

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Jakub Engelmajer

**Komparace vývoje operačního prostředí
v Afghánistánu a Iráku v letech 2007-2010 se
zaměřením na aplikaci teorie protipovstaleckého
boje**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Markéta Žídková, Ph.D., M.A.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

podpis

_____

Obsah

Úvod	5
1. Teoretické ukotvení práce. Teorie protipovstaleckého vedení boje.....	12
1.1 Vymezení terminologie	14
1.1.1 Vymezení termínu <i>povstání</i>	15
1.1.2 Vymezení termínu <i>protipovstalecký boj</i>	20
1.2 Klasické pojetí teorie protipovstaleckého boje	24
1.3 Neoklasické pojetí teorie protipovstaleckého boje	28
2. Afghánský konflikt a nový protipovstalecký přístup	35
2.1 Operační prostředí před rokem 2009	35
2.2 Hlavní rysy nové strategie prezidenta Obamy.....	40
2.3 Bezpečnostní situace v letech 2009-2010.....	43
2.3.1 Bojové operace kampaně Surge	46
2.4 Zhodnocení účinků nové strategie v Afghánistánu.....	49
3. Irácký konflikt a nový protipovstalecký přístup.....	58
3.1 Situace před rokem 2007	58
3.2 Hlavní rysy nové strategie	62
3.3 Vývoj bezpečnostní situace v letech 2007 a 2008	63
3.4 Transformace operačního prostředí	66
3.4.1 Hodnocení transformace operačního prostředí v Iráku.....	68
4. Komparace strategie Surge v Afghánistánu a Iráku	75
4.1 Shodné rysy obou kampaní.....	75
4.2 Odlišné rysy obou kampaní.....	77
4.3 Shrnutí komparace	84
Závěr.....	86

PRAMENY A LITERATURA	91
Prameny	91
Literatura	99
Abstrakt.....	115
Abstract.....	116

Seznam použitých zkratk

AČR	Armáda České republiky
ALP	Afghan local police, Afghánská místní policie
ANSF	Afghan National Security Forces, Afghánské bezpečnostní složky
AQI	Al Qaeda in Iraq, Irácká al-Káida
BBC	British Broadcasting Corporation
CIA	Central Intelligence Agency, Ústřední zpravodajská služba
COIN	Counterinsurgency, protipovstalecký boj
ČR	Česká republika
FM 3-24	Field Manual 3-24 Counterinsurgency, společné protipovstalecká doktrína americké armády a námořní pěchoty
GIRoA	Government of the Islamic Republic of Afghanistan, vláda islámské republiky Afghánistán
IFOR	Implementation Force
ISAF	International Security Assistance Force, Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly
ISCI	Islamic Supreme Council of Iraq, Nejvyšší islámská rada Iráku
JP	Joint Publication, Společná publikace
MNF-I	Multi-National Force – Iraq, Koalice v Iráku
NATO	North Atlantic Treaty Organization, Severoatlantická aliance
PRT	Provincial reconstruction Team, Provinční rekonstrukční tým
QST	Quetta Shura Taliban, Kvéta šúra tálibán
RAND	Research and Development Corporation
SOFA	Status of Forces Agreement, dohoda o statusu ozbrojených sil
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TD	Troop density, poměr počtu vojenských sil vůči počtu obyvatelstva
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan, <i>Asistenční mise OSN v Afghánistánu</i>
USA	United States of America, Spojené státy americké
USD	United States dollar, americký dolar
VeV-VA	Velitelství výcviku - Vojenská akademie Vyškov

Úvod

Tématem předkládané diplomové práce je vývoj operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku v letech 2007-2010 se zaměřením na aplikaci teorie protipovstaleckého boje. Analýza je časově ohraničena sedmým říjnem 2001 a koncem roku 2010, přičemž hlavní analytická část této práce se soustředí na období po roce 2006. Kratší část práce, přibližující počátky studia protipovstaleckého vedení boje, se věnuje i období 20. století. Pro začátek analýzy byl sedmý říjen 2001 vybrán jako den zahájení operace Trvalá svoboda (Enduring Freedom) a začátek konfliktu v Afghánistánu. Nejzazší dobou, do které byl autor této práce schopen shromáždit nutné materiály pro analýzu, byl konec roku 2010, a proto byla analýza k tomuto datu ukončena. Byl tím současně zaručen alespoň minimální časový odstup pro zpracování tématu.

Tato magisterská diplomová práce má tři cíle. Prvním cílem je souhrnně představit teorii protipovstaleckého boje, a to jak v její klasické, tak v současné, tj. neoklasické podobě. Na to tento cíl navazuje cíl druhý, analyzovat aplikaci teorie v Afghánistánu, respektive Iráku ve sledovaném období a podat důkladnou analýzu vedení protipovstaleckých operací a proměny operačního prostředí v obou zemích s ohledem na teorii protipovstaleckého vedení boje. Třetím cílem je určit shodné a odlišné prvky dvou protipovstaleckých kampaní v Afghánistánu a Iráku ve sledovaném období tzv. Surge. Realizace prvních dvou cílů umožní naplnění třetího cíle této práce.

Základní teze práce je následující: „V obou kampaních byly aplikovány principy teorie protipovstaleckého boje a protipovstalecký boj, jak je dnes aplikován, může vest ke stabilizaci bezpečnostní situace.“ V návaznosti na cíle a základní tezi této práce formulují následující výzkumné otázky. Zaprvé, jak vznikala a vyvíjela se teorie protipovstaleckého boje? Zadruhé, jak byl koncept protipovstaleckého boje používán v prvních letech konfliktu v Afghánistánu, resp. Iráku? První dvě výzkumné otázky se týkají kapitoly první. Na ni potom strukturou navazuje kapitola druhá a třetí s dalšími výzkumnými otázkami. Zatřetí, jak se proměnil přístup koaličních jednotek v čele s ozbrojenými silami

USA ke konfliktům v Afghánistánu a Iráku se zahájením nové protipovstalecké strategie v roce 2009 respektive 2007? Na tuto třetí výzkumnou otázku navazuje otázka čtvrtá, a sice jaký dopad mělo zavedení této nové protipovstalecké strategie a jaké faktory vedly k případným změnám v operačním prostředí v obou zemích?

O problematiku protipovstaleckého vedení boje stejně jako o konflikty v Afghánistánu a Iráku se autor práce dlouhodobě zajímá. Téma bylo zvoleno s cílem hlouběji porozumět teorii protipovstaleckého boje a její aplikaci v praxi. Postupným zpracováním relevantní odborné literatury se autor snažil zachytit určující faktory a vývoj protipovstaleckých strategií v Afghánistánu a Iráku po roce 2007. V práci jde autorovi o co nejobektivnější nastínění situace, zhodnocení strategie jako takové a její aplikaci na konflikt v Afghánistánu a Iráku. Snaží se využívat nejrůznějších dostupných zdrojů, které se oběma konfliktům a protipovstalecké strategii věnují. Ačkoliv války v Afghánistánu a Iráku mají obě své velké kritiky, autorovi této práce nejde o hodnocení těchto konfliktů. Jde mu o průběh a hodnocení aplikace koncepce protipovstaleckého boje. Práce se zaměřuje primárně na vojensko-bezpečnostní rovinu a podává všeobecný strategický pohled na vývoj a průběh konfliktů v Afghánistánu a Iráku ve sledovaném období.

Z metodologického hlediska autor využívá empiricko-analytický přístup a dává důraz na kritické zhodnocení užitých zdrojů. Používá základních metod analýzy, komparace a deskripce. Metoda deskripce je užitá především v kapitole představující teoretický rámec, konkrétně při vymezování terminologie a studiu historie vzniku a vývoje protipovstalecké teorie. Práce je komparativní případovou studií, zkoumá dva případy a provádí jejich srovnávací analýzu. Hledá společné rysy a strukturální souvislosti mezi dvěma případy. Předmětem výzkumu je zde bezpečnostní prostředí se způsoby jeho proměny a teorie protipovstaleckého vedení boje společně s její aplikací. Vybranými případy jsou nové protipovstalecké strategie tzv. Surge v Iráku v letech 2007-2008 a v Afghánistánu v letech 2009-2010.

Práce je rozčleněna do čtyř hlavních kapitol. První kapitola se soustředí na vymezení a představení historické perspektivy teorie protipovstaleckého

boje. Začíná vymezením hlavních termínů užívaných v této práci, konkrétně termínů povstání a protipovstalecké vedení boje. Následně zachycuje historii vzniku a vývoje protipovstalecké teorie od počátku 20. století do současnosti. Autor zkoumá rozdílné pojetí protipovstalecké teorie a identifikuje tři možné přístupy k porážce povstání. První kapitola dále představuje dělení protipovstalecké teorie na klasickou a neoklasickou a obě následně podrobně charakterizuje.

Druhá kapitola se zabývá operačním prostředím v Afghánistánu v období po roce 2001, přičemž se soustředí na období let 2008-2010. Autor analyzuje proměnu bezpečnostní situace v Afghánistánu v průběhu nové strategie tzv. Afghánské Surge. Práce v této kapitole přibližuje okolnosti afghánského konfliktu před ohlášením nové strategie, zabývá se touto strategií představenou prezidentem Barackem Obamou v roce 2009 a objasňuje její průběh. Důraz je kladen na změny probíhající v letech 2009 a 2010. Autor této práce se věnuje zhodnocení působení nové strategie. Identifikuje sedm hlavních složek strategie Surge a podává jejich analýzu.

Kapitola třetí se věnuje operačnímu prostředí v Iráku v letech 2003-2010. Důraz je kladen na analýzu okolností transformace situace v Iráku především v letech 2007-2008, s ohledem na novou protipovstaleckou strategii v Iráku. Autor irácký konflikt zasadí do kontextu, objasní průběh nové protipovstalecké strategie, identifikuje šest faktorů majících vliv na proměnu operačního prostředí, podá jejich analýzu a následně přistoupí k hodnocení změn probíhajících v tomto období. V závěru se autor této práce pokusí definovat hlavní faktor obratu situace v Iráku.

Poslední kapitola je pak věnována komparaci kampaní Surge v Afghánistánu a Iráku. Vzájemná komparace dvou protipovstaleckých kampaní určuje shodné rysy v odůvodnění vzniku těchto kampaní, v cílech, jejich struktuře a průběhu kampaní. Následně komparace identifikuje tři skupiny rozdílů. Odlišnosti vycházející ze strukturálních rozdílů v prostředí mezi zeměmi, v podobě a postupech povstání a dále v samotném nastavení a průběhu kampaní Surge.

Přes relativně vysoký zájem bezpečnostní komunity o protipovstalecké vedení boje a konflikty v Afghánistánu a Iráku je literatura pokrývající toto téma v českém jazyce velmi omezená, a to i přes zapojení České republiky v misi ISAF a v menší míře také do iráckého konfliktu. Problematikou boje proti povstání se ojediněle zabývají kratší texty v časopise Doktríny, zatímco dějiny Afghánistánu a Iráku ve 21. století bývají zpracovány hlavně v rámci komplexních prací věnujících se jejich moderním dějinám. Literatura věnující se těmto současným konfliktům se většinou zabývá jen obdobím samotné invaze, případně několika dalšími roky. Monografie, které by se soustředily výhradně na téma této práce, se vyskytují zřídka.

Jediným v češtině dostupným zdrojem, zabývajícím se přímo protipovstaleckým bojem, je rozhovor s Johnem Naglem publikovaný ve sborník Občanského institutu *Protipovstalecký boj v Iráku a Afghánistánu: rozhovor s Johnem Naglem*. Tento velice krátký text s uznávaným odborníkem na toto téma je navíc jen překladem a přetiskem rozhovoru původně vedeného pro World Politics Review v angličtině. Tato publikace autorovi poskytla v roce 2008 základní náhled do problematiky a byla prvním impulzem pro jeho zájem o protipovstalecké vedení boje. Protože je však Občanský institut think tank, který se profiluje jako konzervativně zaměřená instituce a navíc se primárně nezaměřuje na problematiku mezinárodní bezpečnosti, je nutné ke zdrojům tohoto původu přistupovat kriticky. Důležitou česky napsanou monografií je kniha Tomáše Raděje *Irácké povstání v letech 2003–2009: Strategie, taktika a ideologie islámských radikálních a nacionalistických uskupení*. Toto přínosné dílo přispívá k zaplnění mezery ve zpracování moderních dějin Iráku po roce 2003 a speciálně po roce 2007. Oproti tématu této diplomové práce se ovšem studie, jak ukazuje její podnázev, soustřeďuje na ideologii, strategii a taktiku povstaleckých skupin. Oblasti teorie protipovstaleckého vedení boje se sice na několika stránkách dotýká, nicméně na tuto teorii není primárně zaměřena.

Další monografií dostupnou v českém jazyce, která se zabývá i pokročilou fází iráckého povstání v letech 2007-2009, je kniha Binga Westa *Nejmocnější kmen - Válka, politika a ukončení působnosti v Iráku*. Uvedená kniha zkoumá válku v Iráku od jejího začátku v březnu roku 2003 a pojednává jak o chybách koaliční správy po skončení hlavních bojových operací, tak o

nové strategii v období relevantním pro téma této práce. Silnou stránkou této knihy jsou Westovy rozsáhlé přímé osobní zkušenosti z bojiště. Autor využívá dřívějšího amerického vydání. Jako zdroj nejenom české terminologie, ale i dalších informací o armádních operacích pak využívá aktuální verzi oficiální *Doktríny Armády České republiky*.

V anglickém jazyce je naopak široká literatura jak na téma protipovstaleckého boje obecně, tak na její aplikaci v Afghánistánu a Iráku. Na druhé straně je však relativně těžko dostupná. Důležitý zdroj pro autora představovala společná doktrína americké armády a námořní pěchoty *Field Manual 3-24 Counterinsurgency* z prosince 2006. Tato doktrína zastává ve studiu protipovstalecké teorie přední pozici, protože byla prvním oficiálním dokumentem ozbrojených sil USA, který do praxe zavedl protipovstalecký boj zaměřený na civilní obyvatelstvo. Současně tak byla nutným předpokladem pro aplikování principů protipovstaleckého vedení boje v konfliktech v Afghánistánu a Iráku po roce 2007.

Druhým hlavním zdrojem byla monografie *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice* autora Davida Galuly spolu s dalšími publikacemi hlavních představitelů klasické školy protipovstaleckého vedení boje. Díla těchto autorů položila základy dnešní protipovstalecké teorie a jsou dodnes vysoce relevantní. Jejich přínos spočívá v poskytnutí teoretických základů a charakteristice základních principů teorie protipovstaleckého boje, jakými je nutnost získání podpory místního obyvatelstva, politická podstata povstání a mnohé další.

Na komplexnost povstání v 21. století reaguje doktrína FM-34 a dále práce předního současného experta na protipovstalecký boj Davida Kilcullena. Velmi přínosnou studií pro tuto práci je například *The Accidental Guerilla*. Tato kniha poskytuje nejenom informace o současném protipovstaleckém boji, ale její součástí jsou zároveň dvě případové studie o konfliktu v Afghánistánu a Iráku mezi lety 2006-2008. Z monografií, zabývajících se současným konfliktem v Afghánistánu, by autor zmínil knihu *The Taliban and the Crisis of Afghanistan* editovanou Robertem Crewsem spolu s Aminem Tarzim a knihu *Toughing It Out in Afghanistan* autorů Michaela O'Hanlona a Hassiny Sherjan.

Přínos prvně zmíněného textu je v podání důkladné analýzy hnutí Tálibánu, jeho vlivu a podoby. Druhá kniha vydaná v roce 2010 je pak jednou z prvních publikací, které reflektují průběh a dopady nové strategie z roku 2009 v Afghánistánu.

Knihy renomovaného novináře Boba Woodwarda jsou pak zdrojem velmi zajímavého náhledu do interních procesů americké administrativy. Woodwardův ojedinělý přístup k hlavním aktérům americké zahraniční politiky mu umožňuje pomocí osobních zkušeností a četných interview podat bohatou deskripci, avšak již nikoliv hlubší analýzu, těchto procesů. Užitečné pro tuto práci byly také rozmanité texty v časopisech se zahraničně-bezpečnostní tematikou nebo knihy Thomase Rickse, Marka Moyara, Kimberly Kaganové, Lindy Robinsonové a dalších.

Vysoká aktuálnost vybraného tématu této práce, oba konflikty nadále probíhají, může představovat velkou výhodu a zároveň i hlavní nevýhodu této práce. V práci autor využívá internetových zdrojů především proto, že tištěné zdroje nemohou dodat dostatečně aktuální informace. Příkladem může být například několik studií think tanku RAND, odborné studie Jeffreyho Dresslera z Institute for the Study of War, Anthonyho Cordesmana z Center for Strategic & International Studies nebo analytické texty Michaela O'Hanlona z Brookings Institute. Autor práce si je vědom nutnosti dbát na objektivitu užívané literatury při zpracování tématu, zejména u internetových zdrojů. V práci proto využívá zdrojů z oficiálních stránek institucí, vědeckých časopisů a respektovaných novinových zdrojů mezi nimi The New York Times či The Washington Post. U zdrojů pocházejících z think tanků pak dbá na to, aby informace pocházely od respektovaných odborníků na dané téma a na jejich nepředpojatost. Autor záměrně využívá nejenom amerických autorů, zabývajících se protipovstaleckým bojem, ale i francouzských, britských, australských i afghánských a iráckých autorů, a to s cílem podpořit celkovou objektivitu této práce.

Práce staví také na pramenech umístěných na internetu. Internetové zdroje autorovi slouží k získání, pro výzkumníka jinak nedostupných, pramenů. Významnými prameny poskytujícími neocenitelné informace jsou

reporty ministerstva obrany USA o stavu a vývoji operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku, hodnocení situace v Afghánistánu velitele ISAF generála McChrystala připravené pro prezidenta Baracka Obamu, prohlášení a rozhovory s hlavními aktéry obou konfliktů nebo projevy amerických prezidentů. Nedostatkem pak může být, že se autorovi jako civilistovi nepodařilo získat přístup do vnitřní sítě Armády ČR, která by mohla poskytnout například praktické zkušenosti českých jednotek s protipovstaleckým bojem v Afghánistánu. Do určité míry tak mohla rozšířit literaturu dostupnou v českém jazyce.

Specifickou obtíž, spojenou se zpracováváním tématu afghánského a iráckého konfliktu, je jazyková otázka. Práce jednotně využívá českou fonetickou transkripci jmen, slov a názvů z arabštiny a darí. Autor preferuje českou transkripci, protože čeština umí arabská a darí slova přepsat přesněji než angličtina. Správné české přepisy byly zajištěny konzultacemi s odborníky v Orientálním ústavu AV ČR.

Autor na tomto místě chce poděkovat vedoucí této práce Mgr. Markétě Žídkové, Ph.D., M. A. za její odborné vedení, trpělivost a cenné připomínky, kterými mi byla v průběhu zpracování této magisterské diplomové práce nápomocna. Svou diplomovou práci autor věnuje příslušníkům Armády České republiky v Afghánistánu s přáním úspěšného splnění mise a bezpečného návratu do vlasti. Speciální věnování patří rotmistrovi A. W. ročník 1979 z druhé jednotky výcvikového a poradního týmu OMLT, který byl 6. července 2011 těžce zraněn protivníkem.

1. Teoretické ukotvení práce. Teorie protipovstaleckého vedení boje

Kapitola první se soustředí na teorii protipovstaleckého boje. Cílem této kapitoly je vymezit hlavní termíny užívané v této práci, konkrétně termín povstání (insurgency) a protipovstalecké vedení boje¹ (counterinsurgency²), představit vývoj teorie protipovstaleckého vedení boje a detailně charakterizovat principy tohoto konceptu. Autor této práce se bude zabývat problémem definování zmíněných termínů, nastíní okolnosti vzniku teorie protipovstaleckého vedení boje a přiblíží její dynamiku důsledkem transformace bezpečnostního prostředí. Následně předestře rozdílné pojetí protipovstalecké teorie a identifikuje tři možné přístupy k porážce povstání. V poslední části se tato kapitola věnuje dělení protipovstalecké teorii na klasickou a neoklasickou a obě následně podrobně charakterizují. V návaznosti na cíle této práce představené v úvodu si autor práce pokládá následující otázky: Jaká je podstata teorie protipovstaleckého vedení boje? Jak se měnilo protipovstalecké vedení boje a co vedlo k těmto změnám? Jaké je současné pojetí protipovstaleckého vedení boje? Odpovědi na tyto otázky ohledně teorie protipovstaleckého boje budou využity při analyzování afghánského a iráckého konfliktu v dalších kapitolách této práce.

Teorie protipovstaleckého boje byla ještě v devadesátých letech 20. století na okraji zájmu v rámci bezpečnostní komunity nejen ve Spojených státech amerických, ale i v rámci armád a mezi analytiky zemí euroatlantického prostoru. (Kilcullen 2006a: 111) Již koncem osmdesátých a začátkem devadesátých let 20. století však konec studené války a rozpad bipolárního uspořádání vedl k proměně světového bezpečnostního prostředí. Tuto proměnu Charles Krauthammer předpovídá v důsledku rozšíření moderních technologií již v roce 1990. (Krauthammer 1990: 30) Argumentoval, že rozvoj moderních technologií povede k posílení malých a dříve bezvýznamných států, které spolu se šířením zbraní hromadného ničení

---

¹ Výrazy protipovstalecké vedení boje a protipovstalecký boj užívám jako synonyma. V angličtině se pro protipovstalecký boj (counterinsurgency) využívá zkratka COIN.

² Rozdíl mezi slovy „counterinsurgency“ a „counter-insurgency“ není ve významu, ale pouze v rozdílu mezi americkou a britskou angličtinou. V práci využívám americký úzus a tedy přepis ve verzi counterinsurgency bez pomlčky.

budou nově představovat globální bezpečnostní hrozby. Krauthammer předpověděl trend velmi přesně, ale neodhadl jeho rozsah. Proces globalizace umožnil nejen malým státům, ale i nestátním aktérům postavit se velmocím.

Rozvoj a šíření technologií, dovedností a informací vedl k novým možnostem a zvýšené efektivitě nestátních aktérů. (Cha 2000: 393-394) Zatímco jsou státy nadále hlavními zajišťovateli bezpečnosti, nové asymetrické hrozby³ zpochybňují jejich schopnosti bezpečnost zajišťovat. Tyto nové bezpečnostní hrozby je totiž pro jednotlivé státy inherentně mnohem složitější definovat, kontrolovat a případně proti nim účinně zasáhnout. (Cha 2000: 394) Vznik asymetrických hrozeb tímto enormně zvyšuje nároky na jednotlivé státy. Tato změna představuje zásadní posun v mezinárodních vztazích.

Drtivá převaha Spojených států amerických v konvenčních ozbrojených silách⁴ následně ztrácí část svého významu, jak ukázaly útoky z 11. září 2001. Malá skupina lidí s použitím relativně minima prostředků dokázala zasadit těžký úder státu ovládajícímu nejmocnější armádu na světě. Uvedená změna bezpečnostního prostředí⁵ spolu s neschopností uklidnit situaci po rychlém ukončení konvenčních operací⁶ v Afghánistánu a Iráku vedly k potřebě přizpůsobit schopnosti ozbrojených sil těmto podmínkám. Převaha USA v rovině konvenčních vojenských sil a technologií je totiž významným podnětem pro to, aby jejich odpůrci přistoupili k využívání asymetrické strategie. (Rosen 2002: 30) Lze předpokládat, že budou využívat terorismu, povstání nebo kybernetické války s cílem vyrovnat současnou převahu USA

---

³ Asymetrické hrozby jsou hrozby využívající asymetrické strategie či vedení boje. Asymetrické vedení boje je takové, které se od základů liší oproti tradičnímu vedení boje a využívá překvapení a slabin protivníka. Cílem této odlišnosti je vyhnout se a potlačit převahu protivníka v konvenčních vojenských schopnostech. (Vest 2001)

⁴ V práci využívám označení Armáda USA pro US Army, což jsou pozemní síly a jedna z pěti složek Ozbrojených sil USA. Činím tak v souladu s významem v anglickém jazyce, který se liší od významu v českém prostředí, kdy je označení armáda a pojem Armáda České republiky sémantickým synonymem ozbrojených sil České republiky.

⁵ Podrobněji o proměně bezpečnostního prostředí a nutnosti přizpůsobit schopnosti ozbrojených sil těmto podmínkám viz *Quadrennial Defense Review* z roku 2001. (U. S. Department of Defense 2001)

⁶ V práci pro definování operace užívám Doktrínu AČR. „Operace“ představuje v současné podobě cele spektrum činnosti ozbrojených sil charakterizované cílem, množstvím sil a prostředků, formou činnosti vojsk, prostorem a časem. Všechny tyto veličiny jsou proměnné.“ (Institut doktrín VeV-VA 2010: 8)

ve vojenské sféře.⁷ Je pravděpodobné, že tento trend rozšíření asymetrické strategie bude pokračovat i v následující dekádě. (National Intelligence Council 2008: ix)

V prvním desetiletí 21. století se tak znovuobnovuje zájem bezpečnostní komunity o neregulární vedení války včetně teorie protipovstaleckého boje.⁸ Konkrétní zájem o teorii protipovstaleckého vedení boje mimořádně narostl důsledkem zapojení USA ve dvou válkách, v Afghánistánu a Iráku, pro jejichž formu a intenzitu byla teorie protipovstalecké vedení boje čím dál více aplikovatelná. Do hlavního myšlenkového proudu v rámci americké vojenské a vládní administrativy byla komunita zdůrazňující protipovstalecké vedení boje vyzdvižena v roce 2007 s přehodnocením vedení kampaně v Iráku a aplikací principů protipovstaleckého boje v rámci tzv. strategie Surge.⁹

1.1 Vymezení terminologie

Předtím než autor přistoupí k přiblížení původu a principů protipovstaleckého vedení boje je nutné určit a terminologicky vymezit základní užívané pojmy. Základními pojmy jsou termín povstání (insurgency) a protipovstalecký boj (counterinsurgency). Tyto termíny popisují opačné strany jednoho konfliktu. (Joint Electronic Library 2009¹⁰: I-6) Oba termíny jsou nejen

---

⁷ Zde užívaná definice terorismu viz dále v první kapitole práce, podkapitole 1.1.1 Vymezení terminologie.

⁸ Podrobněji o vývoji teorie protipovstaleckého boje dále v první kapitole práce, podkapitole 1.1.2 Klasické období teorie protipovstaleckého boje a 1.1.3 Neoklasické pojetí teorie protipovstaleckého boje.

⁹ Auto v této práci využívá pojmenování *Surge* pro strategii jednorázového navýšení vojenských a podpůrných prostředků v Iráku a Afghánistánu pokoušející se o zvrácení trendů vývoje bezpečnostní oblasti. Surge v Iráku byla uplatněna v letech 2007-2008. Byla zahájena americkým prezidentem Georgem W. Bushem a oznámena v jeho projevu v lednu 2007 „The New Way Forward“. (White House 2007b) Podrobněji o nové strategii kapitola třetí této práce nebo White House 2007a. Strategie Surge v Afghánistánu byla vytvořena prezidentem Barackem Obamou a ohlášena v projevech v březnu a ve finální podobě v prosinci 2009. Podrobněji o nové strategii v Afghánistánu kapitola druhá a projevy prezidenta. (Obama 2009a; Obama 2009b)

¹⁰ Joint Electronic Library je oficiální webový portál ministerstva obrany USA poskytující ke stažení neutajované oficiální publikace ozbrojených sil USA jako jsou rozkazy, manuály doktríny apod. V této práci ji využívá jako zdroj k získání jednotné doktríny amerických ozbrojených sil *JP 3-0 Joint Operations*, *JP 3-24 Counterinsurgency Operations* a také slovníku oficiálních definic, termínů a zkratk ministerstva obrany USA JP 1-02. Více viz poznámka číslo 11. Protože u doktrín JP ozbrojených sil USA nejsou uvedeni autoři ani autorská organizace je při citaci užíván název stránky.

v české, ale částečně i v anglické terminologii nedostatečně definovány, různorodě interpretovány a jejich užití bývá nahodile zaměňováno s množstvím dalších termínů. Autor si je vědom nutnosti vyjasnění terminologie, a proto podává nejen definování základních pojmů pomocí několika různých zdrojů z akademické oblasti i oficiálních dokumentů ozbrojených sil USA, ČR a NATO, ale současně také přidružených termínů, s nimiž bývají zaměňovány. Základem terminologie využívané v práci jsou anglické termíny a definice ozbrojených sil USA podle platných doktrín¹¹ a oficiální definice ze slovníku termínů a zkratk ministerstva obrany USA.¹² Pro českou terminologii je v textu využito názvosloví z oficiální Doktríny Armády České republiky (dále jen AČR).

1.1.1 Vymezení termínu *povstání*

U překladu anglického termínu „insurgency“ pokládá autor této práce za nejvhodnější český výraz *povstání*. Zprv, tento termín lze považovat za sémanticky nejvhodnější a současně neutrální bez nevhodných konotací, které obsahují synonymní výrazy odpor, odboj, rebelie či vzpoura. Tato slova jsou pro označení termínu méně používaná, jejich význam je méně ustálený a jsou příliš subjektivně zabarvená. V tomto se přikláním k pojetí Tomáše Raděje, který termín *povstání* považuje za nejpřesnější oproti například interpretaci Davida Řeháka, který termín „insurgency“ považuje za synonymní k výrazu *guerillová válka*. (Srov. Raděj 2010: 71; Řehák et al. 2008: 6) Zadruhé, termín *povstání* a *protipovstalecký boj* je využíván v Doktríně AČR. A zatřetí, v anglické terminologii je pro aktivity v Afghánistánu i Iráku proti vojákům USA a koalice v největší míře užíván výraz „insurgency“ oproti dalším

---

¹¹ Doktrína je dle AČR „*soustava zásad, podle kterých se řídí činnost ozbrojených sil ve vojenských operacích. Slouží jako `teoretický` základ pro ujednocující myšlení[...]Má zejména informativní a doporučující charakter.*“ (Institut doktrín VeV-VA 2010: 6)

¹² V rámci ozbrojených sil USA jsou pro vedení protipovstaleckého boje relevantní především následující dokumenty a doktríny, které společně vytvářejí protipovstaleckou strategii USA. Hlavním dokumentem je společná doktrína americké armády a námořní pěchoty *Field Manual 3-24 Counterinsurgency* z prosince 2006. Doktrína FM 3-24 má pro celkovou protipovstaleckou strategii USA zásadní vliv, protože jako první explicitně formulovala protipovstalecký boj zaměřený na populaci a ostatní materiály na ni navazují. Společně s doktrínou FM 3-24 pak dále jednotná doktrína amerických ozbrojených sil *JP 3-0 Joint Operations* a *JP 3-24 Counterinsurgency Operations*. Významný je také *Slovník oficiálních definic, termínů a zkratk ministerstva obrany USA JP 1-02* nebo protipovstalecká příručka americké vlády *US Government Counterinsurgency Guide*.

výrazům jako „rebellion“, „resistance“ nebo „uprising“. Například Bard E. O'Neill ve své vlivné knize *Insurgency and Terrorism* používá tyto další výrazy jako označení spadající pod nadřazený termín povstání. (O'Neill 1990: 1)

Sémanticky lze povstání definovat užitím mnoha různých, od sebe se více či méně lišících, definic. K elementárnímu vymezení lze využít široce užívanou definici představenou ve společné doktríně americké armády a námořní pěchoty Field Manual 3-24 Counterinsurgency (FM 3-24) z prosince 2006. Ta definuje povstání jako „*organizované hnutí s cílem svrhnout ustanovenou legální vládu převratem a ozbrojeným konfliktem*“.¹³ (Headquarters Department of the Army 2006: 1-1) Toto pojetí je široce uznávané, o čemž svědčí také fakt, že bylo vybráno jako oficiální definice NATO a uvedenou definici přebírá i Armáda České republiky do vlastní doktríny. (NATO Standardization Agency 2010: 2-I-5; Institut doktrín Ve-VA 2010: 42) Svou stručností však problematiku povstání možná až příliš zužuje na vojenskou problematiku a opomíjí jeho různorodost a komplexnost. V práci využívám vymezení navržené Scottem Moorem, které reaguje na výše uvedené nedostatky a definuje povstání jako „*vleký násilný konflikt, ve kterém se jedna nebo více skupin snaží svrhnout nebo zásadně změnit politický nebo společenský řád ve státě nebo regionu pomocí dlouhodobého násilí, převratu, sociálního rozvratu a politické činnosti*“.¹⁴ (Moore 2007: 3) Určitou nedostatečnost definice uváděné v doktríně FM 3-24 potvrzuje také fakt, že poslední verze slovníku termínů a zkratk ministerstva obrany USA již uvádí její upravenou podobu a v NATO v současnosti probíhá proces schvalování nové verze. (Joint Electronic Library 2011: 178; NATO 2010a: 1-3)

Podstatou povstání je tedy určitý politický záměr, který jistá skupina prosazuje i pomocí násilných útoků. Protože by ovšem do tohoto zjednodušeného vymezení příslušelo nejen povstání, ale mohl by do něj být zahrnut i terorismus, guerillové útoky a dokonce konvenční válka, je nutné od

---

¹³ V práci se u přímých citací z anglických zdrojů jedná o vlastní překlad autora z anglického originálu. Po konzultaci s vedoucí mé diplomové práce původní znění cizojazyčných citátů uvádím jen v případech, kdy český překlad nedostatečně vystihuje plný význam citace.

¹⁴ Dr. Scott Moore je zástupce ředitele Center for Complex Operations na National Defence University v USA. Před kariérou analytika strávil 25 let v aktivní službě jako důstojník americké námořní pěchoty. Pro podrobnější životopis viz stránky univerzity. (National Defense University 2010)

sebe tyto navzájem se překrývající termíny přesněji odlišit. Válku definoval Carl von Clausewitz jako „*pokračování politiky jinými prostředky*“ a „*násilný čin, jež má přimět našeho nepřítele, aby přijal naši vůli*“. (Clausewitz 1984: 87, 75) Zatímco podstata války je neměnná, mění se způsob vedení boje. (Joint Electronic Library 2009: I-6) Konvenční válka neboli tradiční válka je vedena mezi dvěma nebo více státy. Pokud válka není vedena mezi státy, jedná se o nekonvenční válku. Nekonvenční válka je nepravidelná válka (irregular warfare), protože se jedná o násilný střet mezi státem a nestátními aktéry využívající asymetrické vedení boje. (Joint Electronic Library 2010: I-6) Colin Gray poznamenává, že „*nepravidelná válka je asymetrická, protože protivníci se zaručeně velmi liší*.“ (Gray 2007: 245) Vzhledem k různým podobám, charakteristikám a ustavičným proměnám nestátních aktérů je nepravidelná válka označována mnoha různými názvy.¹⁵

Pro potřebu této práce lze považovat termíny malá válka, konflikt nízké intenzity, lidová válka, vojenské neválečné operace, stabilizační operace, nové války, postmoderní válka, válka třetí vlny, válka čtvrté generace, revoluční války za synonyma termínu nepravidelná válka. Přestože každý z uvedených termínů obsahuje určité významové nuance, umožňuje vzájemná podobnost těchto termínů a fakt, že podrobný rozbor sémantických odlišností jednotlivých termínů není hlavním cílem práce, tyto výrazy považovat za různou terminologii jednotlivých autorů označující nepravidelnou válku. Například termín malá válka (small war) je označení americké námořní pěchoty pro nepravidelnou válku. (Gray 2007: 248) Podobně i termín vojenské neválečné operace (military operations other than war), konflikt nízké intenzity (low intensity conflict) a stabilizační operace (stabilization operation) je možné považovat za synonyma nepravidelné války. Lidová válka (peoples war) je forma nepravidelné války vytvořená komunistickým vůdcem Mao Ce-tungem. Revoluční válka (revolutionary war) je označení nepravidelné války užívané hlavně v době studené války vedené s revolučními záměry a často s cílem

---

¹⁵ Nepravidelná válka je označována mnoha různými názvy například malá válka, konflikt nízké intenzity, lidová válka, vojenské neválečné operace, dlouhá válka, partyzánská válka, guerillová válka, hybridní válka, nové války, postmoderní válka, válka třetí vlny, válka čtvrté generace, revoluční války, asymetrické války, stabilizační operace, terorismus a kromě dalších také povstání. Uvedené termíny jsou i v anglické terminologii nedostatečně definovány, různorodě interpretovány a jejich užití bývá nahodile zaměňováno s množstvím dalších termínů. (Davidson 2009: 6-9) Vymezení těchto termínů viz dále.

dekolonizace a získání samostatnosti. Postmoderní válka je termín užívaný Jiřím Šedivým spolu s Michaellem Ignatieffem, či britským diplomatem a stratémem Robertem Cooperem, označující ozbrojený konflikt v transformovaném bezpečnostním prostředí po konci studené války. Charakteristickými rysy postmoderní války je zapojení státních i nestátních aktérů, využívání vojenského, politického i ekonomického vlivu, zapojení civilního obyvatelstva do konfliktu a uplatnění asymetrické strategie. (Šedivý 2000: 194-195) Označení nová válka (new war) Mary Kaldor, válka třetí vlny autorů Alvina a Heidi Tofflerových i válka čtvrté generace (fourth generation warfare) jsou synonyma označující výše popsanou situaci. Další významově podobný termín hybridní válka (hybrid warfare), který se kryje také s asymetrickou válkou, označuje „zastření a mísení způsobů vedení boje“ kombinující konvenční i nekonvenční prvky. (Hoffman 2009: 34) Označení dlouhá válka zmíněné *Quadrennial Defense Review* z roku 2006 je náhradou za termín válka proti terorismu (global war on terror), který lépe vystihuje podstatu a dlouhodobost konfliktu a vyhýbá se kritice, že nelze vést válku proti způsobu boje.

Je tedy možné identifikovat velké množství pojmenování pro nepravidelnou válku, která jsou přes existenci mnoha definic od různých autorů nedostatečně ustálená. Autor se domnívá, že na užívání různých pojmenování jednotlivých autorů pro nepravidelnou válku lze rozšířit citát Antulia Echevarria navrhuující přestat užívat termínu válka čtvrté generace, protože „vytváří více nejasnosti, než odstraňuje“. (Echevarria II 2005: 2) Nepravidelná válka je tak vojenský střet mezi státem a nepravidelnými ozbrojenými nestátními aktéry. (Gray 2007: 245) Jedná se o široký termín, který se může projevat různými formami – od guerillové války, terorismu až po povstání. (Joint Electronic Library 2010: xi) Povstání je tedy jedním typem nekonvenční, nepravidelné války státu s nestátními aktéry, kteří uplatňují asymetrické vedení boje. Povstání je rovněž v podstatě občanská válka, protože rozdělí občany na jednu nebo více skupin podporující nebo naopak bojující proti vládě, ovšem s tím rozdílem, že se boj nevede o kontrolu území a konvenčními bojovými silami. (Galula 2006: 2-3)

Po vymezení povstání od konvenční války a různých názvů pro nepravdělnou válku je ovšem ještě nutné pro potřeby této práce odlišit termín povstání od pojmů guerillová válka, partyzánská válka, terorismus a kriminalita. Všechny tyto termíny jsou, nebo se jako v případě kriminality mohou projevovat, formou nepravdělné války, avšak minimálně v jedné z klíčových charakteristik se od povstání odlišují. Kriminální násilí je takové, jenž je páčáno s cílem osobního zisku bez politického smyslu nebo motivu. (Srov. Kiras 2009: 205; Grey 2007: 250) Partyzánská válka je nepravdělná válka vedená „na podporu organizované vojenské síly [tj. armády]“ (Fall 1998: 50) Zatímco guerillová válka a terorismus jsou možné techniky či taktiky boje, povstání je určité sociální hnutí. (Grey 2007: 247) Povstání může využívat guerillového boje a terorismu, ale také nemusí, a záleží na konkrétním rozhodnutí jak postupovat. Zároveň ne každou guerillovou nebo teroristickou skupinu lze označit za povstání. Dle Jamese Kirase je „zásadní rozdílem mezi nimi rozsah a míra násilí[...]Povstání je, na rozdíl od terorismu, charakterizováno podporou a mobilizací významné části populace.“ (Kiras 2009: 188) Povstání má v sobě dále inherentně zakomponovaný cíl získat politickou moc, zatímco terorismus sice může obsahovat politický cíl, ale je také možné, že je cílem sám o sobě nebo již zmíněnou taktickou metodou. (Rotzien 2007: 3)

I přes dlouhodobý zájem o fenomén terorismu v současnosti neexistuje jedna široce platná a konsensuálně uznávaná definice terorismu. (Suarez 2008: 2) Pro ukázání rozdílu mezi terorismem a guerillovou válkou lze využít například upravenou definici Bruce Hoffmana, která za terorismus označuje „úmyslné vytváření a využívání strachu pomocí násilí nebo jeho výhrůžkou, pro politické účely“, nebo pojetí vzešlé z empirické analýzy dříve navržených akademických definic vymezující terorismus jako „politicky motivovanou taktiku využívající hrozbu nebo použití násilí, v němž hraje snaha o publicitu významnou roli.“¹⁶ (Gray 2007: 249; Weinberg et al. 2004: 786) Oproti tomu guerillové vedení boje charakterizují „vojenské a polovojskové operace

---

¹⁶ Podrobněji k otázce definování terorismu a terorismu obecně například kniha Bruce Hoffmana *Inside terrorism*, Alexe Schmid a Alberta Jongmana *Political Terrorism: A new guide* nebo *The Routledge Handbook of Terrorism Research* editovaný Alexem Schmidem a další. Doporučuji také zprávu britskému parlamentu *The Definition of Terrorism* Lorda Alexandera Carlila. (Hoffman 2006; Schmid – Jongman 2005; Schmid 2011; Carlile 2007)

prováděné na nepříteli drženém či nepřátelském území nepravidelnými, převážně místními silami” prováděné především formou „*rychlých omezených útoků lehce vyzbrojenými nepravidelnými silami*“.¹⁷ (Joint Electronic Library 2011: 158; Joint Electronic Library 2009: VIII-20) Přesto je určitá zaměnitelnost a neurčitost mezi uvedenými termíny pochopitelná a do určité míry i neodstranitelná. (Kiras 2009: 188) Především z důvodu proměny jejich podob v čase, vzájemnému přesahu a prolínání. (Celeski 2005: 17-20) Vymezení a pojetí termínu povstání, které užívám v této práci, odpovídá nejen terminologii ozbrojených sil USA, NATO a AČR, ale je také sémanticky v souladu s pojmem a interpretací povstání podle Tomáše Raděje, který za povstání označuje „*široké vojensko-politické hnutí, užívající širokou škálu taktických metod, včetně terorismu, guerillového vedení boje či sofistikované mediální propagandy*.“ (Raděj 2010: 72)

1.1.2 Vymezení termínu *protipovstalecký boj*

Druhým základním termínem, který je nutné definovat, je termín protipovstalecký boj neboli v anglické terminologii „counterinsurgency“. Teorie¹⁷ protipovstaleckého vedení boje (counterinsurgency theory) obecně vyjadřuje postup státu proti povstaleckému hnutí. Americké ministerstvo obrany společně s NATO definuje protipovstalecký boj stručně jako „*vojenské, polovojenské, ekonomické, psychologické a občanské aktivity vlády užívané k porážce povstání*“ případně v novější verzi po částečné úpravě jako „*komplexní civilní a vojenské úsilí užívané k porážce povstání a vypořádání se s hlavními křivdami*.“ (Headquarters Department of the Army 2006: 1-1; NATO Standardization Agency 2010: 2-C-17; Joint Electronic Library 2011: 85) Uvedená definice sice poskytuje výstižný souhrnný termín pro snahy potlačit povstání, ovšem nedostatečně přibližuje principy postupu, cíle či složitost konfliktu. Pro podrobnější vymezení lze opět využít definici Scotta Moora, který považuje protipovstalecký boj za „*jednotný soubor politických, ekonomických, sociálních a bezpečnostních opatření zamýšlených ukončit nebo zamezit*

---

¹⁷ Teorie je definována ve Webstrově slovníku jako „*přesvědčení, politika, nebo postup navržený nebo uskutečněný jako základ jednání*.“ V tomto případě pro vystižení plného významu uvádím i anglický originál textu „*Theory (n) – belief, policy, or procedure proposed or followed as the basis of action*.” (Merriam-Webster’s Collegiate Thesaurus 1976: 826)

znovuobnovení ozbrojeného násilí, vytvořit a udržet stabilní politické, ekonomické a společenské uspořádání, a vyřešit příčiny povstání, aby byly vytvořeny a zachovány nutné podmínky pro trvalou stabilitu.“ (Moore 2007: 14) Za negativa tohoto vymezení lze kromě výraznější délky považovat hlavně stanovení vysokých nároků na vládní aktivity, když za cíle vlády považuje nejen snahu o řešení, ale přímo vyřešení příčin povstání a vytvoření podmínek pro trvalou stabilitu.

Přestože představuje definování protipovstaleckého boje menší problém oproti určení terorismu nebo povstání, prozatím neexistuje jedna konsensuálně uznávaná definice. Kombinace obou uvedených definic však podle autora práce dostatečně přibližuje sémantický obsah protipovstaleckého boje. Označení povstání a protipovstalecký boj tedy vždy zastupuje jednu stranu nepravidelného konfliktu. Zatímco cílem povstání je svrhnout nebo zásadně proměnit vládu nebo společenský řád na určitém území, cílem protipovstaleckého boje je naopak povstání porazit a zamezit jeho opakování. Následkem toho se přirozeně liší i vlastní postupy a podoba obou stran konfliktu, avšak současně se vzájemně ovlivňují. Protože se podoba, průběh, prostředí a aktéři povstání v průběhu času mění, mění se současně i taktika protipovstaleckého boje a naopak. Podstata teorie protipovstaleckého boje ovšem nespočívá v přesných pravidlech, předem daných lekcích či návodech jak zaručeně porazit povstání, ale jedná se spíše o soubor zkušeností a principů čerpajících z historických příkladů jak postupovat. Teorii protipovstaleckého boje lze tedy považovat za určitý náhled či myšlenkový přístup k boji s povstáním.

Z historické perspektivy až po současnost je možné určit tři rozdílné metody jak docílit porážky povstání. (Srov. Nagl 2002: 26-27; Kilcullen 2007; Krepinevich 2007; Moore 2007: 14-15; Moyer¹⁸ 2009: 2-5) První možností je násilná represe. V historii lze nalézt mnoho případů, kdy se vládnoucí moc

---

¹⁸ Přestože Mark Moyer ve své knize *A Question of Command* mluví o kompletně novém přístupu k protipovstaleckému boji, domnívám se, že spíše než představuje vlastní novou teorii či přístup tak ve svém výkladu dává jen speciální důraz na vůdcovské schopnosti. Moyer přijímá podstatu protipovstalecké teorie, její základní pravidla a principy. K těmto ve své interpretaci přidává speciální důraz na vůdcovské schopnosti a vytvoření bezpečného prostředí oproti zlepšování životních podmínek obyvatel a odstraňování existujících důvodů nespokojenosti obyvatel. Podrobněji o podstatě a principech protipovstaleckého boje dále v první kapitole.

rozhodla přistoupit k potlačení povstání silou pomocí hromadného zabíjení obyvatelstva. (O'Neill 1990: 1) Příkladem je například postup staré Římské říše, v novodobé historii například postup nacistického Německa na okupovaných územích, Sovětského svazu v Afghánistánu nebo prezidenta Háfize al-Asada v roce 1982 v Sýrii. Nejenže je tento postup neslučitelný se Západními¹⁹ principy lidských práv a demokracie a je zakázán v doktrínách a pravidlech legitimního užití síly jednotlivých ozbrojených sil zemí sdružených v euro-atlantické bezpečnostní architektuře, tato metoda je i bez užití normativního náhledu kontraproduktivní. Výsledky studie RAND zabývající se posledními 30 případy ukončených povstání v období let 1978-2008²⁰ ukázaly, že násilná represe sice může vést krátkodobě ke stabilizaci situace, ale z dlouhodobého hlediska je kontraproduktivní.²¹ (Paul et al. 2010: xxi-xxii) Represe totiž podkopává základní předpoklad pro úspěšné potlačení povstání – podporu obyvatelstva.

Druhým možným postupem proti povstání je přímé odstranění povstalců pomocí bojové činnosti. (Moyar 2009: 3) Tento převážně vojenský přístup zaměřující se na nepřítele (enemy-centric) se snaží zajmout či zabít aktivní členy povstaleckého hnutí, a tím zastavit povstání. Stát se tímto přirozeně snaží aplikovat vlastní předchozí zkušenosti a své výhody a schopnosti proti asymetrickému protivníkovi. V ideálním případě by tak dokázal rychle zničit povstalce na bojišti pomocí svých těžkých konvenčních zbraní. Problémem tohoto přístupu ovšem je, že povstalci o své nevýhodě v přímém boji vědí. Proto se mu snaží vyhnout a naopak využívat nepravidelného vedení boje, které jim vyhovuje. Ostatně proto bojují jako povstalci a nikoliv jako pravidelná armáda. Když se tedy stát snaží využít vlastní přesily na bojišti, povstalci se ukryjí a počkají na pro ně vhodnou příležitost bojovat. Hlavním problémem této metody je tedy otázka jak najít a rozpoznat povstalce skrytého mezi civilním obyvatelstvem. Toho lze dosáhnout jen s podporou obyvatelstva, které zná místní prostředí a ví, kdo je

---

¹⁹ Označení „Západ“ je v této práci užíváno pro neoficiální skupinu zemí sdružených v mezinárodních organizacích Severoatlantické aliance a Evropské unii. Předním představitelem této skupiny zemí jsou Spojené státy americké.

²⁰ Podrobný výčet a charakteristika započítaných případů lze nalézt v druhé kapitole knihy nebo v přehledné vizualizované podobě na mapce v rámci shrnutí. (Paul et al. 2010: 5-30, xiv)

²¹ Srovnej s Kilcullenovou kritikou násilné represe. (Kilcullen 2010: 5-6)

aktivní v povstaleckém hnutí a kdo nikoliv. Vláda tuto podporu ovšem nemá (pokud by ji měla, nebylo by povstání) a ani nezíská právě kvůli svému soustředění všeho úsilí na nepřítele, které vede k civilním obětem během útoků a všeobecnému obtěžování civilního obyvatelstva. I takticky úspěšné akce, vedoucí k zabití několika povstalců, mohou vytvářet více nových povstalců a celkovou situaci tak ze strategického hlediska dále zhoršovat. Za příklad lze uvést případ iráckého povstání mezi lety 2004-2006, kdy odhadovaná síla a počty povstalců rostly, případně od roku 2005 zůstávaly stabilní, nehledě na rostoucí počty zabitých a uvězněných povstalců. (Gompert – Gordon 2008: 9)

Třetí přístup se zaměřuje na obyvatelstvo (population-centric), jeho cílem je získat podporu obyvatelstva, a tím nepřímo dosáhnout porážky povstání. (Nagl 2002: 26-27) Využívá vojenských schopností k ochraně obyvatelstva před hrozbou násilí povstalců s maximální snahou omezit civilní oběti a současně také ekonomických, politických i jiných nástrojů ke zlepšení celkového postavení populace. V tomto pojetí je bojová činnost stále významnou částí protipovstalecké strategie, ale již ne její hlavní složkou či smyslem. „Nemůžeme [ISAF] zvítězit bez bojové činnosti, ale současně není možné zvítězit jen pomocí zabíjení a zatýkání.“²² (Petraeus 2010a) Protipovstalecké síly tak ukazují zájem a snahu pomoci obyvatelstvu. Podpora obyvatelstva pak kompenzuje asymetrické výhody povstalců. Kromě těchto tří hlavních přístupů či teoretických škol lze samozřejmě identifikovat i jejich částečné modifikace, jež vycházejí z debaty ohledně míry na určité prvky strategie, například Moyarovo soustředění se na vůdcovské schopnosti.

Termín protipovstalecký boj je tedy možné chápat ve dvou významech, v širokém a užším. V širokém významu se jedná o zastřešující označení pro jakékoliv kroky proti povstání, bez ohledu na užitá prostředky či strategii. Jak ovšem poznamenává Kilcullen, metoda protipovstaleckého boje odráží typ režimu daného státu. (Kilcullen 2010: 154) A protože metoda široce aplikované represe a principu kolektivní viny není pro liberálně demokratické země z morálních důvodů aplikovatelná a vojenský přístup zaměřující se na

---

²² V tomto případě pro vystižení plného významu uvádím i anglický originál textu „*We can't win without fighting, but we also cannot kill or capture our way to victory.*“ (Petraeus 2010a)

nepřítele vycházející z konvenčních tradic Západních ozbrojených sil nepodává proti povstaleckým hnutím dostatečně pozitivní výsledky, bylo označení protipovstalecký boj významově ustáleno pro třetí uvedený přístup zaměřující se na místní obyvatelstvo. Teorie protipovstaleckého boje se obhajobou ochrany obyvatelstva a získání jeho podpory vymezovala proti přenesení konvenční strategie na boj proti povstalcům, který viděla jako nutně neefektivní. V současnosti se vlivem strmého nárůstu vlivu stoupenců populačně centrického pohledu užívá označení protipovstalecký boj a teorie protipovstaleckého boje v užším smyslu pro soubor teoretických principů a zkušeností praktiků vycházející z populačně centrického náhledu. (Kilcullen 2006a: 111) V tomto smyslu užívám termín, pokud není uvedeno jinak, i v této práci.

1.2 Klasické pojetí teorie protipovstaleckého boje

Počátek studia protipovstaleckého boje lze nalézt v období koloniálních válek na přelomu 19. a 20. století, kdy za nejvlivnější jsou považováni autoři Sir C. E. Caldwell, Sir Charles W. Gwynn a doktrína americké námořní pěchoty z roku 1940. (Malkasian – Marston 2008: 13) Klasická teorie protipovstaleckého vedení boje²³ je spojena s obdobím probíhající studené války, komunistické revoluční ideologie a obdobím dekolonizace. Vrchol zájmu o studium protipovstaleckého boje nastal v šedesátých letech minulého století s probíhajícími povstáními od Vietnamu přes Malajsii a Alžírsko. Tyto tři případy a jejich studium lze označit za vrchol klasického pojetí protipovstaleckého boje a typické příklady, kterými se zabývá a na něž odkazuje. Po částečném oživení v USA v osmdesátých létech 20. století, spojeného se zapojením USA do povstání v Salvadoru, dochází s koncem studené války opět k odsunutí teorie protipovstaleckého boje na okraj zájmu. (Long 2006: 10-11)

Zájem o analýzu povstání z hlediska vládních sil stál až do šedesátých let v pozadí pozornosti věnované studiu strategie a postupů povstalců. (Galula 2006: xiii) Většina zájmu se soustředila na studium klasiků teorie povstání jako

---

²³ V práci využívám dělení protipovstalecké teorie dle Franka Hoffmana, který rozlišuje klasické období/pojetí/školu a neo-klasické období protipovstalecké teorie. (Hoffman 2007)

Lawrence z Arábie, Mao Ce-tunga, Carlose Marighella či Che Guevary. Hlavní představitelé a autoři klasické školy protipovstaleckého vedení boje reagují na tento nedostatek a současně na množství probíhajících konfliktů v tehdejší době. Přestože se protipovstalecká teorie zabývá metodami mocnější strany v asymetrickém konfliktu, do určité míry navazuje a využívá poznatků ze studia nepřítele a vyvozuje z nich vlastní návrhy postupu proti povstání.

Centrem vzniku klasické protipovstalecké teorie jsou tři státy, které se v tomto období potýkaly s povstaleckými aktivitami – Velká Británie a Francie při obraně svého impéria a dekolonizaci a Spojené státy americké v souvislosti s probíhající studenou válkou. Hlavními představiteli a autory klasických děl protipovstaleckého boje jsou Francouzi David Galula a Roger Trinquier, Robert Thompson a Frank Kitson z Velké Británie, a Bernard Fall spolu se skupinou analytiků sdružených v RAND corporation z USA.²⁴ Tito teoretici, a do značné míry také aktéři konfliktů²⁵, boje proti povstalcům položili základy dnešní protipovstalecké teorie.

Hlavní myšlenkou, kterou tito autoři společně zastávali je, že zásadní podmínkou nutnou pro porážku povstání je podpora místního obyvatelstva.²⁶ Základním problémem pro vládní síly totiž není v povstání zvítězit v přímém boji jako v konvenční válce, ale identifikovat povstalce. K identifikaci jsou

---

²⁴ Uvedení autoři jsou považováni za největší experty protipovstaleckého boje klasického období. Vliv předního autora klasického období David Galuly lze ukázat kupříkladu na tom, že bývá mnohými označován za Clausewitz protipovstaleckého vedení boje. (Hoffman 2007: 71) Díla autorů klasického období jsou dodnes čtena a je na ně pravidelně odkazováno při studiu protipovstalecké teorie. Jak ukazuje doktrína FM 3-24, jenž v mnohém navazuje na tyto autory klasického období, jejich příspěvky jsou dodnes relevantní při aplikaci protipovstalecké teorie v současných konfliktech.

²⁵ Bernard Fall - člen francouzského odboje proti nacistické okupaci a později poradce specializující se na studium Indočíny. Zde strávil mnoho měsíců po boku vojenských jednotek a dokázal tak mimořádně vystihnout vývoj zdejší situace. Zemřel v roce 1967 ve Vietnamu poté, co jeho automobil v rámci útočné operace najel na minu. (Kirkpatrick 2006) David Galula – důstojník francouzské armády. Zúčastnil se bojů na evropském bojišti druhé světové války, po válce vojenský pozorovatel OSN a později velitel francouzské jednotky v období alžírského povstání. (Galula 2006: 107) Roger Trinquier - důstojník francouzské armády. Za druhé světové války se účastnil bojů v jihovýchodní Asii, po válce byl velitelem výsadkových jednotek v Indočíně a Alžírsku. (Trinquier 2006: vii-viii) Robert Thompson – důstojník britského letectva. Člen speciálních jednotek čínditů za druhé světové války, jeden z hlavních britských činitelů v období malajského povstání, vedoucí britské poradenské mise v Jižním Vietnamu v letech 1961-65, poradce prezidenta Nixona a konzultant RAND corporation. (The Times of London 1992) Frank Kitson - důstojník britské armády. Účastník bojů v Keni, Malajsi, Kypru aj. Později náčelník štábu britských pozemních sil. (Kitson 1991)

²⁶ Srovnej publikace hlavních představitelů klasického období protipovstalecké teorie. (Galula 2006; Trinquier 2006; Kitson 1991; Fall 1998)

nutné zpravodajské informace, které ovšem není možné získat bez loajality obyvatel. Získání důvěry a loajality obyvatelstva se tak stává primárním cílem protipovstaleckého boje. Galula vyslovuje jasně, že „zápas o podporu populace je hlavní charakteristikou revoluční války“²⁷ (Galula 2006: 4) Ve svých tzv. čtyřech zákonech protipovstaleckého vedení boje zastává otázka podpory obyvatelstva prominentní místo.²⁸ Zaprvé, podpora obyvatelstva je stejně nutná pro protipovstalecký boj jako pro povstalce. Zadruhé, tato podpora je získána pomocí aktivní menšiny populace, která za sebou sjednotí neutrální většinu. Zatřetí, tato podpora je podmíněčná a závisí na schopnosti ochránit obyvatele před násilnou odplatou povstalců. Konečně posledním zákonem je nutnost zajistit intenzivní koncentraci sil, aby přesvědčily obyvatele o tom, že vládní režim nakonec zvítězí. (Galula 2006: 52-55)

Přijmeme-li myšlenku, že pro úspěch protipovstaleckého boje je klíčová podpora populace, dospějeme k závěru, že politický aspekt protipovstaleckého boje je zcela prioritní a nadřazen i aspektu válečnému. Povstání je totiž inherentně politická válka, protože jejím smyslem je vytvořit „konkurenční systém kontroly obyvatelstva“ a k tomuto cíli získat dostatečnou podporu mezi obyvateli. (Fall 1998: 47) Jak Fall dále poznamenává, „vláda, která ve střetu s povstáním prohrává, není porážena v boji, ale ve vládnutí“. (Fall 2000: 220) Stejně tak Galula zastává názor, že „politické hledisko je v průběhu války nejdůležitější“ a u každého vládního kroku či aktivity je nutné zvažovat jeho politický dopad – zda taktický přínos určitého kroku nepovede ke ztrátě ve strategickém ohledu. (Galula 2006: 5)

Zmíněný význam politického aspektu potvrzuje i Thompson ve svých pěti principech protipovstaleckého boje: cílem vlády je svobodná, politicky a ekonomicky stabilní a suverénní země; vláda musí jednat v souladu se zákony; musí mít vytvořenou strategii a plán postupu; musí především usilovat o zastavení podryvání své politické moci a co nejdříve zajistit bezpečnost

---

²⁷ Galula používá termín revoluční válka pro celkové označení povstaleckého konfliktu a ponechává termín povstání pro stranu bojující proti vládě a protipovstalecký boj pro stranu druhou. (Galula 2006: xiv) Stejně tak Bernard Fall. (Fall 1998) Různorodost terminologie je však relativně častá, například Trinquier označuje povstání (revoluční válku v terminologii Galuly) za „moderní válku“ a konvenční válku za „tradiční válku“ a podobně. (Trinquier 2006: xii)

²⁸ Galula mluví o zákonech protipovstaleckého vedení boje „laws“ (Galula 2006: 52-55)

území, které je primárním zdrojem jeho podpory.²⁹ (Nagl 2002: 29) Thompson v těchto bodech úzce propojuje politický aspekt povstání s legitimitou vládnutí. Úspěch protipovstaleckého boje tak podle něho úzce souvisí se získáním a udržením legitimacy místní vlády. Úsilí o porážku povstání, které je vnímané občany jako legitimní, ať už ekonomického, vojenského nebo politického charakteru, se projeví podporou obyvatelstva. Pro získání této legitimacy je ovšem nutné přistoupit k provedení nutných reforem a usilovat o dodržování vlády práva. Neméně důležité je rovněž minimalizovat ztráty na civilním obyvatelstvu v průběhu bojových akcí a po jejich skončení zajistit bezpečnost místního obyvatelstva a chránit jej před případnou odvetou ze strany povstalců. Byl to ostatně Thompson, kdo prosazoval, že k ochraně obyvatel je potřeba nejen území zbavit povstaleckých jednotek, ale také jej obsadit a rozmístit zde vlastní jednotky. Tento postup označil dodnes zásadním termínem „vyčistit a udržet“ (clear and hold). (Gompert – Gordon 2008: 14)

Zatímco strategií povstalců je ochromit schopnost státu vládnout, cílem státu je zajistit vlastní schopnost vládnout. K tomu musí v první řadě zajistit bezpečnost obyvatelstvu, které vzápětí podpoří civilními prostředky. Většina populace je kvůli násilným výhrůžkám povstalců donucena strpět či přímo podporovat povstalecké hnutí. Jak povstání pokračuje, tak ustupují ideologické preference obyvatel a do popředí se dostávají obavy o vlastní bezpečnost. *„Která strana poskytne nejlepší ochranu, koho výhrůžky jsou nejohroživější, koho výhra je nejpravděpodobnější, to jsou kritéria, podle nichž populace určuje vlastní postoj.“* (Galula 2006: 8-9) Dokud se obyvatelé nebudou cítit bezpečně, proti povstání nevystoupí, přestože jsou informace od obyvatel životně důležité pro porážku povstání. K pocitu bezpečí je navíc potřeba lidem nabídnout i lepší životní podmínky a perspektivu do budoucna. Je jim potřeba ukázat, že je v jejich zájmu, aby podpořili vládní stranu konfliktu. Konkrétně Kitson zdůrazňuje potřebu využít všechny atributy státní moci nejen k vojenské porážce povstání. (Kitson 1991: 50-55, 70) Příspěvek Trinquiera je zvláště na taktické úrovni a ve zkoumání povstání v městském prostředí. Jeho kritika útočných operací bez dostatečných schopností odlišit povstalce od

---

²⁹ Pět principů protipovstaleckého boje Roberta Thompsona citováno z knihy Johna Nagla *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam*. (Nagl 2002: 29)

civilního obyvatelstva, využití stacionárních opevnění místo přímé ochrany obyvatelstva podobně jako jeho objasnění nutnosti zapojení populace do protipovstaleckého úsilí, je nadále inspirativní. (Trinquier 2006: 5-23, 45-61)

Principy a instrukce klasické školy protipovstaleckého boje je možné shrnout následovně. K porážce povstání je nutné získat podporu obyvatelstva pro své snažení. Toho lze dosáhnout nikoliv pouze vojenskou, ale i ekonomickou, sociální, psychologickou a primárně politickou mocí uplatňovanou současně – koordinace mezi vojenskou a civilní správou je tedy nutná. Dlouhodobý plán postupu je stejně nezbytný. Vláda musí zajistit bezpečnost obyvatelům a zároveň udržet svou legitimitu pomocí prosazení reforem vlastní vlády, prosazování vlády práva a legitimního užívání síly. Samotné zajištění bezpečnosti však není dostačující a musí být podpořeno celkovým zlepšením životní úrovně. V průběhu protipovstalecké kampaně jsou zpravodajské informace o povstalcích, získané od obyvatel, klíčem k efektivním vojenským zásahům. Všechny taktické postupy protipovstaleckého boje je nutné neustále inovovat a adaptovat na měnící se prostředí. A i přes nejlepší snahu vládní strany a uplatňování všech principů protipovstalecké teorie je protipovstalecký boj svou podstatou dlouhodobý a s nejistým výsledkem. Slovy Galuly, „*nepokoje je levné vytvářet a velmi nákladné jim předcházet*“. (Galula 2006: 36)

1.3 Neoklasické pojetí teorie protipovstaleckého boje

V devadesátých letech 20. století došlo k rozlehlé ztrátě zájmu o teorii protipovstaleckého boje a stanovisko USA k problematice povstání charakterizoval David Ucko jako „*kombinaci nezájmu a averze*“. (Ucko 2009: 47) Tento postoj vycházel z euforie a idealismu po konci studené války, stejně jako z převládající asociace vlastní angažovanosti v povstání s americkou zkušeností ve Vietnamu. Menšina, která varovala před hrozbou a vysokou pravděpodobností zapojení USA do nepravděpodobného konfliktu a zdůrazňovala nutnost přípravy na tento typ konfliktu, byla přehlížena. (Ucko 2009: 54)

Útoky 11. září 2001, jež vedly k radikálnímu přehodnocení náhledu na bezpečnostní prostředí, způsobily nebyvalou vlnu zájmu o teorii protipovstaleckého boje. Nový zájem o tuto problematiku spolu s příchodem nové generace analytiků podněcoval inovativní pojetí klasické teorie protipovstaleckého boje. Rozdílné bezpečnostní prostředí 21. století oproti atmosféře studené války vedlo k vytvoření nového názorového proudu, který lze označit za neoklasickou teorii protipovstaleckého vedení boje.³⁰

Za hlavní změny ve vnějším prostředí, jež následně ovlivňuje podobu povstání, lze označit změnu ve struktuře mezinárodního politického systému, účinky globalizace, IT technologie, dosah médií, nárůst počtu aktérů, změnu v ideologii povstalců a vysokou dostupnost ručních zbraní. (Srov. Metz 2007; Kilcullen 2006a; Hoffman 2007) Jednotlivé faktory spolu často souvisí a prolínají se. První změnou je pochopitelně konec bipolárního uspořádání spojený s koncem studené války a rozpadem SSSR. Ten, kromě vyčerpání dosavadní ideologické složky povstání sestávající z revolučně-marxistických kořenů, vedl také k upření zvláštní pozornosti na druhou ze supervelmocí, USA. Éra globalizace a nové míry propojení světa, jejímž centrem jsou USA, tuto pozornost nadále umocňuje. Globalizace spolu s rozvojem a šířením informačních technologií vytváří prostředí se specifickými bezpečnostními riziky. (Kilcullen 2009: 7-12) Možnost okamžité komunikace nehledě na geografickou vzdálenost umožnila propojení geograficky vzdálených skupin, zatímco globalizace a šíření Západního myšlení a hodnot spolu s rostoucí urbanizací narušuje pravidla a identity v tradičních společnostech. Teroristické skupiny využívají šíření technologií od užívání mobilních telefonů, GPS navigace přes jednoduchou komunikaci a trénink pomocí internetového spojení až po využití průmyslového hnojiva pro výrobu improvizovaných výbušných zařízení³¹. (Owens 2008: 68)

---

³⁰ V práci využívám dělení protipovstalecké teorie dle Franka Hoffmana, který rozlišuje klasické období či školu a neo-klasické období protipovstalecké teorie. (Hoffman 2007) Terminologie v tomto případě však není ustálená. Například Kilcullen označuje současné období spojené s proměnou bezpečnostního prostředí za moderní pojetí protipovstaleckého vedení boje. (Kilcullen 2006a)

³¹ Improvizované výbušné zařízení v angličtině známé jako Improvised explosive device neboli IED. (Institut doktrín VeV-VA 2010: 98)

Uvedené aspekty jsou umocněny všudypřítomným dosahem médií, kontinuálním zpravodajstvím a novými internetovými médii, které rozšiřují možnost informovat o aktivitách teroristických či povstaleckých skupin. Proměnu bezpečnostního prostředí vystihl Steven Metz ve svém článku *Rethinking Insurgency: „Povstání ve 20. století se odehrávalo ve strategickém kontextu politické mobilizace vyloučených skupin, rostoucího nacionalismu a proxy konfliktů³² mezi supervelmocemi. Strategický kontext současného povstání je rozpad tradičních pořádků a identity, jenž vytváří slabosti a patologii systému.“* (Metz 2007: 10) Reakce na tuto „patologii“ znamená, že protipovstalecké aktivity probíhají v současném kontextu nejen v důvěrně známém prostředí vlastního státu či jeho kolonie jako u většiny případů v minulém století, ale následkem zahraniční intervence také v prostředí kulturně i sociálně cizím. Do průběhu povstání dnes navíc zasahuje výrazně větší počet aktérů na obou stranách než v klasickém období. Zatímco tehdy bylo povstání střetem dvou homogenních stran, dnes je do konfliktu zapojeno více samostatných aktérů³³ na obou stranách. Do protipovstalecké strategie je nutné začlenit různé nevládní organizace, soukromé vojenské společnosti, média a v případě intervence v zahraničí také hostitelský stát a jeho struktury. Druhá strana konfliktu není v současnosti sjednocená pod centrálním vedením a jedinou ideologií, ale je složena z různých povstaleckých skupin, které jsou vedeny vlastními zájmy, a jednotícím prvkem může být pouze boj proti vládním silám. Povstalecké skupiny operují jako síť spolupracujících jednotek (network) a svými aktivitami mohou být propojeny s nadnárodními aktéry. (Kilcullen 2006a: 116)

Mezera v motivačním potenciálu povstaleckých skupin byla v novém tisíciletí z velké části zaplněna radikální interpretací islámského náboženství. (Le Beau 2008: 155-158, 166) Velké množství teroristických a povstaleckých skupin je v současnosti alespoň částečně motivováno náboženstvím, jak dokládá příklad dvou probíhajících povstání v Afghánistánu a Iráku. (Srov. Le Bau 2008: 158; Hoffman 2007: 77-78) Pro ideologii násilného islámského radikalismu autor práce využívá termín *takfiri*, který přebírá od Kilcullena.

---

³² Za studené války se západní a východní bloky v čele se supervelmocemi USA a SSSR nestřetávaly v přímém boji, ale formou zastoupení v lokálních konfliktech tzv. „proxy wars“

³³ Lze doplnit do určité míry samostatných aktérů.

Tento termín označuje výklad islámu, v jehož pojetí jsou muslimové nezastávající takfiri považováni za nevěřící a mají být zlikvidováni. V souladu s rozhodnutím obsaženým v Ammánské deklaraci (Amman Message) z roku 2005, na níž se podíleli náboženští a političtí vůdci islámského světa, jsou osoby zastávající takfiri považovány za kacíře. Autor souhlasí s Kilcullenem, který termín považuje za nejvhodnější, protože na rozdíl od označení džihádista upírá zastáncům násilného islámského radikalismu legitimitu, po které touží, a to v náboženské rovině, kterou sami argumentují. Takfiri je termín srozumitelný občanům islámského světa a oproti samotnému termínu terorista či guerilla obsahuje i morálně hodnotící složku. (Kilcullen 2009: xviii-xix)

Současné pojetí protipovstaleckého vedení boje, tj. neoklasické, výrazně navazuje na klasické období, přebírá klasické principy protipovstaleckého boje a aktualizuje je vzhledem k proměněnému bezpečnostnímu prostředí. Do jaké míry změna vnějšího prostředí a nové aspekty povstání mění použitelnost klasického přístupu je základní otázkou současné probíhající debaty. (Hoffman 2007: 73) Zatímco jedna skupina autorů argumentuje, že proměna prostředí vyžaduje výraznější změny v klasické teorii protipovstaleckého boje, druhá skupina pro zásadní změny v teorii nevidí důvod a považuje ji za nadále platnou.³⁴ Celkově lze říci, že se obě skupiny shodují na všeobecných principech a základních principech protipovstaleckého boje. Shoda existuje také v uznání faktu, že změna neprobíhá na úrovni uplatňované strategie či taktiky, ale v otázce motivace a komplexnosti povstání. (Le Beau 2008: 166; Kilcullen 2006b: 1-2) I v otázce motivace lze nalézt významné prvky kontinuity, jak ukazuje například Kilcullenův koncept „syndromu náhodné guerilly“. (Kilcullen 2009: 34-38) Ten je i dnes charakterizován bojem místního obyvatelstva proti omezování a vnějším zásahům do místních záležitostí stejně jako povstání v období dekolonizace. Souvislost s předchozím obdobím v oblasti motivace lze nalézt i u iráckých povstaleckých skupin. Výsledky Radějova výzkumu potvrzují, že

---

³⁴ Do první skupiny lze zařadit například Franka Hoffmana, Jamese Benneta nebo Stevena Metze. Představitelem druhé skupiny jsou například autoři protipovstalecké doktríny FM 3-24, Austin Long nebo Scott Moore. David Kilcullen v rámci této debaty zastupuje přibližně pozici středu.

většina povstaleckých bojovníků byla v Iráku motivována nacionalistickými důvody v kombinaci s rodinnými a kmenovými vazbami, zatímco jen menšina byla primárně motivována ideologií takfiri. (Raděj 2010: 173-174)

Přestože současná povstání nabývají komplexnější formy, samotná podstata povstání zůstává konstantní. (Moore 2007: 2) Nehledě na uvedené změny zůstává pro úspěch povstání rozhodující podpora obyvatelstva. Stejně tak je povstání i nadále v jádru násilným úsilím o politickou kontrolu a schopnost vládnout na určitém území. Kontext povstání i konkrétní postupy se navíc do určité míry v průběhu času měnily i dříve v období studené války, lze uvést rozdílnost v pojetí povstání Mao Ce-tunga, Carlose Marighella či Che Guevary. Podobně jsou za současné situace, pro niž je charakteristická komplexnost povstání s rostoucím počtem aktérů, využívání moderních technologií a propojení s nadnárodní úrovní konfliktu, zachována základní pravidla protipovstaleckého boje. Tyto faktory teorii protipovstaleckého boje do určité míry komplikují, ovšem ani přidání nadnárodního prvku ji zásadním způsobem nemění – ostatně bojištěm pro povstání zůstává nadále stát a jeho populace. (Long 2006: 18-19) Nadále platným postupem pro vytvoření efektivní protipovstalecké strategie pro konkrétní konflikt tak zůstává nutnost nejdříve dokonale poznat a porozumět místnímu prostředí, určit příčinu a podobu povstání a následně vyvinout postupy v souladu s platnými principy teorie protipovstaleckého boje, které odstraní příčinu povstání a zakročí proti projevům povstání. (Kilcullen 2007)

Typickým reprezentantem neoklasického pojetí protipovstaleckého boje je společná doktrína protipovstaleckého boje americké armády a námořní pěchoty z roku 2006 FM 3-24. (Headquarters Department of the Army 2006) Ta kombinuje klasickou školu s nejnovějšími příspěvky teorie protipovstaleckého boje a přizpůsobuje je současnému bezpečnostnímu prostředí. FM 3-24 předkládá osm principů³⁵ protipovstaleckého boje odvozených z historie, jež zřetelně přebírají z klasické školy: legitimita je hlavní cíl, jednota úsilí je nezbytná, politické faktory jsou prvořadé, v boji proti

---

³⁵ Doktrína FM 3-24 přebírá principy a paradoxy z článku *Principles, Imperatives, and Paradoxes of Counterinsurgency*. Autoři článku jsou zároveň jedni ze spoluautorů této doktríny. (Cohen et al. 2006)

povstání je nutné porozumět místnímu prostředí, operace jsou poháněny zpravodajskými informacemi, povstalci musí být izolováni od zdroje své podpory, vytvoření pocitu bezpečí a vlády práva je nezbytné, protipovstalecký boj je dlouhodobý závazek. (Headquarters Department of the Army 2006: 1-12 až 1-24) K těmto historickým principům přidává pět principů současného protipovstaleckého boje a devět paradoxů protipovstaleckých operací, které mají přiblížit tyto často nečekaně se projevující principy v praxi. Za současné principy uvádí: vyrovnat se s očekáváním a informacemi, užívat vhodné množství síly, učit se a adaptovat se, posílit pravomoci podřízených, podporovat místní vládu. (Headquarters Department of the Army 2006: 1-24 až 1-26) Součástí doktríny FM 3-24 je také soubor tzv. efektivních a neefektivních operačních postupů protipovstaleckého boje.³⁶

Protipovstaleckou doktrínu FM 3-24 lze tedy jasně zařadit mezi přístupy zaměřující se na obyvatelstvo k porážce povstání. Příkladem několika prvků moderního pojetí, kterých doktrína využívá, je zdůraznění nutnosti poznat místní prostředí ale také v rovině kulturní. Znalost místních zvyklostí, jazyka, náboženství či kmenových a klanových vztahů umožní překonat kulturní a sociální propast v případech protipovstaleckého boje v zahraničí, lépe využít vlastních prostředků a dosáhnout lepších výsledků. (Petraeus 2006: 8-9) Dalším prvkem je reakce na rostoucí počet aktérů v konfliktu skrze zdůraznění potřeby koordinovat nevládní organizace, soukromé vojenské společnosti, média a případně struktury hostitelského státu tak, aby bylo úsilí jednotlivých složek usměrněno jednotným směrem. Současně sem patří také snaha využít nejednotnosti povstaleckého hnutí k vlastnímu prospěchu. Některé skupiny lze převést na vládní stranu pomocí reforem či financí, zatímco s jinými se lze spojit proti společnému nepříteli, a tím oslabit celkovou sílu povstání. (Joint Electronic Library 2009: VI-19 až VI-23) Přímou reakcí na rozvoj médií a nutnost správné práce s informacemi pak je první ze současných principů, který zdůrazňuje význam informačních operací k ovlivnění obyvatelstva i povstalců pomocí aktivní snahy šířit pravdivé informace prostřednictvím mediálních kanálů a přímého kontaktu. Neoklasická teorie protipovstaleckého

---

³⁶ Soubor efektivních a neefektivních operačních postupů protipovstaleckého lze nalézt i v jiných zdrojích. (Srov. Sepp 2005; Paul et al. 2010: xvii; Kilcullen 2009: 265; Kilcullen B. r.)

boje samozřejmě také využívá nových taktických postupů a moderních prostředků vedení boje.³⁷ Moderní vybavení je však jen prostředkem zefektivňující vedení protipovstaleckého boje.

---

³⁷ Užívá například bezpilotních letounů schopných nepřetržitého sledování určitého prostoru a přesně řízeného úderu, moderních elektronických senzorů pro pořizování zpravodajských informací, nové informační technologie jako data mining usnadňují získání informací a jejich interpretaci. Nové kriminalistické metody, například využití biometrických údajů, usnadňují identifikaci lidí a pokroky v robotice spolu s novým vybavením pozemních jednotek zvyšují efektivitu bojových operací.

2. Afghánský konflikt a nový protipovstalecký přístup

V této kapitole se autor diplomové práce zabývá operačním prostředím³⁸ v Afghánistánu v období po roce 2001, přičemž se soustředí na období let 2008-2010. Cílem je analyzovat proměnu bezpečnostní situace v Afghánistánu v období tzv. Afghánské Surge.³⁹ Kapitola přiblíží okolnosti afghánskému konfliktu před ohlášením strategie Surge, bude se zabývat novou strategií představenou prezidentem Obamou v roce 2009 a objasní její průběh a změny probíhající v letech 2009 a 2010. Autor dále zhodnotí působení nové strategie, identifikuje sedm hlavních složek strategie Surge a podá jejich analýzu. V návaznosti na cíle této práce představené v úvodu si pokládá následující otázky: Jak se změnila bezpečnostně-politická situace v Afghánistánu? Co vedlo k těmto změnám a bylo příčinou zlepšení bezpečnostního prostředí v Afghánistánu kampaň Surge? V kapitole autor dochází k závěru, že kampaň Surge využívající teorie protipovstaleckého vedení boje dosáhla v Afghánistánu pokroku v zajišťování bezpečného prostředí v Afghánistánu. Její dlouhodobý význam ovšem bude možné naplno hodnotit až s větším časovým odstupem.

2.1 Operační prostředí před rokem 2009

Úspěšné svržení režimu Talibánu v listopadu 2001 nevedlo k ukončení konfliktu v Afghánistánu. Přes pokroky na politické úrovni, jakými bylo v roce 2004 přijetí nové afghánské ústavy, zvolení Hámida Karzaje⁴⁰ prezidentem ve svobodných volbách a ukončení přechodné afghánské vlády či zvolení parlamentu v září 2005, nebylo možné hovořit o stabilizaci bezpečnostní

---

³⁸ V práci pro definování operačního prostředí užívám Doktrínu AČR. „*Operační prostředí je tvořeno souborem faktorů vyplývajících z charakteru prostoru, ve kterém je operace prováděna nebo bude probíhat. Operační prostředí je tvořeno i charakterem potenciálního protivníka, možnostmi působení v technologické a informační oblasti, terénem, klimatickými podmínkami a úrovní vlastních sil a sil spojenců.*“ (Institut doktrín VeV-VA 2010: 8)

³⁹ Strategie Surge v Afghánistánu byla vytvořena prezidentem Barackem Obamou a ohlášena v projevech v březnu a ve finální podobě v prosinci 2009. Někdy bývá označována také jako Obamova Surge. Podrobněji o nové strategii v Afghánistánu v projevech prezidenta Obamy a dále v této kapitole. (Obama 2009a; Obama 2009b)

⁴⁰ Afghánský prezident Hámid Karzaj. Jeho jméno bývá často nesprávně přepisováno jako Hamid Karzái. (konzultováno s Orientálním ústavem AV ČR, Archiv autora)

situace.⁴¹ Již na jaře 2002 se začínaly objevovat sporadické útoky proti nové afghánské vládě a mezinárodním jednotkám a tyto útoky se dále šířily a získávaly na intenzitě.⁴² (Jones 2008: 30) Nekoordinované a ojedinělé útoky postupně přerůstaly v povstání proti nové afghánské vládě.⁴³ Konkrétní rok vzniku povstání se odlišuje dle rozdílného datování autorů, panuje mezi nimi však shoda, že konflikt eskaluje mezi lety 2004 a 2006.⁴⁴ Přechodná afghánská vláda byla kvůli nedostatku vlastních bezpečnostních složek a mezinárodních jednotek donucena delegovat pravomoci na místní vojenské předáky, což do značné míry dále oslabilo její legitimitu.

Mezinárodní koalice reagovala na růst násilí v srpnu 2003 převedením velení mise ISAF pod Severoatlantickou alianci a rozhodnutím Rady bezpečnosti byl mandát ISAF rozšířen na celý Afghánistán. Jednotky ISAF rozšiřují své aktivity v postupných fázích, v roce 2003-2004 přebírají zodpovědnost za sever Afghánistánu, v následujících dvou letech za západ a v roce 2006 za jih a východ země. (ISAF 2011a) Afghánská vláda ani mezinárodní jednotky však v tomto období nevládly dostatečnými kapacitami, aby dokázaly zastavit růst násilného povstání. Počty vojáků pod velením ISAF nepřekročily pět tisíc soustředěných do roku 2005 na hlavní město, 10 tisíc vojáků koncem roku 2005 zodpovědných za sever a západ země a po začlenění amerického kontingentu v následujícím roce se síla vojenské mise pohybovala okolo 30 tisíc vojáků. (Miller 2011: 58; Hickman 2011)

Bezpečnostní situace v Afghánistánu se v průběhu roku 2006 zhoršovala. (Jones 2008: 48-53) Statistické údaje prezentují stabilní nárůst

---

⁴¹ Podrobněji o politickém vývoji včetně procesu přijetí nové afghánské ústavy, zvolení Hámida Karzaje prezidentem, ukončení přechodné afghánské vlády či zvolení parlamentu v září 2005 viz studie International Crisis Group. Například *Afghanistan: From Presidential to Parliamentary Elections* (International Crisis Group 2004)

⁴² Konkrétní počty útoků viz dále na této straně.

⁴³ Pro afghánský a irácký konflikt ve sledovaném období užívám termín povstání (insurgency). V tomto rozhodnutí vycházím ze současné situace a rozšíření tohoto označení, které je převládajícím označením pro tyto konflikty. Je užíváno americkou administrativou, ozbrojenými silami USA a v rámci NATO, a současně také v rámci odborných časopisů a think tanků. Z nejznámějších think tanků lze zmínit například The Brookings Institution, Center for Strategic & International Studies, International Crisis Group, Institute of the Study of War, Center for a New American Security, Carnegie Engagement for International Peace, Council on Foreign Relations. Viz zdroje použité v této práci a jejich autoři.

⁴⁴ Například Seth Jones považuje za počátek povstání v Afghánistánu rok 2002, Anthony Cordesman mluví o eskalaci konfliktu od roku 2004, Paul Miller a Mike O'Hanlon rok 2005 zatímco Mark Moyar období let 2005-2006. (Srov. Jones 2008: 30; Cordesman 2011a: 11; Miller 2011: 52; O'Hanlon 2010a; Moyar 2009: 202)

ukazatelů násilností v Afghánistánu – počty útoků rostly každoročně. V roce 2002 jich bylo zaznamenáno 50, v roce 2005 150, již následující rok stoupl počet na 425 a roku 2007 dosáhl výše 566 útoků. Počet sebevražedných atentátů zaznamenal obdobný nárůst a v průběhu výše uvedených let se měnil z 0 na 21, 123 a 160 respektive. (Cordesman 2009b: 2-3) Stejným způsobem rostly i statistiky zaznamenávající improvizovaná výbušná zařízení⁴⁵, počet obětí vojáků koalice i afghánských obětí. Například počet afghánských obětí vzrostl z půl druhého tisíce v roce 2005 na tři a půl respektive čtyři a půl tisíce v roce 2007. Počty násilností pak mezi rokem 2007-2008 dále narůstaly přibližně o třetinu a situace se nadále zhoršovala (Cordesman 2009b: 2-3) Přes postupné navyšování počtu jednotek ISAF na přibližně 41 tisíc koncem roku 2007, které umožnily ofenzivní operace proti povstaleckým jednotkám, se povstání nadále rozšiřuje. Jak vystihl Kilcullen, „v roce 2007 povstání utrpělo množství taktických porážek, ale dosáhlo strategického pokroku.“ (Kilcullen 2009: 48)

V období let 2007 a 2008 byl americké administrativy kladen důraz na strategii Surge v Iráku.⁴⁶ Toto soustředění se na proměnu bezpečnostní situace v Iráku však dále snižuje zájem o problematickou situaci v Afghánistánu. Kampaň v Afghánistánu byla odborníky i zástupci amerického vojska hodnocena jako dlouhodobě poddimenzovaná a nedostatečně materiálně i intelektuálně zabezpečená. (Woodward 2010: 34) V prvních dvou letech byla příčinou tohoto stavu snaha americké administrativy vyhnout se rozsáhlým a dlouhodobým povinnostem spojených s budováním afghánského státu a od roku 2003 přeorientování Bushovy administrativy a amerického bezpečnostního aparátu na konflikt v Iráku. Protože není v kapacitách amerických ozbrojených sil bojovat naplno ve dvou konfliktech vysoké intenzity,⁴⁷ byl Irák označen za prioritní bojiště a Afghánistán měl být udržován do té doby, než bude možné stáhnout jednotky z Iráku a přesunout je do Afghánistánu. (Graham 2005) Jak uznal i náčelník generálního štábu Mike

---

⁴⁵ Počítá incidenty tj. i zabráněné a bez obětí. Například 90 % IED v Iráku v letech 2006-2007 bylo zneškodněno či nezpůsobilo žádné ztráty. (Cordesman 2009a: 6)

⁴⁶ Podrobněji o průběhu kampaně Surge a transformaci bezpečnostního prostředí v Iráku viz následující třetí kapitola.

⁴⁷ Podrobněji v *Quadrennial Defense Review* z roku 2001. (U. S. Department of Defense 2001)

Mullen, „Nemám k dispozici jednotky, brigády, které můžu poslat do Afghánistánu, dokud se nesníží požadavky v Iráku...Afghánistán byl a nadále zůstává udržovací kampaní, což z povahy věci znamená, že tam potřebujeme více jednotek.“ (White 2008) Nedostatečné prostředky a koncentrace na afghánské bojiště se v průběhu let projevily nízkou efektivitou koaličních akcí – ať už nedostatečnou koordinací v rámci ISAF či mezi ISAF a civilními složkami, neuspokojivým postupem v kvalitě vládnutí, vládě práva a zlepšení životních podmínek obyvatel, přílišnou koncentrací na vojenský přístup zaměřující se na nepřítel oproti ochraně obyvatelstva nebo podceněním snahy o trénink Afghánských bezpečnostních složek⁴⁸ (Afghan National Security Forces, dále jen ANSF). Uvedené nedostatky prohlubovaly již existující důvody k nespokojenosti, jakými byl kromě všeobecně nedostatečné bezpečnosti také mezi Paštuny rozšířený pocit odcizení od centrální vlády a nemožnosti ji dostatečně politicky ovlivňovat. (Tarzi 2009: 285-286)

Povstalecké hnutí v Afghánistánu se skládá z různorodých skupin od kmenů bojujících proti vlivu centrální vlády, části Paštunů nespokojených s vlivem ostatních etnických skupin na vládu, místních bojových vůdců snažících se udržet svůj vliv, zločineckých organizací až po stoupence bývalého tálibánského režimu a bojovníky ze zahraničí. Za trojici hlavních skupin tvořících povstalecké hnutí lze označit Kvéta šúra tálibán (Quetta Shura Taliban, dále jen QST) neboli afghánský Tálibán operující nejsilněji na jihu Afghánistánu, síť Hakkání se zázemím na východě země a Hezb-i-Islamí velitele Gulbuddína Hekmatjára (Hizb-I Islami Gulbuddin). (Dressler 2011b) Povstání ovšem netvoří jednotná organizace, ale je spíše syndikátem různorodých skupin s vzájemnými vazbami a podobnými cíli, které ovšem nemají jednotné velení a nejsou vzájemně podřízené. Zasahují do něj také elementy dalších islámských radikalistických skupin, al-Káidy, pákistánského Talibánu či drogového organizovaného zločinu. (Petraeus 2010b) Afghánské povstání ovšem kvůli nízké všeobecné popularitě nelze označit za lidové povstání s širokou místní podporou. Naopak jedná se převážně o povstání Paštunů proti současné vládě, které prosazuje radikální interpretaci islámu a

---

⁴⁸ Pod Afghánské bezpečnostní složky spadají jednotky armády, policie a letectva. (Bruno 2010)

je napojené na drogovou mafii. (Srov. Petraeus 2010b; O'Hanlon a Sherjan 2010: 9)

Pod vlivem vývoje afghánského konfliktu v letech 2006-2008 si mezinárodní koalice v čele s USA byla nucena přiznat, že tento přístup k vedení afghánských operací nepřináší očekávané výsledky a afghánská mise naopak hrozí nezdarem. Protože však USA neměly k dispozici volné vojenské kapacity, bylo ze strany administrativy George Bushe zahájeno alespoň několik oficiálních inspekcí, které měly za cíl prozkoumat místní problémy a navrhnout změny ke zvýšení efektivity kampaně. (Schmitt – Shanker 2008; Shanker – Myers 2007) Jejich výsledkem bylo zavedení série opatření vedoucích k lepší koordinaci mezi civilní, diplomatickou a vojenskou složkou, zefektivnění systému vojenského velení v rámci ISAF i amerického kontingentu a zavedení principů protipovstaleckého vedení boje.

Přestože mezinárodní jednotky postupem času zlepšovaly techniku boje proti povstání, jsou v pokroku do roku 2007 překonávány svým protivníkem. Podstatnou inovací bylo například zavedení instituce Provinčního rekonstrukčního týmu (dále jen PRT) již v roce 2002, jenž ke snaze o zlepšení bezpečnostního prostředí přidával snahu o ekonomické zlepšení a celkový rozvoj místního území s cílem získat tak podporu obyvatel. Hlavní členové ISAF tak sice v roce 2007 chápali význam a výhody teorie protipovstaleckého vedení boje, ale praktické zavádění efektivních operačních postupů bylo nedostatečné. (Malkasian – Marston 2008: 240) Nedostatečné vojenské, ekonomické i diplomatické zdroje neumožnily plné zavedení protipovstaleckého vedení boje. Příznivý vliv měla uvedená revize na výcvik ANSF. Zatímco do roku 2007 „*neexistovala seriózní snaha vytvořit efektivní afghánské síly*“, koncem roku došlo k významnému zlepšení tréninku a efektivity budování ANSF. (Cordesman 2011a: 4; Cordesman 2010: xiv) Významný podíl na tomto zlepšení mělo čtyřnásobné navýšení finančních prostředků pro ANSF na 7,4 miliardy USD. (Miller 2011: 59)

V posledním roce Bushovy administrativy získávala otázka budoucího vývoje afghánského konfliktu na významu a stávala se i tématem v prezidentské kampani a následných volbách. V průběhu roku umožnilo

postupné stahování jednotek Surge z Iráku Bushově administrativě přistoupit k navýšení počtu amerických jednotek v Afghánistánu i podpůrných systémů. Počet amerických jednotek stoupl o více než 20 tisíc a téměř se zdvojnásobil. (O'Bryant – Waterhouse 2008: 1-2) V prosinci 2008 tak bylo v Afghánistánu téměř 50 tisíc amerických vojáků a celkově přes 70 tisíc mezinárodních jednotek.⁴⁹ (ISAF 2008; Belasco 2009: 5) Přesto bylo zásadní rozhodnutí o dalším postupu a případné úpravě strategie přenecháno na jeho nástupce.

2.2 Hlavní rysy nové strategie prezidenta Obamy

Zvolení a nástup nového amerického prezidenta, který již v průběhu své volební kampaně prosazoval potřebu změnit přístup k afghánské válce, vedlo k výrazným změnám ve vedení konfliktu. President Barack Obama v prvních měsících ve své funkci přenesl centrum pozornosti od Iráku k Afghánistánu a signalizoval odhodlání USA získat převahu v afghánském konfliktu. (Carlisle 2010: 148) Ve svém projevu v březnu 2009 prezident k tomuto přislíbil dodat potřebné zdroje a oznámil vytvoření nové komplexní strategie. Ještě před tímto projevem odsouhlasil žádost afghánského velitele McKiernana z přelomu roku o posílení americké vojenské přítomnosti o 21 tisíc vojáků a navýšení civilních prostředků. Následně přistoupil k výměně vojenského vedení v Afghánistánu, které bude řídit aplikaci nové strategie. Do funkce velitele afghánské operace jmenoval v květnu generála Stanleyho McChrystala a jako jeho zástupce generála Davida Rodrigueze - oba se zkušenostmi z Iráku a protipovstaleckého vedení boje. (Spiegel 2009) Generál McChrystal měl dva měsíce na to, aby zhodnotil situaci v Afghánistánu a přednesl prezidentovi možnosti dalšího postupu. (Woodward 2010: 124) Protože generál posoudil tehdejší situaci v Afghánistánu jako velmi znepokojující a varoval, že bez rychlého zásahu včetně dalšího navýšení o 40 tisíc vojáků může reálně dojít

---

⁴⁹ Počet vojáků rozmístěných v Afghánistánu je nejasný a do určité míry matoucí. Zdroje ISAF udávají počty vojáků bez příslušníků operace Enduring Freedom pod americkým vedením, zatímco například Congressional Research Service počítá mezi počty jednotek nasazených v Afghánistánu také podpůrné jednotky zabezpečující například logistiku pro afghánskou misi nejenom na území Afghánistánu. Některé zdroje navíc do počtů vojáků počítají také počty odsouhlasené k rozmístění do Afghánistánu, jež ovšem v Afghánistánu fyzicky ještě nejsou nasazeny. Počet vojáků v Afghánistánu se v průběhu času mění také kvůli utrpeným ztrátám. Jednotky tak při rotaci a nahrazení jinou jednotkou mají nižší početní stav než na počátku své mise. Udávané počty vojáků se tak mohou dle užitých zdrojů lišit. (Srov. O'Bryant – Waterhouse 2008; Belasco 2009; ISAF 2008)

k neúspěchu mise, trvalo definitivní rozhodování o přesné podobě nové strategie až do prosince 2009. (Woodward 2010: 133) V prosincovém projevu pak Barack Obama jako cíl nové strategie označil „*narušení, rozložení a porážku al-Káidy a jejich extremistických spojenců.*“⁵⁰ (Obama 2009b)

Nová strategie Surge Obamovy administrativy pro Afghánistán, pod vedením generála McChrystala tehdejším velitelem ISAF a amerických sil v Afghánistánu, byla ohlášena prezidentem prvního prosince 2009. Jejím cílem bylo zastavit postup povstání a omezit jeho vliv, snížit politické napětí a důvody nespokojenosti obyvatel, jež povstání podněcují, a postupně přesunovat zodpovědnost za vedení afghánského konfliktu na afghánskou vládu a ANSF. (Srov. Sedwill 2010; Obama 2009b) Těchto cílů mělo být dosaženo přidáním 40 tisíc koaličních vojáků umožňujících efektivnější bojové operace, aplikace protipovstaleckého vedení boje, zintenzivnění tréninku a rozvoje ANSF, personálních změn ve vedení ISAF, nárůstu diplomatické a ekonomické pomoci a vytvoření regionální strategie pro Afghánistán a Pákistán. Tyto změny byly reakcí nejen na hluboký a dlouhodobý nedostatek jednotek a hmotných prostředků, ale také nedostatečného velení, kulturního pochopení a znalostí. (Woodward 2010: 117-8) Přijetí myšlenek protipovstalecké teorie a jejich důsledná aplikace měla transformovat vedení boje v Afghánistánu.

Generál McChrystal nebyl prvním, kdo do Afghánistánu přinesl principy protipovstaleckého vedení boje, ale až on se zasadil o jejich důkladnou aplikaci napříč bojištěm v rámci nové strategie. (Sedwill 2010) Jak on sám v hodnocení situace v Afghánistánu uvedl, „*úspěch je dosažitelný, ale nebude ho možné dosáhnout pouhou větší snahou nebo posílením minulé strategie. Dodatečné zdroje jsou nutné, ale soustředění se na nové požadované posily naprosto není pointou. Hlavním bodem tohoto hodnocení je urgentní potřeba výrazné změny naší strategie, našeho myšlení a vedení vojenských operací.*“ (McChrystal 2009) Místo ofenzivních operací s cílem fyzicky eliminovat povstalce se měly mezinárodní jednotky v čele s americkými ozbrojenými

---

⁵⁰ Mezi strategií ohlášenou v březnovém projevu a projevem v prosinci lze nalézt jen velmi malé rozdíly. (Srov. Obama 2009a; Obama 2009b; Allen 2010: 30)

silami snažit porazit povstání pomocí získání podpory místních obyvatel, a tím odstranit prostředí vytvářející povstalecké hnutí. (McChrystal 2009) Vytvoření bezpečného prostředí pro místní obyvatele, získání jejich důvěry a podpory a zajištění legitimacy místní vlády povede nepřímo k porážce povstání tím, že odstraní příčiny nespokojenosti populace.

Tato strategie vychází z podstaty konfliktu a využívá charakteristiky povstání jako souboje o vliv nad obyvatelstvem. Protože je ovšem Neo-Tálibán⁵¹ mezi lidmi všeobecně neoblíbený⁵² je nucen různými způsoby legitimizovat své jednání k získání podpory. Zatímco menšina bojovníků a stoupenců Neo-Tálibánu je motivována náboženskými důvody či ideologií takfiri, většina obyvatel zůstává neutrální či ho podporuje kvůli finančním odměnám případně z donucení a hrozbě násilí.⁵³ (Knight 2011: 69) Prvním krokem boje proti povstání je tedy zastavit tento nátlak a hrozbu násilí. Když jednotky zajistí bezpečnost místních obyvatel, umožní tak obyvatelům projevit svou preferenci pro současnou vládu oproti povstalcům. Zlepšení v oblasti bezpečnosti současně umožní rozvoj a zlepšení životních podmínek obyvatel a poskytne příležitost i pro pokrok v politické oblasti.

Součástí nové strategie je vyslání dalších 30 tisíc amerických jednotek a 10 tisíce jednotek zemí ISAF, které měly zaplnit mezeru ve schopnosti dlouhodobě udržet dobyté území. (Moyar 2009: 206) K ochraně populace je totiž nutný výrazně větší počet jednotek než pouze k jednorázovým ofenzivám, po kterých je možné jednotky nasadit znovu na jiném prostoru. (Agence France-Presse 2009) Dříve byly jednotky ISAF nuceny postoupit nově dobyté území jednotkám ANSF, které jej často nedokázaly udržet a taktické vítězství tak nedosáhlo většího významu. Následkem prvního Obamova rozhodnutí o vyslání posil mělo být v Afghánistánu rozmístěno kolem 70 tisíc amerických

---

⁵¹ Neo-Tálibán termín poprvé využitý v článku The Economist z roku 2003. Popisuje hnutí, které od roku 2002 vystupuje proti nové afghánské vládě a zpochybňuje jeho autoritu i pomocí násilných akcí. Oproti samotnému označení Tálibán, lépe vystihuje opoziční, později povstalecké hnutí, proti centrální vládě podporované mezinárodními jednotkami, které není jednotným hnutím jako Tálibán před koncem jeho režimu. Termín Neo-Tálibán vystihuje existenci nových skupin v rámci povstání, jeho komplexnost, vnitřní nesourodnost a částečnou odlišnost cílů. (Tarzi 2009: 280-310)

⁵² Podle průzkumu z prosince 2010 přes 90 procent Afghánců preferuje současnou vládu. (Langer Research Associates 2010: 11)

⁵³ Podrobněji o složení Tálibánu a finančních důvodech podpory Tálibánu místními obyvateli v knize Davida Kilcullena *The Accidental Guerrilla*. (Kilcullen 2009: 49-67)

jednotek koncem roku 2009 a tento počet byl v prosinci tohoto roku dále navýšen až na téměř 100 tisíc amerických vojáků v polovině roku 2010. Celkový počet mezinárodních jednotek ISAF tak vzrostl až na 150 tisíc vojáků. (U. S. Department of Defense 2010: 14) Prezident Obama tak svým rozhodnutím takřka zdvojnásobil americkou účast v afghánském konfliktu a opustil dlouholetou americkou snahu řešit afghánský konflikt jen s využitím omezené vojenské přítomnosti.

K vojenskému posílení afghánské mise bylo připojeno také navýšení civilních složek, když v období 2009-2010 americké ministerstvo zahraničí ztrojnásobilo počet civilních expertů v Afghánistánu na více než 1100. (U. S. Department of Defense 2010: 15) Současně došlo v roce 2010 ke zdvojnásobení ekonomické pomoci Afghánistánu na pět miliard USD na rok. (Cordesman 2011a: 165) Důležitou součástí prosincového Obamova projevu bylo také určení července 2011 jako data, kdy začne přesun zodpovědnosti na afghánskou vládu a její bezpečnostní síly a postupné stahování amerických vojenských jednotek. (Obama 2009b) Postupný přesun mezinárodních jednotek do podpůrné role má vytvořit tlak na zlepšování ANSF. Následně bylo na summitu NATO v Lisabonu rozhodnuto také o postupném stahování jednotek ISAF s cílem převést zodpovědnost za vnitřní bezpečnost pod afghánskou kontrolu do konce roku 2014. (NATO 2010b) Do té doby by měla Afghánská centrální vláda a jednotky ANSF nabýt schopnosti kontrolovat vlastní území s podporou menšího množství mezinárodních jednotek.

2.3 Bezpečnostní situace v letech 2009-2010

Obecná bezpečnostní situace v době vzniku nové strategie však byla vážná, nadále se zhoršovala a vyžadovala naléhavou odezvu. Slovy velitele ISAF generála McChystala čelila koalice *„nejen houževnatému a sílícímu povstání, ale také krizi důvěry mezi Afghánci“* a rok 2009 označil za *„pravděpodobně rozhodující období této války“* (McChrystal 2009) Počty útoků povstalců narostly oproti roku 2007 o 300 procent a o 60 procent oproti předchozímu roku. Zvýšil se také vliv Neo-Tálíbanu na obyvatele v oblastech svého působení – v 33 z 34 provincií ustanovil stínové guvernéry. (Flynn 2009:

18) Povstalci drželi významný vliv na populaci v polovině provincií země, zejména na jihu a východě. (Cordesman 2011a: 32) Cordesman situaci roku 2009 dokonce popisuje jako „blízkou porážce“. (Cordesman 2011b)

Pro úspěch nové strategie bylo nutné identifikovat zákonitosti konfliktu, jeho příčiny, silné a slabé stránky povstaleckého hnutí a přijít s postupy přizpůsobeným afghánskému konfliktu. (Kilcullen 2007) Neo-Tálibán využívá nespokojenosti obyvatel s centrální vládou, ovšem jeho snahu narušuje několik zásadních slabých míst. Mezi jinými lze vyjmenovat již zmíněný fakt, že QST nemá podporu obyvatel, a to ani v porovnání s afghánskou vládou. Podpora ostatních povstaleckých skupin je pak ještě nižší. (Jones – Muñoz 2010: xi) Druhou slabinou, úzce spojenou s první je, že Neo-Tálibán nenabízí přitažlivou alternativní formu vlády. Oproti negativním zkušenostem obyvatel s Tálibánskou vládou před rokem 2001 stojí alespoň příslib lepších životních podmínek centrální vlády. To nutí povstalce ve větší míře využívat hrozby fyzického násilí a donucení, což podkopává jejich podporu mezi obyvateli. Třetí slabou stránkou je omezení povstání na jednu etnickou skupinu, která tvoří přibližně 40 procent afghánského obyvatelstva, Paštuny. Povstání prozatím nedokázalo získat pro svou ideu ostatní etnické skupiny a rozšířit tak svůj vliv na celé území země. Pokud by se protipovstaleckým silám podařilo pomocí ochrany obyvatel narušit podporu Paštunů, vedlo by to k zásadnímu omezení povstaleckého hnutí.

Čtvrtou slabinou je vnitřní nejednotnost povstání. Vysoká rozdrobenost povstání, jež je zapříčiněna jeho složením zejména z vazeb na místní kmenové úrovni, vede k lokálním třenicím a potenciálně odlišným zájmům. Posilování vzájemných rozdílů mezi skupinami a postupné začleňování jednotlivých kmenů do protipovstaleckého tábora pomocí politiky cukru a biče by mohlo narušit vliv povstání. Poslední zranitelností je pak závislost povstání na vnější podpoře, konkrétně na existenci bezpečného zázemí v Pákistánu. (Flynn 2009: 16) Pákistánská federálně spravovaná kmenová území a provincie Balúčistán na hranici s Afghánistánem poskytuje afghánskému povstaleckému hnutí důležité útočiště pro jeho vedení a obnovu materiálních i lidských zdrojů.

Za nejvíce problematickou byla na přelomu let 2008-2009 označována situace na jihu Afghánistánu, který z větší míry náležel pod kontrolu afghánského Tálibánu. Až polovina všech povstaleckých útoků a dvě třetiny improvizovaných výbušných zařízení byly zaznamenány na jihu země. (U. S. Department of Defense 2010: 8) Bylo učiněno rozhodnutí soustředit se na jih Afghánistánu a na QST jako potenciálně největší hrozbu pro nový afghánský režim. Nebezpečí QST představuje především jeho tvorba paralelní struktury vlády, určitá přítomnost a dosah i na západu a severu země a fakt, že ostatní povstalecké skupiny jsou populací vnímány ještě negativněji než Tálibán.⁵⁴ (Dressler – Forsberg 2009) Na jihu Afghánistánu se nachází také jediné ze čtyř největších měst, které nekontroluje afghánská vláda – Kandahár. (Woodward 2010: 253) Podstatou strategie pod vedením gen. McChrystala je získat podporu obyvatel zlepšením bezpečnosti, kvality vládnutí a ekonomického rozvoje. Protipovstalecký přístup ochraňující místní populaci dále prohlubuje slabé stránky nepřítele. Využívá postupu „vyčistit, udržet, budovat a převést“ (clear, hold, build and transfer).

Prvním krokem vojenské kampaně je ovládnout hlavní sídla oblasti a držet dobyté území ve spolupráci s ANSF. Spárování mezinárodních jednotek s ANSF je formou výcviku afghánských jednotek a současně zvyšuje legitimitu operace. Po vytvoření bezpečné zóny část jednotek zůstává a část se přesouvání směrem od velkých sídel k menším. Zde se proces opakuje a vytváří předsunuté základy. Po opětovné stabilizaci jednotky navazují styky s okolními vesnicemi a kmeny. Pracují s místními vedoucími představiteli, kmenovými vůdci a shromážděními (džirga⁵⁵). Existuje-li mezi místními zájem o spolupráci, mohou být rekrutováni do ANSF, či se podílet na ustanovení kmenové domobrany v rámci programu Afghánské místní policie (Afghan local police, dále jen ALP). Dobytí a ustanovení kontroly ve velkých sídlech omezí vliv Neo-Tálibánu. Postupné odstranění pocitu ohrožení obyvatel ze strany povstalců dle plánu povede k aktivní pomoci ze strany občanů, což dále vylepší bezpečnostní i ekonomické podmínky a oslabí povstaleckou stranu.

---

⁵⁴ Pro podrobnou charakteristiku hlavních nepřátelských skupin doporučuji výstižné studie projektu Afghánistán od Institute for the Study of War.

⁵⁵ Využívám označení džirga i pro shromáždění šúra a mezi oběma nerozlišuji. Přestože lze identifikovat určité rozdíly mezi oběma výrazy bývají v praxi využívány jako synonyma. (Jones – Muñoz 2010: 21)

Pokrok se dále prohlubuje s postupem operace směrem od velkých sídel k menším. Bezpečnostní zóny se rozšiřují a navzájem propojují, což dále vylepšuje místní podmínky. Pokrok v bezpečnosti vytváří lepší ekonomické prostředí, umožňuje zlepšení kvality vládnutí a zvyšuje podporu obyvatelstva, jenž pokroky dále posiluje. S postupným růstem schopností afghánských složek a zlepšováním bezpečnostní situace dochází k pozvolnému převodu odpovědnosti za bezpečnost na afghánskou stranu a koaliční síly ji začnou pouze podporovat.

2.3.1 Bojové operace kampaně Surge

V rámci 18 měsíční kampaně byla dána priorita dvěma oblastem, v nichž mělo povstání vedené QST silný vliv, a případný úspěch koaliční kampaně měl vést k zvrácení negativní bezpečnostní situace. Za klíčovou oblast pro vedení bojových operací byla stanovena provincie Hílmand a město Kandahár s jeho přilehlým okolím. Jižní směr pak měl být podporován akcemi ve východních provinciích Paktíka, Paktíja a Chóst. (Radin 2010) Po stabilizaci oblastí na jihu bylo součástí plánu přesunout odtud část jednotek a soustředit zájem koalice na východ Afghánistánu. Integrální součástí kampaně bylo zintenzivnění procesu vytváření a tréninku Afghánských bezpečnostních složek. Nové jednotky ANSF měly podpořit dopad této ofenzivy.

První vojenskou operací kampaně Surge byla operace Moštarak⁵⁶ s cílem dobýt povstaleckou baštu město Mardžáh. Akce navazovala na předchozí operace ve středu a na jihu provincie v létě 2009 ještě pod vedení gen. McKiernana, které využívaly nových posil s cílem rozšířit bezpečnostní prostor vně hlavního města Hílmandu Laškar Gáh. Na přelomu roku 2008 a 2009 totiž povstalci prakticky ovládali oblast Hílmandského údolí, kde žijí tři čtvrtiny obyvatel provincie a omezili koaliční jednotky na kontrolu hlavního města. (Dressler 2011a: 9-11) Výsledkem kampaně bylo úspěšné rozšíření vlivu koalice na jih, ale opomenula zakročit proti významné baště a zázemí Neo-Tálíbanu na západu v Mardžáh. (Dressler 2011a: 11-12)

---

⁵⁶ V překladu z Darí, tedy afghánské varianty perštiny, operace „Společně“.

Útok na město začal 12. února 2010 vrtulníkovým výsadkem a obsazením strategických míst jako hlavních přístupových cest a tržišť. Celkem se na útoku podílelo až 15 tisíc afghánských a koaličních jednotek a jednalo se tak o do té doby nejmohutnější ofenzivu v Afghánistánu. (ISAF 2010; Dressler 2010: 1) Význam města spočíval v místním velkém vlivu povstalců, jeho geografickém umístění v blízkosti hlavního města provincie a možnosti povstalců odtud útočit na celý prostor Híľmandského údolí. Úspěšná stabilizace v Mardžáh by upevnila zisky ve středním a jižním Híľmandu a výrazně narušila možnost povstalců operovat v provincii.

Operace Moštarak byla vytvořena jako model nového protipovstaleckého přístupu zajišťující ochranu místního obyvatelstva, posílení dosahu a autority afghánské vlády a celkové zlepšení životní úrovně aplikující postup „vyčistit, udržet, budovat a převést“. Postup operace byl nejprve až překvapivě hladký, ale v průběhu března se kvůli zastrašování civilních obyvatel Tálíbánem výrazně zpomalila. Jednotky ISAF museli dlouhodobě soupeřit o důvěru a podporu obyvatel zatímco povstalci narušovali snahu stabilizovat situaci. Vojáci užívali častých pěších hlídek, aby se co nejvíce přiblížili a efektivně bránili obyvatele a současně získali legitimitu. Také díky vytváření prvních místních policejních jednotek a jednotek domobrany v okolí města dokázali postupem času získávat zpravodajské informace od místních obyvatel a potlačit schopnost Tálíbánu zastrašovat obyvatele. (Ess 2010: 30; Dressler 2011a: 18) Na podzim došlo ke zklidnění situace a přes zimní období ke konsolidaci předchozího pokroku.⁵⁷ (O’Hanlon 2011: 4-9; Amos 2011: 31-32)

O propadu vlivu Tálíbánu vypovídá například průzkum veřejného mínění mezi obyvateli Híľmandu, který ukazuje pokles případů vyhrožování obyvatel ze strany Tálíbánu o polovinu a naopak nárůst označení bezpečnostní situace za „dobrou“ ze 14 procent v prosinci 2009 na 64 procent o rok později. Skoro dvě třetiny pak věří, že země je na cestě k úspěchu. (Chandrasekaran – Cohen 2010) Úspěšné zajištění bezpečné zóny pro obyvatele Híľmandského údolí a její rozšíření na městskou oblast Kandaháru

---

⁵⁷ Podrobněji o zlepšení situace po roce od zahájení operace Moštarak viz stránky ISAF. (ISAF 2011b)

by znamenalo kontrolu a stabilizaci většiny obyvatelstva žijícího v jižním Afghánistánu.

Druhým cílem kampaně za obnovu vlivu afghánské vlády (Government of the Islamic Republic of Afghanistan, dále jen GIROA) a koaličních sil tak byla metropolitní oblast Kandaháru – centrální Kandahár včetně pásu přilehlých čtvrtí Arghandáb, Zháří a Pandžwaj, které fungovaly jako zázemí a centra zásobování pro útoky na Kandahár. Operace Hamkari⁵⁸ nebyla jednorázovou čistě vojenskou akcí, ale spíše komplexní vojensko-politickou ofenzivou, která probíhala od června konce roku 2010 ve třech fázích. První fáze začala v průběhu června a byla zaměřena na posílení bezpečnosti a vlády. Vyslanec NATO Mark Sedwill ji popsal jako „*sérii forenzních*⁵⁹ *operací napříč městem a přilehlými příměstskými oblastmi po dobu několika týdnů s cílem vytvořit postupnou vlnu zlepšení bezpečnosti a podpory státní moci.*“ (Sedwill 2010) Tato první etapa, jejíž součástí bylo například vytvoření série kontrolních stanovišť na přístupových cestách okolo centrálního Kandaháru, připravovala co nejvýhodnější podmínky pro následné bojové operace. Fáze druhá, s cílem dobýt povstalecké centrum v přilehlé čtvrti Arghandab, byla spuštěna koncem července, ale hlavní bojové operace probíhali až po příjezdu posil Surge na podzim 2010. Bojové operace při boji s povstalcí zde byly natolik intenzivní, že byly proti připraveným opevněním Talibánu použity kromě pěchoty také letecké a raketové útoky. V třetí fázi pak byly v průběhu října a listopadu obsazeny zbývající příměstské oblasti Zhari a Panjwai. (Forsberg 2010 : 16-33)

Kandahár je významný nejen jako druhé největší město v zemi, ale především jako symbolické a duchovní centrum Tálibánu a paštunského jihu Afghánistánu. (Cordesman – Lemieux 2010: 44-48) Znovuobnovení kontroly nad Kandahárem je tak zároveň důležitým symbolem síly koalice a ukázkou slabosti povstání. Operace Hamkari vedla k výraznému zlepšení bezpečnosti, jak řekl Stephen Biddle „*existuje všeobecná shoda, že je dnes [prosinec 2010] provincie Kandahár o mnoho bezpečnější než byla před rokem.*“ (Biddle 2010)

---

⁵⁸ Operace Hamkari měla za cíl obnovit vlivu afghánské vlády v metropolitní oblasti Kandaháru. V překladu z darí „Spolupráce“.

⁵⁹ Autor dodává, že forenzní policejní operace byly podpořeny také významným počtem akcí speciálních jednotek.

Vliv Tálibánu v oblasti a jeho schopnost ovládat místní obyvatele výrazně klesl. Stejně jako v Hílmandu klesly počty případů vyhrožování o polovinu. (Chandrasekaran – Cohen 2010) Přestože někteří autoři předpovídali prudký odpor místních obyvatel v případě větší vojenské přítomnosti koalice, nestalo se tak. I v době svého největšího vlivu v roce 2009 totiž jen 25 procent obyvatel preferovalo Tálibán oproti GIRoA a v průběhu bojů místní obyvatelé protipovstaleckým silám oznamovali umístění až 80 procent všech improvizovaných výbušných zařízení. (O’Hanlon – Sherjan 2010: 9) Přes uvedené pozitivní znaky však není jisté, zda si jednotky koalice a ANSF v Kandaháru udrží dlouhodobou kontrolu. Povstalci ve městě nadále operují, i když ve velmi omezené míře. (Forsberg 2010: 51)

2.4 Zhodnocení účinků nové strategie v Afghánistánu

Jednotky ISAF a ANSF společně dosáhly v roce 2010 a během prvního čtvrtletí následujícího roku *„zřejmého vylepšení celkové situace, zastavily postup povstání a v mnoha důležitých oblastech ho obrátily ve svůj prospěch.“* (U. S. Department of Defense 2011: 1) Koaliční jednotky znovu získaly kontrolu nad množstvím povstaleckých center, bojovými operacemi omezily povstalecké možnosti a současně dosáhly v menší míře posílení dosahu vládní moci a celkové obnovy, to vše především na jihu Afghánistánu. (U. S. Department of Defense 2011: 1) *„Přestože je pokrok v bezpečnostní oblasti z minulého roku podstatný, je také křehký a není nezvratný.“* (Petraeus 2011: 3) Kampaň Surge dosáhla v roce 2010 důležitých taktických zisků, a to zejména bezpečnostních, na jihu Afghánistánu, ale jejich dlouhodobá strategická hodnota do budoucna je zatím nejistá. (Cordesman 2011b) Úspěch protipovstaleckého boje je složité hodnotit v jeho průběhu, zvláště pak je-li zaměřen na natolik komplexní povstání, jakého jsme svědky v Afghánistánu.⁶⁰ (Kilcullen 2010: 76) V současné době ještě nelze s jistotou říci, zda dosavadní zlepšení situace povede k úplnému obrátu situace

---

⁶⁰ V současnosti probíhá debata o nejvhodnějších způsobu měření úspěšnosti protipovstaleckého boje a určení nejpřesnějších indikátorů. (Srov. Kilcullen 2010: 51-76; Knight 2011; Cordesman 2011b)

v Afghánistánu.⁶¹ Důležitým testem pro prozatím dosažené úspěchy a celkové hodnocení kampaně Surge v Afghánistánu bude průběh a výsledek protiútoků Neo-Tálibánu v roce 2011. (Biddle 2010) Otázkou je, zda koaliční jednotky dokáží upevnit a dále rozšířit zisky z předchozího roku, nebo naopak zda bude Neo-Tálibán schopen znovuobnovit svou kontrolu nad obyvateli jihu země. V důsledku vojenských operací na jihu byli povstalci donuceni přistoupit ke změně taktiky. Uchýlili se k sabotování snah o konsolidaci situace skrze výhrůžky a atentáty cílené na Afghánce, kteří byli ochotni spolupracovat s GIRoA.

Současně se zlepšením bezpečnostní situace a rozšíření vlivu GIRoA na jihu země však došlo jen k mírnému zlepšení či udržení situace na východě a mírnému zhoršení na severu. (Srov. Biddle – O’Hanlon 2011a; Biddle – O’Hanlon 2011b; Roggio – Radin 2011) Současný trend je však možné označit za pozitivní také kvůli nárůstu počtu a efektivity ANSF. Přesto existuje nadále mnoho rizik a problémů, které mohou současný trend zvrátit a to především v politické oblasti a schopnostech afghánského státu. Zlepšení bezpečnostní situace a oslabení povstaleckého hnutí však získalo čas a vytvořilo alespoň příležitost k tomu, aby GIRoA dostatečně posílilo vlastní kapacity a svůj vliv. Dlouhodobý úspěch totiž závisí na schopnosti afghánské vlády získat legitimitu v očích obyvatel pomocí udržování vlády práva, zodpovědné vlády a ekonomické obnovy.⁶²

---

⁶¹ Toto potvrzují například výsledky studie Christophera Paula *Counterinsurgency Scorecard Afghanistan*, která využívá metodologie studie *Victory Has a Thousand Fathers* a aplikuje ji na situaci začátku roku 2011 v Afghánistánu. Studie *Victory Has a Thousand Fathers* RAND se zabývala posledními 30 případy ukončených povstání v období let 1978-2008 s cílem nalézt faktory vedoucí k porážce či vítězství vládních sil v povstání. Studie určila 15 pozitivních faktorů a 12 negativních faktorů a výsledky zkoumání ukázaly, že poměr pozitivních a negativních faktorů přesně předpovídá výsledek konfliktu. U případů s převahou pozitivních faktorů více než +5 došlo k vítězství protipovstaleckých sil, zatímco v případech s poměrem faktorů 0 či převahou negativních faktorů došlo k vítězství povstání. (Paul et al. 2010: xvi-xix) Na základě hodnocení těchto faktorů byl současný konflikt v Afghánistánu ohodnocen poměrem +3, což je výsledek na pomezí vítězství a porážky. (Paul 2011: v)

⁶² V červnu 2011 americký prezident Obama ohlásil stažení 10 tisíc příslušníků amerických ozbrojených sil do konce roku a dalších 23 tisíc v létě 2012. Stažení těchto jednotek v druhé polovině roku 2012 tak bude znamenat ukončení kampaně Surge. V březnu 2011 ohlásil afghánský prezident Hámíd Karzaj, že ANSF do konce roku postupně převezmou odpovědnost za bezpečnost v sedmi regionech v zemi. V květnu americké speciální komando zabilo v Pákistánu hlavního představitele al-Káidy Usámu bin Ládina, ale tato událost neměla přímý vliv na události v afghánském konfliktu. V tomto roce došlo také k rozsáhlé výměně postav formující americkou politiku v Afghánistánu. Velitele koaličních jednotek v Afghánistánu generála Davida Petraeuse, který nastoupil v červnu 2010 po generálovi McChrystalovi,

Čím bylo způsobeno zlepšení bezpečnostního prostředí? Strategie Surge byla složena ze sedmi hlavních složek, které byly navzájem propojené. Prvním komponentem bylo posílení vojenského kontingentu ISAF o 40 tisíc koaličních vojáků, přičemž 30 tisíc bylo rozmístěno v jižním Afghánistánu a většina zbývajících na východě. (Roggio – Radin 2011) V roce 2010 tak mělo ISAF poprvé k dispozici dostatek jednotek i specializovaného vybavení k efektivní aplikaci protipovstalecké teorie zdůrazňující ochranu obyvatel. (U. S. Department of Defense 2011: 2) Je potřeba si uvědomit, že do roku 2009 existoval v Afghánistánu opravdu výrazný nedostatek materiálních i lidských zdrojů. A není možné v konfliktu aplikovat prvky protipovstaleckého boje bez dostatečného počtu vojáků. Často doporučovaným minimálním počtem vojenských sil vůči obyvatelstvu (troop density, dále jen TD) k efektivní aplikaci protipovstalecké teorie, který například zmiňuje také americká protipovstalecká doktrína FM 3-24, je poměr 20 vojáků na 1000 obyvatel. (Headquarters Department of the Army 2006: 1-13) Ovšem výsledky nedávného výzkumu Johna McGratha, jenž vycházel z analýzy několika úspěšných protipovstaleckých kampaní v minulosti, ukázaly, že *„počet přibližně 13,26 vojáků na 1000 obyvatel je více podložen historickou zkušeností. Navíc do počtu 13,26 vojáků jsou započítány také všechny ostatní jednotky podílející se na operaci včetně místní policie, armádních sil a také soukromých kontraktorů.“* (McGrath 2006: 147)

Pokud se podíváme na počet vojáků zapojených do mise v Bosně a Hercegovině se čtyřmi a půl miliony obyvatel na jedné straně a na mise v Iráku a Afghánistánu⁶³ s 30 milionovou populací, objeví se jasná diskrepance. (CIA – The World Factbook 2011a; CIA – The World Factbook 2011b) Zatímco mise IFOR se zúčastnilo 60 tisíc vojáků, v Iráku to bylo 150, respektive

---

nahradí generál John Allen. Petraeus převezme po Leonu Panettovi post ředitele CIA a ten nahradí odcházejícího Roberta Gatese na pozici ministra obrany USA. Na pozici náčelníka generálního štábu skončí také Mike Mullen. V diplomatické oblasti po smrti zvláštního vyslance pro Afghánistán a Pákistán Richarda Holbrooka svou pozici opouští také americký velvyslanec v Afghánistánu Karl Eikenberry, kterého nahradí diplomat Ryan Crocker. Zůstává otázkou, jakým způsobem ovlivní změny v personální oblasti a ohlášené stahování amerických vojenských jednotek vývoj afghánského konfliktu. V současnosti probíhá debata o výhodnosti tohoto postupu, a zda tato rozhodnutí znamenají odklon od protipovstaleckého vedení boje a ochrany místní populace.

⁶³ Přesný počet obyvatel Afghánistánu není znám a různé zdroje udávají odlišné počty. Zde využívám současný odhad ze stránek CIA.

v období Surge 170 tisíc vojáků a v Afghánistánu do začátku roku 2009 méně než 70 tisíc vojáků. (NATO 2011) TD úspěšné mise IFOR tak dosáhl 13,4, a je tak v souladu s doporučovaným minimálním poměrem sil. V Iráku před rokem 2007 byl TD 15 a v průběhu Surge dosáhla jeho hodnota až 22 vojáků na 1000 obyvatel.⁶⁴ Zatímco v Afghánistánu byl do konce roku 2008 TD jen čtyři, složené ze 70 tisíc koaličních a 50 tisíc afghánských vojáků.⁶⁵ I pokud připočteme 70 tisíc soukromých kontraktorů, nedostane se TD na hodnotu více než 6.⁶⁶ Ovšem na začátku roku 2011 vzrostl poměr na téměř 12, a pokud připočteme i počet soukromých kontraktorů, TD dosáhne hodnoty 15, což už je nad minimální hranicí McGratha.⁶⁷ Nízký poměr TD v Afghánistánu před rokem 2009 ukazuje, jak nedostatečné byly počty vojenských sil v afghánském konfliktu.⁶⁸

Další faktory, jakými jsou nízký průměrný věk obyvatel Afghánistánu, nízká hustota zalidnění, hornatost terénu a rozlehlost země, jen zvyšují nároky na počet jednotek. Pokud opět využijeme uvedených příkladů je rozloha Bosny a Hercegoviny přibližně 50 tisíc kilometrů čtverečních, Iráku už 440 tisíc a Afghánistánu dokonce 650 tisíc kilometrů čtverečních. Na jednoho vojáka

---

⁶⁴ Před rokem 2007 měli irácké ozbrojené síly k přes 300 tisíc mužů, zatímco o rok později již přes 400 tisíc a na začátku roku 2009 se jejich počet navýšil na 600 tisíc. Počet americký vojáků se zvýšil ze 150 tisíc na začátku roku 2007 na přibližně 170 tisíc v průběhu Surge. Do výpočtu TD v Iráku není započítán počet soukromých kontraktorů. (O'Hanlon – Livingston 2010: 19, 23)

⁶⁵ V polovině roku 2009 měli afghánské ozbrojené složky k dispozici okolo 50 tisíc vojáků využitelných v bojových operacích z celkového počtu přibližně 150 tisíc. (Kagan – Kagan 2009)

⁶⁶ Na začátku roku 2009 využívaly americké ozbrojené síly v Afghánistánu přibližně 70 tisíc soukromých kontraktorů, o dva roky později asi o 20 tisíc více. Z tohoto počtu je ovšem jen méně než 15 procent příslušníků soukromých bezpečnostních agentur, zbytek je zaměstnán v logistických službách. Počet soukromých kontraktorů v Iráku v období Surge se pohyboval kolem 150 tisíc. Při výpočtu TD v případě Iráku nejsou započítáni, protože i bez jejich započtení TD převýšil hodnotu 13,26 i 20. (Schwartz – Swain 2011: 10, 15)

⁶⁷ Na začátku roku 2011 narostl celkový počet ANSF na 270 tisíc. Okolo 75 procent je využitelné v bojových operacích ve spolupráci s koaličními silami, a proto při vypočítávání TD pracuji s počtem 200 tisíc ANSF. (U. S. Department of Defense 2011: 3; Livingston et al. 2011: 6)

⁶⁸ Relativně nízká úroveň TD i v průběhu afghánské Surge a nutnost nejprve stabilizovat oblast na jihu, a až poté soustředit zájem koalice na východ Afghánistánu a přesunout sem část jednotek, ukazuje na do určité míry přetrvávající nedostatek koaličních jednotek. Ostatně při vytváření nové strategie pro Afghánistán byla zmíněna také možnost navýšit počet amerických jednotek v zemi až o 85 tisíc. Tato alternativa byla zamítnuta kvůli nedostatečným kapacitám amerických ozbrojených sil. (Woodward 2010: 273) O přetrvávajícím nedostatku koaličních jednotek na afghánském bojišti, který ovšem nyní spíše prodlužuje, než zamezuje úspěšnosti kampaně, jsou například přesvědčeni Frederick a Kimberly Kaganovi. (Kagan – Kagan 2011: 23)

mezinárodních jednotek tak připadá průměrně 0,85 respektive 2,6 a 4,3 kilometru čtvereční plochy.⁶⁹ Nárůst jednotek ISAF za dva roky od začátku roku 2009 o více než 80 tisíc vojáků, tedy na více než dvojnásobek, tak konečně umožnil zasahovat dostatečně efektivně, na více místech a dobyté území i udržet. (Petraeus 2011: 4) Nutný předpoklad pro aplikaci protipovstaleckého boje tak byl splněn.

Druhou složkou zlepšení bezpečnostního prostředí bylo využití teorie protipovstaleckého boje a změna přístupu jednotek ISAF pod vedením generála McChrystala a jeho nástupce generála Petraeuse. Jednotky se přesunuly do malých základen a žily v blízkosti místních obyvatel. To jim umožňovalo lépe navazovat kontakty, získávat od nich informace o nepříteli a reagovat na jejich potřeby. Pomocí zajištění bezpečnosti a zlepšení životních podmínek pro místní komunitu jednotky usilují získat jejich podporu. Ta umožní oddělit radikální členy povstaleckého hnutí od ostatních členů, které je možné pomocí například nových ekonomických příležitostí začlenit zpět do společnosti. (Joint Electronic Library 2009: VI-19 až VI-23)

Ve svých aktivitách koalice spolupracuje s GIRoA a podporuje tak její schopnosti i pozitivní obraz v očích veřejnosti. Protipovstalecká teorie tak v rozporu s očekáváním umožňuje využít schopností státu v konvenčním vedení boje. Když spojenecké jednotky obsadí a udržují svou vojenskou přítomnost na určitém území, odstraní schopnost povstalců kontrolovat místní obyvatele. Tato schopnost je ovšem pro povstalecké hnutí zásadní, kvůli dodávkám zásob, rekrutování členů a celkovému významu pro povstání. (Joint Electronic Library 2009: III-6 až III-7) A protože povstalcům už nestačí vyčkat, než se jednotky koalice stáhnou, staví udržování vojenské přítomnosti povstalce před těžkou volbu. Buď se rozhodnou přijmout místní porážku a přenechají kontrolu nad místním obyvatelstvem protivníkovi nebo se rozhodnou pokusit znovu získat tuto kontrolu, ovšem nyní již za pro ně nepříznivých podmínek. Protože je pro povstalce taková ztráta vlivu kriticky důležitá, a také proto, že z psychologického důvodu nemohou ukázat svou slabost, ztrácejí iniciativu a jsou nuceni reagovat. V tomto případě však útočí

---

⁶⁹ Pro výpočet použity údaje ze CIA – The World Factbook a počty 60 tisíc respektive 170 a 150 tisíc vojáků.

proti spojeneckým jednotkám, které jsou v oblasti pevně usazeni, mohou využít své konvenční převahy a informací od obyvatel k identifikaci povstalců.

Přímo zásadní složkou strategie je také rozvoj a spolupráce s ANSF. Zatímco dříve byl postup ve vytváření efektivních afghánských bezpečnostních sil považován za jednu z největších slabin ISAF, na začátku roku 2011 je výraznou známkou pokroku. Jednotky ANSF od vytvoření výcvikové mise NATO pod vedení generála Williama Caldwell koncem roku 2009 prošly výraznou proměnou, jenž velitel této mise nazval „úžasným pokrokem“.⁷⁰ (Caldwell 2011: 4) Je úspěšně naplňován masivní plán nárůstu ANSF v krátkém časovém intervalu na 350 tisíc jednotek koncem roku 2012. (Abi-Habib 2011; Caldwell 2011: 8) Od poloviny roku 2009 tak došlo k nárůstu afghánských bezpečnostních složek o 100 000 příslušníků, kteří následně posílili mezinárodní jednotky a efektivitu probíhající kampaně. (Livingston et al. 2011: 6) Využitelný počet ANSF v bojových operacích pak narostl až o 150 tisíc.⁷¹

Ovšem nedošlo jen k početnímu nárůstu ANSF, ale současně také k rozšíření schopností a kvality. Příčiny tohoto změn lze spatřovat především v důkladném prověřování nových rekrutů, standardizaci tréninku, uvedení programu výuky gramotnosti, navýšení platů, snížení odchodů příslušníků ANSF, zahájení tréninku pokročilých specializací a všeobecném zintenzivnění a zefektivnění tréninkového procesu. (Caldwell 2011: 8-24) Uvedené bylo umožněno také navýšením počtu expertů na školení a výcvik v Afghánistánu. Přestože stále není naplněn požadovaný počet školitelů, byl deficit tří čtvrtin výrazně omezen na přibližně jednu pětinu.⁷² (Wired 2010) Nápadného zlepšení bylo dosaženo také v kvalitě policie, jejíž členy absolvující novou formu výcviku označil generál Caldwell za „profesionální“. (Caldwell 2011: 35)

---

⁷⁰ K posouzení postupu a provedených změn ve vytváření afghánských bezpečnostních sil od roku 2009 srovnej následující zdroje. (U. S. Department of Defense 2010; U. S. Department of Defense 2011; Caldwell 2011)

⁷¹ Zatímco v polovině roku 2009 měli afghánské ozbrojené složky k dispozici okolo 50 tisíc vojáků využitelných v bojových operacích, na konci roku 2010 jejich počet vzrostl na 200 tisíc. (Srov. Kagan – Kagan 2009; U. S. Department of Defense 2011: 3; Livingston et al. 2011: 6)

⁷² Podrobněji o procesu vytváření afghánské armády a o přetrvávajícím nedostatečném počtu školitelů. (U. S. Government Accountability Office 2011)

Specifickým důvodem nárůstu kvality ANSF bylo položení důrazu na partnerství mezi jednotkami ISAF a ANSF. McChrystal aplikoval v Afghánistánu systém, kdy spolu konkrétní jednotky obou stran dlouhodobě cvičí, žijí na stejné základně a společně se také účastní bojových operací. Pro afghánskou stranu se jedná o intenzivní formu dlouhodobého výcviku, zatímco jednotkám ISAF dodávají afghánské síly znalost místního prostředí a zvyšují legitimitu operace mezi obyvateli. Na začátku letošního roku je takto spárováno přibližně 95 procent jednotek afghánské armády, dvojnásobný nárůst oproti situaci před rokem, a tři čtvrtiny všech ANSF včetně policie. (Biddle – O’Hanlon 2011a) Mezi afghánskými vojáky je také cítit rostoucí hrdost na členství v armádě a velice pozitivním faktem je, že práce u bezpečnostních složek nově přitahuje dostatek zájemců i v paštunských provinciích Hílmánd a Kandahár. (Caldwell 2011: 4; O’Hanlon – Riedel 2011: 9)

Čtvrtým prvkem strategie Surge je práce s vesnickými komunitami a kmeny na lokální úrovni. V červenci 2010 schválil prezident Hámíd Karzaj program afghánské místní policie, který navazuje na podobné iniciativy již z roku 2008. (Radin 2011) Podstatou programu je vytvoření komunitní a kmenové domobrany podporující GIRoA. Využívá tradiční afghánské instituce komunitní obrany „Arbakai“, která se od soukromých milicí odlišuje dodržováním tradičních kulturních principů Arbakai a odpovědností vůči místnímu shromáždění označovaným džirga. (Tariq 2009: 20-27) ALP umožňuje rozšířit oblast pod kontrolou GIRoA na venkovské oblasti v okolí pomocí místních obyvatel. Smyslem programu není nahradit koaliční jednotky či operace, ale posílit jejich dosah. Současně je ALP prostředkem k překlenutí období než dosáhnou jednotky ANSF plného početního stavu. (Radin 2011)

V případě napadení pak může domobrana požádat o podporu koaličních jednotek v okolí. Přes určitou kontroverzi tohoto programu jeho přínos dle názoru autora práce převažuje rizika a vede ke zlepšení bezpečnosti v těžko dosažitelném prostředí venkovského osídlení.⁷³ Například

---

⁷³ ALP bývá kritizován především humanitárními organizacemi, například OSN, Refugees International, Oxfam, že pouze nezodpovědně rozšiřuje počty ozbrojených milicí bez jejich dostatečné kontroly GIRoA a je zneužíván místními vůdci k parciálním zájmům.

studie RAND od Seta Jonese potvrzuje, že ALP jsou „úzkostlivě zakládány v místech kde již místní projeví odpor proti Tálibánu, kandidáti na členství jsou prověřováni pomocí biometrie a zpravodajských informací a trénování[... jde o] defenzivní instituce pod kontrolou místního shromáždění a Ministerstva vnitra“ (Jones 2011: 6) Původně bylo cílem 10 tisíc členů ALP, ale v říjnu 2010 byl požadovaný celkový počet navýšen na dvojnásobek.⁷⁴ Význam tohoto programu je, i přes relativně malý počet zapojených osob, celkem vysoký, protože rozšiřuje moc GIRoA v tradiční oblasti vlivu Tálibánu na venkově. Omezuje tak schopnost povstalců nerušeně se pohybovat ve venkovských oblastech a zstrašovat zde místní obyvatele.

Za pátou složku strategie Surge lze označit její psychologický efekt. Zdvojnásobení vojenského kontingentu v Afghánistánu a přesun důrazu na afghánskou kampaň potvrdilo, že mezinárodní jednotky nevzdaly svůj boj. Mohutné posílení bylo znamením rozhodnosti a odhodlání zůstat a pokusit se zvrátit nepříznivý vývoj. Vyslalo povstaleckému hnutí jasný signál, že mu nestačí jen čekat, než se koalice stáhne ze země. Obyvatelům Afghánistánu naopak ukázalo, že jejich případná podpora ISAF a GIRoA má šanci na úspěch a nebudou opuštěni.

Předposledním složkou Surge pak bylo posílení nevojenských zdrojů. V rozpočtovém roce 2010 došlo k navýšení zahraniční pomoci Afghánistánu na 5,2 miliardy USD, což je dvojnásobná hodnota oproti předcházejícím rokům. (Cordesman 2011a: 165) V následujícím rozpočtovém roce je pak plánováno udržet zahraniční pomoc v podobné výši. Finanční pomoc je zaměřená na zlepšení kvality státního aparátu GIRoA, vlády práva a celkový rozvoj země. Spolu se zvýšením finanční pomoci došlo také k trojnásobnému posílení počtu civilních expertů, kteří pracují v rámci afghánského státního aparátu, školí místní pracovníky a podílejí se na zefektivnění práce afghánských ministerstev a byrokracie celkově. (O'Hanlon 2010b) Tyto poradci spolu s prací PRT významným způsobem rozšiřují kvalitu a dosah veřejné správy v Afghánistánu.

---

⁷⁴ V červenci 2011 bylo rozhodnuto o dalším rozšíření programu ALP až na 30 tisíc členů. V té době bylo do programu zapojeno přes šest a půl tisíce osob. O efektivitě programu svědčí kromě pokračujícího rozšiřování například komentář generála Jeffreyho Smithe, „*Tam, kde jsme vytrénovali a naplno zavedli [ALP], se Tálibán již znovu neobjevil.*“ (Michaels 2011)

Sedmým rysem strategie Surge bylo cílené využití slabých stránek povstání. Protipovstalecký přístup využívá neoblíbenosti povstaleckého hnutí a příslibu lepších životních podmínek prostřednictvím centrální vlády. Soustředěním hlavních operací na jihu země se koalice pokouší narušit podporu Neo-Talibánu mezi Paštuny. K tomu využívá také vnitřní nejednotnost povstání. Pokouší se vojenským tlakem, nabídkami zajištění bezpečnosti či nových ekonomických příležitostí oddělit místní skupiny od povstání a kooptovat je na protipovstaleckou stranu.

Za neúspěšný prvek strategie lze pak označit snahu o vytvoření skutečného partnerství a vzájemné spolupráce s Pákistánem. Úsilí o vytvoření společného postupu proti afghánskému a pákistánskému Talibánu na obou stranách hranice a zastavení pákistánské podpory afghánskému Talibánu nepřineslo požadované výsledky. Výstižná jsou slova Bruce Riedela, *„pokrok v Afghánistánu v posledních dvou letech nastal bez podpory Pákistánu[...].v otázce přerušení pákistánské materiální podpory afghánskému Talibánu nedošlo vůbec k pokroku“*. (O’Hanlon – Riedel 2011: 12) K omezení podpory afghánskému talibanu z Pákistánu nedošlo i přes limitované pákistánské operace v údolí Svát a jižním Waziristánu. Tyto polovičatě vedené operace nebyly efektivní, protože jejich součástí nebyla snaha o udržení obsazeného území a nevedly k proměně pákistánské pozice vzhledem k podpoře Talibánu. Diplomatičké vztahy mezi USA a Pákistánem jsou tak v současnosti, i přes pokus o restartování vztahů po nástupu Obamovy administrativy, na velmi špatné úrovni a od roku 2008 se zhoršovaly. (O’Hanlon – Riedel 2011: 12-14) Například Alan Kronstadt mluví o v *„současnosti hluboce problematických bilaterálních vztazích.“* (Kronstadt 2011: 1) Diplomatičká snaha o potlačení zázemí Neo-Talibánu v Pákistánu pomocí zlepšení diplomatičkých vztahů s Pákistánem případně pomocí vytvoření určité regionální strategie pro Afghánistán a Pákistán se zapojením okolních států tak lze označit za neúspěšnou.⁷⁵

---

⁷⁵ Přestože v současnosti probíhající povstání v Pákistánu není hlavním tématem této práce, považoval autor za nutné kvůli vzájemné provázanosti pákistánsko-afghánskému regionu alespoň v krátkosti zmínit problematickost pákistánských snah o jeho potlačení a zhoršení vztahů mezi Pákistánem a USA. Podrobněji o úrovni současných diplomatičkých vztahů mezi USA a Pákistánem viz studie Alana Kronstandta *Pakistan-U.S. Relations: A Summary* nebo

3. Irácký konflikt a nový protipovstalecký přístup

V této kapitole se zabývám proměnou operačního prostředí v iráckém konfliktu⁷⁶ v letech 2006-2009. Cílem této kapitoly je, stejně jako v případě Afghánistánu v kapitole číslo dva, analyzovat změny operačního prostředí v Iráku v období tzv. Surge.⁷⁷ Autor této diplomové práce přiblíží bezpečnostní situaci na přelomu let 2006 a 2007 a bude se zabývat novou protipovstaleckou strategií. Tuto strategii následně charakterizuje, podá rozbor změn probíhajících v tomto období, identifikuje šest faktorů majících vliv na zlepšení bezpečnostní situace a podá jejich analýzu. V návaznosti na cíle této práce představené v úvodu se kapitola věnuje několika výzkumným otázkám, a sice: Jak se ve sledovaném období změnila situace v Iráku? Co vedlo k těmto změnám a byla příčinou obratu situace v Iráku kampaň Surge nebo lze tento vývoj připisat jinému faktoru? V kapitole autor argumentuje, že kampaň Surge, aplikující principy protipovstaleckého vedení boje, byla zásadním prvkem příčiny obratu situace v Iráku. Zároveň bylo ovšem toto zlepšení způsobeno souborem několika navzájem propojených faktorů.

3.1 Situace před rokem 2007

Úspěšný průběh konvenčních bojových operací a svržení režimu Saddáma Husajna mezi 19. březnem a prvním květnem 2003 neznamenal konec násilností iráckého konfliktu.⁷⁸ Období po skončení hlavních bojových operací bylo v rámci příprav podceněno a nedostatečně naplánováno. Přespříliš optimistické představy americké administrativy nepočítaly

---

studie *Pakistan: U.S. Foreign Assistance* od stejného autora a Susan Epstainové. (Kronstadt 2011; Epstain – Kronstandt 2011) Podrobněji o povstání v Pákistánu a přístupu pákistánské vlády například následující zdroje. (Jones – Fair 2010; Lalwani 2009; Taher 2010)

⁷⁶ Irácký konflikt využívám jako synonymu Války v Iráku (2003) či Druhé války v Zálivu.

⁷⁷ Tato kapitola byla primárně psána pro tuto diplomovou práci. Část této kapitoly byla autorovi publikována ve sborníku *Globální bezpečnost v Obamově éře* z roku 2010 pod názvem „Analýza transformace situace v Iráku v letech 2006–2009 se zaměřením na vliv navýšení amerických jednotek v Iráku a změny taktiky tzv. Surge.“ Část textu kapitoly byla také využita pro uvedení kontextu v žurnalistické bakalářské práci, která se zabývá analýzou zpravodajství deníku *Lidové noviny* o obětech iráckého konfliktu mezi léty 2007-2009. Tato práce pomoci kvantitativní obsahové analýzy zjišťuje, jak se vyvíjelo zpravodajství v uvedeném období. Vedoucí diplomové práce byl o těchto okolnostech informován a souhlasil s použitím této kapitoly v následující podobě z důvodu přepracování a jiného tématu bakalářské a této práce.

⁷⁸ Podrobněji o průběhu konvenční operací v březnu a dubnu 2003 viz kniha Johna Keegana *The Iraq War*. (Keegan 2005)

s přetrvávajícím násilným odporem po konci Saddámova režimu a natolik rozsáhlým rozpadem iráckém civilní správy. Dle Thomase Rickse se jednalo, „o plán [jehož] neúplnost pomohla vytvořit podmínky těžko zvládnutelné pro následnou okupaci.“ (Ricks 2006: 116) Koaličním silám se tak do určité míry kvůli vlastním chybám⁷⁹ v roce 2003 nepodařilo stabilizovat bezpečnostní situaci a přejít k fázi obnovy a rekonstrukce. Ani zabití Saddámových synů Udaje a Kusaje v červenci 2003 a ani zatčení Saddáma Husajna v prosinci stejného roku nevedlo k významné proměně místního prostředí. Přes jisté pokroky na politické úrovni, například vzniku přechodné irácké vlády v čele s premiérem Ajádem Alávím v červnu 2004, uskutečnění parlamentních voleb v lednu 2005 nebo odsouhlasení nové irácké ústavy v referendu z prosince 2005, docházelo k neustálému růstu počtu útoků na koaliční jednotky v Iráku.

Významným mezníkem pro irácký konflikt byl rok 2004 a především měsíc duben. V průběhu tohoto měsíce došlo ke třem významným událostem. První byl případ ponižujícího zacházení amerických vojáků s vězni ve věznici Abú Ghrajb, jenž dále významně poškodil obraz zahraničních vojsk v Iráku. Druhou zásadní událostí je příklon šíitské části populace k povstání pod vedením radikálního klerika Muktady al-Sadra.⁸⁰ (West 2008a: 29-38) Poslední je pak začátek bitvy o Falúdžu a později druhé bitvy o Falúdžu v listopadu 2004. (Srov. West 2008a: 29-38; Allawi 2007: 266-279) Povstalecké útoky následkem těchto událostí získávaly na intenzitě a dále se šířily mimo sunnity obývané území.

Koaliční jednotky v čele s ozbrojenými silami USA nebyly materiálně ani výcvikem dostatečně připraveny na boj proti rozvinutému povstání. (Carlisle 2007: 158) „Reakcí [USA] vlády na léto 2004 tak byla takzvaná strategie omezené přítomnosti.“ (Shimko 2010: 183) Cílem byl přesun zodpovědnosti za vedení konfliktu na iráckou vládu, trénink iráckých ozbrojených sil a postupné stahování amerických vojenských jednotek. Irácká vláda však nebyla

---

⁷⁹ Rok 2003 a začátek iráckého konfliktu není hlavním tématem této práce. Podrobněji o chybách koaliční správy po skončení hlavních bojových operací viz první a druhá kapitola v knize Binga Westa nebo kniha Thomase Rickse. (West 2008a; Ricks 2006)

⁸⁰ Sadr byl vůdcem polovojenské milice jménem Mahdího armáda, kterou založil po svržení režimu Saddáma Husajna.

připravena převzít závazky koalice. (Shimko 2010: 183) Fungování irácké vlády bylo neefektivní, založené na sektářských zájmech a vláda neměla zejména k dispozici dostatek vlastních bezpečnostních složek.

Na přelomu let 2006-2007 bylo možné identifikovat dvě složky iráckého konfliktu. Bing West mluví o dvou frontách iráckého konfliktu. O sunnitském povstání propojeným s al-Káidou v Anbáru a o sektářské válce mezi šíity a sunnity v Bagdád.⁸¹ (West 2008a: 119-121 a 364) V rámci sektářského násilí působilo mnoho různorodých skupin, které měly odlišné zájmy, ovšem navzájem se ovlivňovaly a konflikt eskalovaly. Záměrem AQI bylo pomocí masivních útoků zvláště na šíitské civilní obyvatelstvo vyvolat občanskou válku mezi šíity a sunnity. Cílem pak zamezit uchopení státní moci šíity a přinutit koaliční jednotky stáhnout se z Iráku. (Katzman 2009:12) Ve stejnou dobu šíitské polovojenské milice násilně vyháněly sunnitské obyvatelstvo ze smíšených čtvrtí Bagdádu. Irácké ozbrojené složky nebyly schopny těmto útokům zabránit, šíitské polovojenské milice reagovaly na útoky AQI zesílením násilím a vraždami sunnitů. Následně sunnitské obyvatelstvo odpovídalo obrácením se na AQI kvůli zprostředkování ochrany. Vznikl navzájem umocňující se kruh násilí. Bagdád se tak na přelomu roku 2006 a 2007 stává bojištěm sektářské války mezi šíity a sunnity o kontrolu města. (Kagan 2007: 21)

Operační prostředí nebylo v roce 2006 pro koaliční jednotky v Iráku povzbudivé. Povstání proti nové irácké vládě nabíralo na síle a po únorových útocích na posvátnou mešitu šíitů v Sámeře se začala reálně objevovat možnost vzniku rozvinuté občanské války a strategické prohry USA a jejich spojenců. (West 2008a: 114) Dosavadní strategie vrchního velitele jednotek koalice v Iráku (Multi-National Force – Iraq, dále jen MNF-I)⁸² generála George Caseyho, založená na ofenzivních operacích, vytvoření iráckých ozbrojených sil, přesunu zodpovědnosti na iráckou vládu a postupném stahování

---

⁸¹ Srovnej složení konfliktu dle Woodwarda a Westa. West mluví o dvou frontách iráckého konfliktu, zatímco Woodward o třech současně probíhajících konfliktech. O sunnitském povstání proti koaličním jednotkám a nové irácké vládě, o sektářské válce mezi šíity a sunnity a za třetí o teroristické kampani irácké al-Káidy (Al Qaeda in Iraq, dále jen AQI) napojené na povstalecké skupiny. (Srov. Woodward 2008: 92; West 2008a: 119-121 a 364)

⁸² Od prvního ledna 2010 MNF-I v rámci reorganizace nahrazeno Silami USA v Iráku. (United States Forces – Iraq 2010)

amerických vojenských jednotek za účelem vytvoření tlaku na politické strany k dosažení politického dohody a kompromisu, nedosahovala požadovaných výsledků. (Shimko 2010: 182-183) Naopak situace se koncem roku nadále zhoršovala. Přesvědčení gen. Caseyho a jeho nadřízeného gen. Johna Abizaida, že americké jednotky svou samotnou přítomností jako okupační jednotky vyvolávají odpor a konflikt vedlo k tomu, že z obav o zhoršení situace nepožadovali vyslání dodatečných jednotek. (Robinson 2008: 20)

Pochybnosti presidenta George Bushe o výsledcích uplatňované strategie začaly rozvíjet se na jaře roku 2006 a v průběhu červnu došel prezident k závěru o nutnosti změny ve vedení kampaně v Iráku. (Woodward 2008: 9 a 12) Bylo zahájeno několik interních inspekcí s cílem určit možnosti a východiska z tehdejší situace. Celkem existovaly čtyři možnosti dalšího postupu, a sice masové navýšení jednotek, stáhnutí jednotek, dlouhodobá poradní role a kombinace první a třetí možnosti. (Robinson 2008: 27) První možnost byla vyloučena kvůli praktickému nedostatku vojenských jednotek a zátěži kladené na ozbrojené síly USA a druhá možnost byla vyřazena kvůli geopolitickým následkům a pravděpodobnému vzniku občanské války následkem stažení amerických jednotek. (Robinson 2008: 27) Výběr třetí možnosti by pak v konečném důsledku vedl k možnosti druhé. Důležitý vliv na určení dalšího postupu měla návštěva a působení gen. Johna Keana, Freda Kagana, Stephena Biddla a Eliota Cohena, kteří obhajovali krátkodobé navýšení stavu vojsk v Iráku. K uskutečnění rozsáhlých změn bylo přistoupeno po listopadových volbách do Kongresu, zejména v průběhu prosince 2006. (Robinson 2008: 218) V prosinci byl do křesla ministra obrany potvrzen bývalý ředitel CIA Robert Gates, velení operací koalice v Iráku se ujal generál Raymond Odierno a v únoru byl do pozice vrchního velitele MNF-I schválen generál David Petraeus. Změna strategie Surge byla oficiálně ohlášena americkým prezidentem G. W. Bushem 10. 1. 2007 v projevu „The New Way Forward“. (White House 2007b)

3.2 Hlavní rysy nové strategie

Lze identifikovat čtyři hlavní prvky nové protipovstalecké strategie Surge. Zaprvé posílení počtu vojáků ozbrojených sil USA v Iráku, využití protipovstaleckého vedení boje, obměně vojenského velení v zemi a posílení diplomatické a finanční pomoci. (National Security Council 2007) Počet amerických jednotek byl v průběhu pěti měsíců krátkodobě posílen o pět brigád, spolu s podpůrnými jednotkami celkem o téměř 30 000 vojáků. (Ricks 2009: 122) Toto navýšení umožnilo jednotkám koalice zasahovat efektivněji, na více místech zároveň a území nejen dobýt, ale i udržet. Neméně zásadní součástí Surge byla také změna koaličního přístupu vedená generálem Petraeusem a aplikace protipovstaleckého teorie⁸³ namísto tradičního vedení boje. Ústředním principem je ochrana obyvatelstva, boj o jejich podporu a zajištění legitimacy místní vlády. (Headquarters Department of the Army 2006: 1-23 až 1-24; 2-1 až 2-2) Boj s povstáním je totiž politická válka. (Yon 2008: 8 a 30) Cílem Surge byly ambiciózní, a sice dosáhnout zabezpečení irácké populace, znovuzískání kontroly Bagdádu, porazit al-Káidu v Iráku, omezit násilí a vytvořit situaci umožňující politický postup a mezietnické usmíření.⁸⁴ (National Security Council 2007)

Provedení nové strategie v Iráku spočívalo na nově dosazených vojenských velitelích. Petraeus a Odierno byli rozhodnutí naplno využít principů protipovstaleckého vedení boje a dodatečných vojenských a materiálních posil. Bylo učiněno rozhodnutí soustředit se na AQL jako hlavní příčinu umocňující a vyvolávající ostatní složky iráckého konfliktu. (West 2008a: 228) „[V Iráku] Nešlo o pravou občanskou válku. Al-Káida vraždila šíity, aby se mstily na sunnitech. Odstraňte al-Káidu a odstraní se tak hlavní stimul pro boj mezi šíity a sunnity.“ (West 2008a: 236) Za centru konfliktu a současně hlavní území pro vedení operací kampaně Surge bylo označeno hlavní město Iráku Bagdád.

---

⁸³ Podrobněji o protipovstalecké teorii viz kapitola první nebo doktrína *FM 3-24 Counterinsurgency*. (Headquarters Department of the Army 2006)

⁸⁴ Rozdíl mezi termínem ethnic accomodation, zde užívám termín mezietnické narovnání či dohody, a ethnic reconciliation, pro který zde užívám termín mezietnické usmíření. První termín je spíše lokální, nestálý a krátkodobý stav zatímco termín mezietnické narovnání vyjadřuje stav geograficky rozšířenější, stabilnější a dlouhodobější.

3.3 Vývoj bezpečnostní situace v letech 2007 a 2008

Statistické údaje udávaly v lednu 2007 nejvyšší počet civilních a vojenských obětí i počet bezpečnostních incidentů od začátku Iráckého konfliktu v roce 2003. „*Ve skutečnosti byly podmínky zralé k otočení situace.*” (West 2008b: 50) V provincii Anbár, území nedávno ovládané AQI, se vyvíjel proces vedoucí ke zvratu situace v prospěch koalice, tzv. Probuzení Anbáru (Awakening of Anbar), později označované také jako hnutí Sahwat. Místní sunnitské obyvatelstvo se kvůli nátlaku přijmou ideologii takfiri, striktním náboženským pravidlům, násilností a brutálním represím postupem času odvracelo od podpory AQI.

Americké speciální jednotky se již delší dobu snažily navazovat kontakty s kmenovými vůdci v provincii a v průběhu roku 2006 tato snaha začala přinášet pozitivní výsledky. Prvním, kdo se odhodlal spolupracovat s americkými jednotkami, byl šejch Abú Alí Džásim. (Yon 2008: 91) Jeho zavraždění a zohyzdnění těla al-Káidou mělo za účel odstrašit ostatní šejchy od podobných aktivit. Tato vražda měla ovšem účinek zcela opačný. Místo vůdce odporu proti AQI zaujal šejch Abdassattár Abú Ríša a soustředil kolem sebe 26 z 31 kmenových vůdců provincie Anbár. Znalost místního prostředí ve spojení s americkou vojenskou silou vedla k úspěšnému postupu proti bojovníkům AQI v provincii. Koncem roku se podobná spolupráce začala rozšiřovat i do ostatních sunnitských částí na západě Iráku. (Robinson 2008: 242) Šejch Abú Ríša byl sice v září 2007 terčem úspěšného atentátu, ale hnutí již bylo dostatečně silné a jeho místo zaujal jeho bratr šejch Ahmad Abú Ríša.

Hlavním problémem byla na konci roku 2006 zhoršující se situace v Bagdádu, kde se stupňovala sektářská válka mezi sunnity a šíity. (West 2008a: 187) V reakci na toto násilí proběhly v roce 2007 tři po sobě následující rozsáhlé vojenské operace. První tzv. Plán zabezpečení Bagdádu (Baghdad Security Plan), plánovaný čerstvě dosazeným generálem Odiernem již od prosince minulého roku, měl za úkol zabezpečit obyvatelstvo města (Robinson 2008: 119, 127) Tento plán využíval dvou brigád z přidělených posil v rámci Surge a také již nového přístupu protipovstaleckého vedení boje. Jednotky se z velkých centrálních základen přesunuly do malých základen blíž lidem a

soustředily se na zajišťování bezpečnosti obyvatel. K tomu ovšem bylo potřeba více vojáků a jejich zdrojem byl Surge. S dostatkem vojáků šlo území nejen dobýt, ale posléze i udržet a zaměřit se na obnovu. Tyto bezpečné zóny byly poté často izolovány od nebezpečných čtvrtí betonovými bariérami. (Robinson 2008: 122) Druhou byla operace s názvem Tajemný hrom (Phantom Thunder), jejímž cílem bylo zbavit pás čtvrtí v okruhu 30 mil okolo Bagdádu silného zázemí AQI. Tyto příměstské oblasti Bagdádu totiž hrály významnou roli v zásobování a přípravě teroristických aktivit proti Bagdádu. Tajemný hrom byl zahájen 15. června, jakmile dorazily zbylé tři brigády z nově vyslaných posil vyčleněných na tuto operaci. (Kagan 2009: 106-108) V rámci této akce probíhaly rozsáhlé boje, které měly za následek krátkodobý nárůst obětí a bezpečnostních incidentů. V dlouhodobém horizontu ovšem vedly k vyhnání zbylých bojovníků AQI z Bagdádu do okolních venkovských oblastí a výraznému zlepšení situace. Třetí operace s názvem Tajemný úder (Phantom Strike) byla zahájena po konci předchozích v průběhu srpna. Jednalo se o dlouhodobou akci probíhající na celém území Iráku. Podstatou bylo zachovat souvislý tlak na protivníka a zabránit jeho pokusům o přeskupení v různých oblastech Iráku. (Kagan 2009: 196-197)

Společně tyto tři po sobě následující vojenské operace znamenaly obrátit pozice a aktivit AQI. Vážně narušily zázemí a schopnosti organizace a donutily ji přejít do defenzívy. Po úspěšném odstranění AQI se spojenecké jednotkami zaměřily na udržení dobytého území a umožnění jeho obnovy. (Ucko 2009: 128) K tomu byla využívána spolupráce s iráckými bezpečnostními složkami a nově utvářenými decentralizovanými útvary místní domobrany, tzv. „Syny Iráku“. Toto hnutí bylo výsledkem šíření sunnitského hnutí „Probuzení“ z Anbáru směrem na východ k Bagdádu. V průběhu srpna 2007 se sunnitské obyvatelstvo Bagdádu odvrací od AQI a dobrovolníci vytvářejí jednotky Synů Iráku. (Institute for the Study of War 2008b) Koncem roku již toto hnutí zahrnuje 90 tisíc dobrovolníků ve valné většině sunnitského původu.

Operace roku 2007, zvláště Tajemný úder, se ovšem neomezovaly svým zaměřením pouze na povstalecké skupiny kolem Irácké al-Káidy, ale také na zamezení rozšíření vlivu šiitských milicí v nově dobytých územích.

(Institute for the Study of War 2008b) Koncem roku 2006 si premiér Málíkí⁸⁵ začal uvědomovat růst moci Sadrova hnutí, jenž začal zpochybňovat pozici irácké vlády, a rozhodl se jej omezovat. (Cochran 2009: 22) Odstup Sadrova hnutí z irácké vlády a související zhoršení jeho vztahů s premiérem Núrím Málíkím umožnilo cílenou kampaň amerických a iráckých speciálních sil proti vedení radikálních odnoží Mahdího armády⁸⁶. Sadrovo hnutí bylo v této době do značné míry nesoudržné a Sadrova schopnost jej ovládat byla omezená. Sadr přikročil k znovuoobnovení své kontroly a ve snaze ochránit své hnutí při reorganizaci oznámil jednostranné zastavení palby. (Cochran 2009: 25) Kampaň kombinovaných iráckých a amerických vojenských složek se následně zaměřila na frakce nedodržující toto příměří. Zhoršení vzájemných vztahů bylo dále umocněno v březnu, kdy množství důkazů předané Američany Málíkímu potvrdilo a upozornilo na rozsáhlé vměšování a podporu radikálních odnoží Iránem. (Robinson 2008: 166-168)

Kampaň vedená proti radikálním frakcím koncem července dále zintenzívněla, což vedlo tyto skupiny k odvetným akcím. (Kagan 2007: 26) Atentáty zaútočily na několik členů nejsilnější šiitské politické strany v Iráku Nejvyšší islámskou radu Iráku (Islamic Supreme Council of Iraq, dále jen ISCI) a na konci srpna, v průběhu významného šiitského náboženského svátku, zaútočily na ochranku posvátné mešity v Karbale. Tento incident, kdy bylo v nastalých bojích zabito na 50 přítomných poutníků, se stal významnou přelomovou událostí. Momentem, od kdy byl Málíkí odhodlán zamezit násilnostem Sadrova hnutí. (Robinson 2008: 286) Současně Mahdího armáda přišla o velkou část podpory veřejnosti. Málíkí se osobně podílel na vyřešení situace a využil situace k vlastnímu získání veřejné podpory. (West 2008a: 319) Sadr obratem vyhlašuje půlroční příměří své milice s koalicí i iráckou vládou ve snaze dále konsolidovat vliv Mahdího armády a vyloučit radikální odnože. (Institute for the Study of War 2008a) Frakce nedodržující toto příměří se staly cílem pokračující kampaně ze strany kombinovaných iráckých a amerických vojenských složek. Druhý zásadní krok k odstranění vlivu Mahdího

---

⁸⁵ Irácký premiér Núrí al-Málíkí ve funkci nahradil 22. dubna 2006 svého předchůdce Ibrahíma al-Jaffari.

⁸⁶ Radikální odnože Mahdího armády původně v angličtině užití zejména termínu special groups, ale také radical militant cells nebo factions splintered from Mahdi army. (Robinson 2008: 163)

armády Málíkí uskutečnil v březnu a dubnu následujícího roku. Rozhodnutí zakročit proti Basře a bagdádské čtvrti Sadr ovládané šíitskými milicemi Mahdího armády znamenalo konec přední šíitské milice Mahdího armády jako organizované ozbrojené síly s potenciálem konkurovat irácké vládě. Současně se jednalo o předělový krok vedoucí k odklonu od svázanosti irácké politiky na sektářský původ, růstu veřejné podpory Málíkího osobě a růstu sebevědomí irácké vlády a bezpečnostních složek. (Ricks 2009: 283-284) V červnu 2008, měsíc před odjezdem poslední z pěti dodatečných brigád poskytnutých v rámci Surge a po uskutečněné operaci v Mosulu, kontrolovala irácká vláda všechny tři strategická centra v zemi – Bagdád, Basru a Mosul. (Ricks 2009: 286)

3.4 Transformace operačního prostředí

Při analyzování současné situace v Iráku bychom se měli vyhnout dvěma snahám o zjednodušení. Zaprvé přehnaně optimistickému pohledu, který nadhodnocuje zlepšení v bezpečnostní oblasti, zamlčuje nadále existující bezpečnostní problémy Iráku a přeceňuje schopnosti současného iráckého státu. Opakem je ovšem druhý pohled, který ignoruje nastalé změny v bezpečnostně-politickém prostředí a podíl navýšení počtu amerických vojáků v rámci kampaně Surge na tomto zlepšení. Jaká je tedy současná situace v Iráku?

Změny oproti roku 2006 a 2007 jsou zřejmé. Bezpečnostní situace se výrazně zlepšila. Současný stav je v s obdobím poloviny a konce roku 2006, kdy se na obzoru vynořovala hrozba občanské války a strategické prohry USA a jejích spojenců v Iráku. Statistická data ukazují zlepšení bezpečnostního prostředí v zemi. V roce 2008 klesl počet civilních obětí⁸⁷ na 4859, což představuje méně než třetinu oproti 17 108 z předchozího roku, stále však okolo 15 denně. (Iraq Coalition Casualty Count 2010a) Souběžně počet bezpečnostních incidentů v Iráku za týden klesl až o 90 procent, z vrcholu 1700 v červnu 2007 na 400 ve stejném období následujícího roku a 200 roku

---

⁸⁷ Statistická data o počtu obětí jsou neúplná a mění se dle použitého zdroje. Srovnej zde užívané icasualties.org s Iraq Body Count, který udává tradičně vyšší počty, zdroji Iráckých ministerstev, Brookings Iraq Index nebo údaje Associated Press.

2009. (U. S. Department of Defense 2009: 22) Počet sektářského a mezinárodního násilí klesl v roce 2008 o více než 95 procent. (U. S. Department of Defense 2009: 25) Počet zahraničních vojenských ztrát se v roce 2008 snížil o dvě třetiny z 961 na 322 ročně. V roce 2009 se pak dále klesl o polovinu na 150 mrtvých. (Iraq Coalition Casualty Count 2010b)

Přestože irácké ozbrojené složky velkou měrou přebraly úlohu vojáků koalice, zvláště po přesunu koalice do podpůrné role od prvního července 2009 a stáhnutí jednotek z měst, počet obětí útoků klesá. Například v posledním měsíci roku 2008 zemřelo 246 civilistů, což je v průměru 8 denně. Počet měsíčních obětí se v roce 2009 ustálil na podobné hodnotě a celkový počet klesl na 2604 za rok. (Iraq Coalition Casualty Count 2010a) Současně byla zásadně minimalizována role šíitských milic. Zlepšení je viditelné v kontrastu s obdobím vrcholu sektářského násilí, kdy se průměrný měsíční počet civilních obětí blížil 2000. Stejně tak počet obětí iráckých bezpečnostních složek i přes nárůst aktivit klesl o téměř 72 % z 1830 v roce 2007 na 515 v roce 2009. (Iraq Coalition Casualty Count 2010a)

Shrneme-li současnou situaci, dá se konstatovat, že je méně útoků, méně násilí, byly výrazně omezeny ztráty koaličních vojáků, je méně mrtvých příslušníků iráckých ozbrojených sil, méně zemřelých civilistů, spolupráce s místním obyvatelstvem je výrazně efektivnější a protivník je v rozkladu a v defenzívě. Vlna povstání proti nové irácké vládě podporované koaličními vojsky byla jako hnutí rozložena a omezena na jednotlivé nepropojené teroristické buňky. (Institute for the Study of War 2010) Omezení násilí ve společnosti současně umožňuje zrychlení průběhu a rychlosti rekonstrukce a obnovy země.

Pokrok ovšem nezůstal omezen pouze na bezpečnostní oblast. V roce 2008 proběhly i důležité politické změny – 13 z 18 provincií bylo předáno pod správu irácké vlády, včetně dříve nejnebezpečnější provincie Anbár, a ostatní byly předány v roce 2009. Irácký parlament přijal okolo 20 důležitých zákonů a rozhodnutí od zákona o amnestii, přes datum provinčních voleb v lednu 2009 a zákon o kompetencích provincií až po přijetí smlouvy o dlouhodobé spolupráci a smlouvy o právním postavení ozbrojených sil USA přítomných na

území Iráku (Status of Forces Agreement, dále jen SOFA)⁸⁸ s USA. (U. S. Department of Defense 2008a) Od prvního ledna 2009 se vztahy mezi iráckou vládou a USA řídí smlouvou o dlouhodobé spolupráci a smlouvou SOFA. V lednu proběhly již téměř bez násilí volby do provinčních rad. Významným předělem bylo také rozhodnutí premiéra Núrí Málikího, když jako šíita zakročil proti šíitským ozbrojeným milicím v Basře a bagdádské čtvrti Sadr, a tím omezil svázanost irácké politiky na sektářský původ.

Přesto je nutné mít neustále na paměti slabé stránky dnešního Iráku. Radikální bojovníci jsou stále schopni provádět teroristické útoky, napětí a nedůvěra mezi šíity a sunnity stále existuje stejně jako potenciál konfliktu mezi Araby a Kurdy. Vměšování a vliv Iránu nelze podceňovat, stejně tak nesmírný rozsah korupce a roli polorozpadlé ekonomiky. Selhání v řešení těchto problémů by vedlo k deziluzi obyvatel, ztrátě důvěry ve vlastní vládu a naděje v lepší budoucnost. Každý z těchto problémů ohrožuje samotný základ křehkého politického systému a mohl by vést k znovuobnovení rozsáhlého násilí a bojů. Tato rizika by ovšem neměla zastínit při hodnocení pozitivní vývoj oproti létům 2006-2007 a výrazné zlepšení životních podmínek. Uspořádání a regulérní proběhnutí voleb do provinčních rad v lednu 2009 a parlamentní volby z března 2010 můžou být rozhodujícím okamžikem a testem současného iráckého politického systému. Za důležitou změnu stojící v pozadí trendu stabilizace bezpečnostní situace lze považovat celkový odklon irácké společnosti od násilí a násilného boje o moc k nenásilnému politickému střetu.

3.4.1 Hodnocení transformace operačního prostředí v Iráku

Strategie postupného stahování amerických vojenských jednotek za účelem vytvoření tlaku na politické reprezentanty k dosažení politického dohody a kompromisu v roce 2006 selhala kvůli sektářské povaze a neefektivitě irácké vlády a iráckých bezpečnostních složek. Tato strategie současně narážela na protichůdnou představu o nutnosti vítězství v Iráku pomocí ochrany populace, jenž by ovšem vyžadovalo navýšení amerických

---

⁸⁸ Smlouva SOFA mezi Irákem a USA ustanovila plné navrácení suverenity irácké vládě. Pobyt amerických jednotek na irácké půdě se od té doby řídí pravidly standardními u ostatních smluv SOFA kdekoliv na světě.

jednotek. (West 2008a: 108-111) Myšlenky protipovstaleckého vedení boje byly ve skutečnosti vydržovány pouze jako slogan bez praktické aplikace. (West 2008a: 107)

Základem úspěšného strategie, tedy prozíravým plánem uceleného užití složek státní moci za účelem dosažení cílů na bojišti, je pochopení podstaty konkrétního konfliktu. (Joint Electronic Library 2011: 349) Nepochopení prostředí, jeho dynamiky a příčin vedlo k neúspěchu. Názor, že americké jednotky jsou svou samotnou přítomností jako okupační jednotky původcem odporu a konfliktu, vedl k nesprávnému a neefektivnímu užití koaličních sil v boji s povstaleckými silami. (Robinson 2008: 20) Nová strategie v souladu s principy protipovstaleckého vedení boje byla uvedena na přelomu roku 2006-2007 a plně implementována v důsledku provedených personálních změn. Nově zavedenému přístupu v rámci kampaně Surge se podařilo správně pochopit zákonitosti konfliktu, identifikovat příčiny a charakteristické rysy povstaleckého hnutí, a vytvořit postupy jak jim čelit. (Kilcullen 2007)

Základem úspěšné strategie je také využití slabin a chyb protivníka. Al-Káida v Iráku ve zpětném pohledu učinila dvě zásadní chyby. Zaprvé její snaha o vyvolání občanské války mezi sunnity a šíity se v dlouhodobé perspektivě ukázala jako kontraproduktivní. Intenzivní sektářské boje ukázaly, že v občanské válce proti jasné přesile šíitů nemohou sunnitě zvítězit. To vedlo ke změně postoje sunnitů a v konečném důsledku umožnilo pozdější vlnu místních příměří a hnutí Sahwat. (Biddle et al. 2008: 42) Druhou chybou AQI byla přílišná radikalita a brutalita vedoucí nakonec k zneprátení svých hlavních spojenců tj. sunnitského obyvatelstva. Když se poté AQI ukázala nedostatečným prostředkem k vítězství v sektářské válce a selhala při ochraně sunnitské populace před útoky šíitů, projevila se jako slabý a zbytečný spojenec. Sunnitě si uvědomili, že k odvrácení porážky musí najít nového a silnějšího spojence a tím se staly jednotky MNF-I. (Biddle et al. 2008: 43)

Al-Káida v Iráku doplatila na svou největší slabinu, kterou byla neschopnost získání a udržení podpory populace. Jejich poselství bylo příliš spjaté s jednou sektářskou skupinou a svoji ideu nedokázala propojit s iráckým nacionalismem. AQI nedokázala sjednotit povstaleckého hnutí,

naopak jejich aktivity vedly k vyprovokování jednotlivých složek povstání ke vzájemným bojům. (Robinson 2007: 269) Podobně užívané prostředky AQI, jakým bylo zastrašování a nátlak populace společně s využitím sebevražedných atentátníků a improvizovaných výbušných zařízení vedoucí k početným civilním oběťm, byly neúspěšné. Podkopávaly totiž základní předpoklad vítězství povstání, čímž je získání podpory obyvatelstva. Tato strategie mohla být úspěšná, pouze pokud by donutila koalici v čele s USA k opuštění Iráku.

Jaká byla tedy příčina změny bezpečnostní a politické situace? Bylo důvodem obratu situace v Iráku navýšení amerických jednotek v Iráku a změna vedení boje kampaně Surge nebo lze tento vývoj připsat jinému faktoru? Zlepšení situace bylo způsobeno souborem několika navzájem propojených faktorů. Zaprvé kampaní Surge neboli navýšením počtu amerických vojáků o téměř 25 000 vojáků nařízenou dnes již bývalým prezidentem USA G. W. Bushem v lednu 2007. Toto navýšení umožnilo jednotkám koalice zasahovat efektivněji a na více místech zároveň. Neméně důležitou součástí Surge byla aplikace protipovstalecké teorie pod vedením generála Petraeuse namísto tradičního vedení boje. Jednotky se z centrálních základů přesunuly do malých základů blíž lidem a soustředily se na zajišťování bezpečnosti obyvatel. K tomu ovšem bylo potřeba více vojáků a jejich zdrojem byl Surge. S dostatkem vojáků šlo území nejen dobýt, ale posléze i udržet a zaměřit se na obnovu. Tyto bezpečné zóny byly poté často izolovány od nebezpečných čtvrtí betonovými bariérami. Důležitým prvkem Surge byl i psychologický efekt. Byl vyslán jasný signál, že koalice není poražena, neustoupí a že Iráčany neopustí. (Ricks 2009: 271)

Druhým významným faktorem vedoucím ke zlepšení situace byl odklon sunnitských kmenových vůdců od povstaleckého hnutí a následná spolupráce s koalicí a iráckou vládou. Jejich důvodem bylo znechucení extrémním násilím, vraždami a chováním AQI. (Yon 2008: 89-90; West 2008a: 346) Kmenoví vůdci si uvědomili, že ze dvou protivníků je koalice tím menším. S tímto je spojené ustanovení tzv. „Synů Iráku“ – jakési kmenové domobrany bojující proti povstaleckému hnutí a AQI, placené koalicí. Těchto 100 tisíc mužů, část z nich dříve bojující proti koalici, spolu s podporou sunnitských

kmenů hrálo významnou roli při oslabení povstaleckého hnutí zvláště v provincii Anbár. Vojenské operace v rámci Surge umožnily široké zapojení populace do hnutí Sahwat a následný vznik jednotek „Synů Iráku“. (Kagan 2009: 199) Tyto jednotky vznikaly ve valné většině až po vypuzení AQI z konkrétního území a „*Surge, zvláště nový důraz na poskytnutí ochrany obyvatelstvu americkými jednotkami, umožnil sunnitům přežít tuto změnu loajality a čelit nevyhnutelným protiútokům al-Káidy.*“ (Biddle et al. 2008: 43) Zastavení mezietnických násilností a uklidnění situace v Bagdádu bylo nutnou podmínkou k udržení a rozšíření hnutí Sahwat na východ.

Opomíjeným prvkem bývá nárůst iráckých bezpečnostních složek o více než 100 tisíc jednotek v roce 2007 a dalších 100 tisíc v roce následujícím. (O’Hanlon – Livingston 2010: 23) Toto zvětšení spolu s lepším výcvikem, spárováním s koaličními jednotkami a většími zkušenostmi umožnilo větší a efektivnější zapojení iráckých sil do konfliktu. Příkladem může být například uskutečnění několika ofenziv v první polovině roku 2008 – zásahy v Basře, Mosulu, Bagdádu a Amaře nebo kampaň v Diyale. Poslední z uvedených již byla plně připravená, vedená i provedená iráckou stranou kdy koalice poskytovala pouze sofistikovanou vojenskou techniku jako například leteckou podporu, dělostřelectvo, část logistiky a podobně.

Čtvrtý prvek, kterému některé zdroje připisují zásadní vliv, je rozhodnutí o zastavení palby milice vedené šíitským duchovním Muktadou Sadrem. Ačkoliv samotná deklaráce mohla omezit množství bojů, nebyla prvotní příčinou zlepšení situace, ale reakcí. Problémem je časté zaměňování kauzality. Sadr vyhlásil klid zbraní až po soustavné kampani proti jím ovládané Mahdího armádě, umožněné výše uvedenými faktory. Tímto prohlášením se podvolil vojenskému tlaku, aby alespoň částečně zachoval svůj vliv a důvěryhodnost, tentokrát na politické scéně. Navíc po odklonu sunnitských milicí od násilí se legitimita šíitským milicí vytratila a Sadrova Mahdího armáda na tento fakt musela reagovat. Slovy generála Odierna, „*Sadr vyhlásil příměří, ať už bylo jakkoliv užitečné, protože prohrával. Náš tlak vyvolal pro nás příznivou reakci. Příměří nebyl dárek od Sadra. Byl to prostředek k přežití.*“ (West 2008a: 319) Sadrovo hnutí bylo v této době vnitřně rozštěpené a fragmentované, tyto spory byly dále posilovány vnějším tlakem. Jako

nejúčinnější postup se ukázalo decentralizované vyjednávání místních příměří s jednotlivými skupinami Mahdího armády a současný vojenský tlak na radikální frakce. (Robinson 2008: 315-316)

Jako alternativní vysvětlení redukce násilí v době Surge je podávána dokončená etnická homogenizace Bagdádu, jež odstranila stimul mezietnických násilností v Bagdádu. Jistá významná homogenizace šíitských a sunnitských čtvrtí opravdu proběhla a přispěla ke snížení napětí, ovšem stále zde zůstávalo nejenom mnoho sunnitských ale i smíšených čtvrtí. (Cordesman 2009a: 14) Bagdád nadále zůstával městem s nejvíce sunnitskými obyvateli v Iráku. (Robinson 2008: 268) Existence razantního snížení násilností, přestože v Bagdádu nadále existují významné potenciální možnosti pro etnické čistky, značí, že etnická homogenizace nevysvětluje transformaci situace v Iráku a nevyvrací vliv Surge. Naopak proces násilné etnické homogenizace byl zastaven právě až v souvislosti s navýšením jednotek v Bagdádu⁸⁹ a jejich zacílením do smíšených čtvrtí a na střed města kolem řeky Tigris, jež odděluje sunnitskou a šíitskou část. (The International Institute for Strategic Studies 2007)

Jako poslední šestý faktor by autor práce uvedl odklon běžných Iráčanů od hnutí odporu. (U. S. Department of Defense 2008b) Lidé jsou již unaveni dlouhotrvajícím násilím a válkou a rozhodli se postavit proti násilí jako řešení sporných otázek. Tato podpora obyvatel, pozitivně ovlivněná zlepšením bezpečnostní situace pomocí vytváření bezpečných zón, vede k lepšímu přístupu ke zpravodajským informacím, což významně zefektivňuje prováděné zásahy. Ztráta podpory souvisí se zmíněnými přehmaty al-Káidy v Iráku.

Můžeme tedy za hlavní důvod obratu považovat navýšení amerických jednotek v Iráku a změnu taktiky v rámci kampaně Surge nebo ostatní faktory? Lze říci, že všechny uvedené faktory hrály svou roli. Autor práce by určil Surge jako hlavního hybatele pozitivních změn, protože ostatní činitelé na ní záviseli. Například proměna vedení boje byla součástí Surge a byla umožněna dostatečným množstvím vojáků. Podobně odklon kmenových vůdců a sunnitů od povstaleckého hnutí. Ti se k tomuto kroku mohli odhodlat, až

---

⁸⁹ 90 procent sektářského násilí se odehrávalo v Bagdádu. (Woodward 2008: 92)

když měli zajištěnou dostatečnou ochranu a podporu spojeneckými vojsky. (Neumann 2010: 6) Stejně tak Sardovo příměří bylo vynuceno vojenskou kampaní proti Mahdího armádě, jež byla opět umožněna dostatkem vojáků. Ani růst irácké armády nemohl být hlavním faktorem, protože počet ozbrojeným složek rostl i v dřívější době, ovšem nestačil ke změně situace. Tyto jednotky mohly svou kvalitou pouze doplnit americké síly. Stejně tak samotné ukončení podpory obyvatel povstalcům nestačí, pokud není podpořeno silou schopnou vytlačit povstalecké skupiny. (Kilcullen 2007) Podobně by bez psychologického efektu Surge a podpory spojeneckých vojsk neproběhla ani významná ofenziva iráckých jednotek v Basře.

Cílem Surge bylo dosáhnout zabezpečení irácké populace, znovuzískání kontroly Bagdádu, omezení násilí, redukce vlivu AQI a vytvoření situace umožňující politický postup a mezietnické usmíření. Tyto hlavní cíle byly splněny. V červnu 2008, měsíc před odjezdem poslední z pěti dodatečných brigád poskytnutých v rámci Surge a po uskutečněné operaci v Mosulu, kontrolovala irácká vláda všechna tři strategická centra v zemi – Bagdád, Basru a Mosul. (Ricks 2009: 286) Lze se setkat s námitkou, že Surge sice dosáhla taktického úspěchu, ale strategického neúspěchu. Negativní hodnocení je vysvětlováno absencí mezietnického usmíření a vyřešení zásadních politických otázek, například otázky statutu Kirkuku, zákona o ropných zdrojích, úpravě ústavy apod. Takové pojetí ovšem pracuje s přehnanými požadavky. Je nereálné očekávat, že dojde v rámci krátké doby dvou let od vrcholu sektářského násilí, jenž hrozilo přerůst v občanskou válku, ke kompromisu v nejsložitějších otázkách a k úplnému mezietnickému usmíření. Boje s povstaleckými hnutími jsou dlouhodobé, úspěšné kampaně trvají v průměru deset let (Moore 2007: 15) a vyžadují soustavné úsilí a čas k postupným kompromisům. Pokrok je náročný a projevuje se postupnými malými úspěchy. Politické prostředí doznalo významných změn⁹⁰, ovšem

---

⁹⁰ Irák v roce 2006 byl na pokraji občanské války, vláda v čele s premiérem Málíkím byla velmi slabá a legislativní proces byl zablokován. Vláda nedokázala čelit rozšířenému násilí, organizované milice mimo vládní složky byly časté a irácké bezpečnostní síly nebyly schopny kontrolovat otázky vnitřní bezpečnosti. S touto situací kontrastuje transformace politického procesu v roce 2008 a 2009. V Iráku existuje aktivní politický a legislativní proces s funkční vládou. Proběhlo předání provincií pod kontrolu irácké vlády, v roce 2008 irácký parlament přijal okolo 20 důležitých zákonů, 31. prosince 2008 vypršela platnost rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1790 a prvního ledna vstoupila v platnost smlouva o dlouhodobé spolupráci

nelze očekávat vyřešení všech hlavních politických problémů v časovém horizontu dvou let. Boj s povstaleckým hnutím nebývá a také nebyl uzavřen jednou závěrečnou vítěznou bitvou či událostí, ale přesto lze vývoj posledních let označit za úspěch protipovstaleckých sil.

Surge byla úspěšná protipovstalecká vojenská kampaň, jejíž hlavní složkou byla ochrana populace a vytvoření lokálního mezietnického narovnání. Toto nové prostředí vedlo k postupnému vzniku celostátní atmosféry mezietnického narovnání, jenž otevírá cestu možnému budoucímu mezietnickému usmíření. Kampaň Surge přerušila koloběh násilí. Omezila množství násilí ve společnosti, redukovala vliv AQI a umožnila širokou vlnu participace sunnitského obyvatelstva v hnutí Sahwat. Omezení násilností ze strany sunnitů následně usnadnilo redukcí násilí šíitských milicí vedoucí k dalšímu poklesu bojů. (Biddle et al. 2008: 44) Prostřednictvím navýšení amerických jednotek v Iráku a změny vedení boje byla získána podpora populace a navýšena legitimita irácké vlády, jenž je zásadním krokem k porážce povstaleckého hnutí.

---

a smlouva SOFA mezi Irákem a USA, jež ustanovila plné navrácení suverenity irácké vládě. Pobyt amerických jednotek na irácké půdě se od té doby řídí pravidly standardními u ostatních smluv SOFA kdekoliv na světě. V průběhu roku 2009 proběhly volby do provinčních rad, jednotky Koalice se přesunuly do podpůrné role, bylo uděleno několik strategických zakázek na využití ropných zdrojů a přijat zákon upravující pravidla parlamentních voleb v roce 2010.

4. Komparace strategie Surge v Afghánistánu a Iráku

Cílem této kapitoly je komparace kampaní Surge v Afghánistánu a Iráku. Vzájemnou komparací dvou protipovstaleckých kampaní Surge v Afghánistánu a Iráku lze určit mnohé shodné rysy, ovšem současně lze nalézt i mnoho rozdílů. Společné označení obou kampaní jako Surge vychází především ze společné charakteristiky jednorázového navýšení vojenských prostředků na určitém území s cílem dosáhnout obratu vývoje, především v bezpečnostní oblasti. (Leszczynski 2009: 3-4) Hlavním shodným rysem obou kampaní však je jejich pojetí, a sice aplikace teorie protipovstaleckého vedení boje. Za hlavní rozdíl lze považovat odlišné podmínky v prostředí Afghánistánu a Iráku a fakt, že afghánská kampaň stále probíhá, a není tak možné s jistotou určit výsledek této kampaně.

4.1 Shodné rysy obou kampaní

Porovnání obou případových studií ukazuje podobnosti v situaci předcházející obou kampaní Surge, v cílech kampaní, její struktuře i průběhu. Konflikt v Afghánistánu stejně jako v Iráku začal jako konvenční válka a u obou byla tato fáze relativně rychle ukončena vítězstvím koalice pod vedením USA. Hlavním důvodem byla výrazná převaha v konvenčních bojových schopnostech. V obou případech se jednalo o zahraniční intervenci. Stejně tak se v obou zemích nepodařilo stabilizovat bezpečnostní situaci a po určité době jednotlivé útoky postupně přerůstají v povstání proti zahraničním jednotkám a nové místní vládě.

V Afghánistánu i Iráku byly kampaně Surge vytvořeny jako reakce na zhoršující se bezpečnostně-politickou situaci v zemi. V obou zemích navazovaly na předchozí podcenění vážnosti situace a protivníka, nedostatečnou rychlost odezvy na vzrůstající nespokojenost obyvatelstva a nepřipravenost jednotek k vedení protipovstaleckého boje. Koaliční jednotky v obou případech podcenily význam znalosti místních podmínek a kulturního prostředí. Jejich znalosti kulturních aspektů země, její historie, náboženství, tradičních zvyklostí, kmenové struktury a jiných zdejších vlivných aktérů byly

neuspokojivé a neumožnily jejich využití. V obou konfliktech se prosadil vojenský přístup zaměřující se na nepřítele, jenž měl zastavit povstání pomocí vojenských akcí velkého rozsahu.⁹¹ Tento přístup se však ukázal jako neúspěšný, protože kvůli civilním obětem během útoků a všeobecnému obtěžování civilního obyvatelstva snižuje podporu obyvatelstva. Bez této podpory pak není možné identifikovat povstalce skrývající se mezi civilním obyvatelstvem a vést efektivní bojové operace. V Afghánistánu i Iráku se také projevoval nedostatečný počet vojenských jednotek. Tento nedostatek byl akutní především na afghánském bojišti.⁹² Plánovaná kompenzace tohoto stavu pomocí vytváření místních bezpečnostních sil situaci neřešila, protože tréninkový proces byl, z velké části kvůli nedostatku expertů na školení a výcvik a nedostatečnému zájmu, příliš pomalý.

Struktura kampaně Surge v Afghánistánu a Iráku je téměř identická.⁹³ Jedná se o jednorázové krátkodobé navýšení počtu vojáků a podpůrných systémů s cílem zastavit růst vlivu povstaleckého hnutí a naopak dosáhnout jeho omezení. Zlepšení bezpečnostní situace má poskytnou koalici ve spolupráci s místní vládou příležitost k postupnému odstraňování prostředí podněcujícího povstání a zlepšení politické situace. Spolu se zefektivněním a urychlením budování místních bezpečnostních složek má tato příležitost umožnit dlouhodobý přesun zodpovědnosti za vedení konfliktu na místní vládu.

Těchto cílů mělo být dosaženo pomocí časově omezeného navýšení počtu vojáků v oblasti, aplikací protipovstaleckého vedení boje, koncentrací zájmu na místní bezpečnostní složky, personální obměny ve vedení, nárůstu nevojenské pomoci a styků s komunitními či kmenovými vůdci na lokální úrovni.⁹⁴ U obou kampaní Surge se jednalo o navýšení zhruba stejného množství vojáků okolo 30 tisíc, obě využívaly nárůstu využitelných ozbrojených složek v bojových operacích o 150 tisíc za rok a půl

---

⁹¹ Podrobněji o vojenském přístupu zaměřující se na nepřítele v první kapitole.

⁹² Otázce nedostatku vojenských sil v Afghánistánu se zabývám v kapitole 2.4 konkrétně na stránkách 51-53.

⁹³ Podrobněji o průběhu kampaně Surge v Afghánistánu výše v druhé kapitole a o kampani Surge v Iráku v kapitole číslo tři.

⁹⁴ Srovnej hlavní rysy protipovstaleckých strategie Surge v Avghánistánu a Iráku v kapitolách 2.2 a 3.2.

v Afghánistánu respektive o 200 tisíc za dva roky v Iráku a obě měly podobnou délku trvání 18 respektive 14 měsíců v Iráku. (Hiatt 2010) Jak v Afghánistánu, tak v Iráku byl dán důraz také na spárování mezinárodních jednotek s místními ozbrojenými složkami. Kampaň Surge v obou zemích naplno zaváděla principy protipovstalecké teorie založené na ochraně populace před hrozbami násilí ze strany povstalců, oddělení obyvatel od povstaleckého hnutí a získání podpory a důvěry pro místní vlády spolu s koaličními jednotkami. K tomu využívá postupu „vyčistit, udržet, budovat a převést“. Snahu porazit povstalecké hnutí fyzickou eliminací povstalců tak nahrazuje přístup usilující o odstranění prostředí, které produkuje a podporuje povstalecké hnutí.

Jejich shodným znakem je také rozhodnutí vynaložit intelektuální úsilí k pochopení pravidel, vazeb a příčin konkrétního konfliktu, na které kampaň následně cíleně reaguje. Využívá při tom také specifických slabin protivníka. Snaží se rozdělit povstalecké hnutí a získat podporu obyvatelstva na jejich úkor. Důležitou složkou tohoto je kontakt s místními a kmenovými vůdci na lokální úrovni, jejich zapojení do programů domobrany a případně i odklon od povstaleckého hnutí. Další podobnost lze nalézt také ve vedení bojových operací. V obou zemích byla jedné oblasti určena priorita. Zatímco v Afghánistánu se bojové operace koncentrovali na jihu země, konkrétně na provincii Hílmánd a aglomeraci Kandahár, v Iráku se soustřeďovali na Bagdád a jeho příměstské oblasti. Účelem bylo nejen dobytí, ale následně i udržení a obnova tohoto území. V souladu s principy protipovstaleckého vedení boje byly k zabezpečení obyvatelstva a získání jeho podpory využity i nevojenské prostředky, jako je zlepšení dosahu a kvality vládnutí, ekonomického rozvoje a celkové zlepšení životních podmínek obyvatel. Z celkového pohledu lze tedy koncept kampaně Surge v Afghánistánu a Iráku považovat za velice podobný.

4.2 Odlišné rysy obou kampaní

Porovnáním kampaně Surge v Afghánistánu a Iráku lze však nalézt i množství odlišností. První zásadní odlišností je strukturální rozdíl v prostředí

Afghánistánu a Iráku.⁹⁵ Irák je relativně moderní stát s přiměřenou infrastrukturou a lidským kapitálem. Je to povětšinou rovinatá země, která je do velké míry urbanizovaná a jejímž ústředním bodem je hlavní město Bagdád s téměř čtvrtinou irácké populace. (Blackmon 2010: 4-6) Přestože byla idea národní identity v Iráku vždy kontroverzní, byla důležitou složkou v historii moderního iráckého státu existující vedle konfliktní linie založené na náboženské sektářské a etnické linii. (Al-Qarawee 2010: 35; Alawi 2007: 10-38) V tomto období byla rozvinuta také instituce centrální vlády a státních bezpečnostních sil. Irák je také definován svým rozsáhlým nerostným bohatstvím a to hlavně svými zásobami ropy, jenž představuje výrazný potenciál pro budoucí rozvoj země.

Afghánistán představuje takřka opak uvedených charakteristik. Zaostalá země, jejíž obyvatelé byli v roce 2001 sedmým nejchudším národem na světě, s katastrofickou humanitární situací, na které se podepsaly desítky let občanských válek na tomto území. Názorným příkladem degenerace lidského kapitálu je dvoutřetinová ngramotnost populace a nejnižší očekávaná doba dožití spolu s nejvyšší kojeneckou úmrtností na světě. (Miller 2011: 52-55) Afghánistán je venkovská a hornatá země, do jejíž velké části zasahuje pohoří Hindúkuš. Většina obyvatelstva, přibližně 70 procent, žije ve venkovských oblastech a jen menšina obyvatel žije v městech. (Petit 2011: 25) V zemi oproti Iráku není vytvořená střední sociální vrstva a tradice národního státu či centrálních ozbrojených složek. Zatímco irácký stát přestal fungovat následkem invaze v březnu 2003 a rozpadem režimu Baas, v Afghánistánu se nevyvinula tradice centrální vlády kontrolující celé své území. V Afghánistánu se tak po roce 2001 jednalo spíše než o znovuobnovení centrální vlády o její nové vybudování. To samé platí také o úrovni místní infrastruktury. Přestože jsou na území Afghánistánu bohaté zásoby nerostných surovin, především ložiska kovů, nenacházejí se zde významné zásoby fosilních paliv. (Risen 2010) Země ovšem nedokáže své přírodní bohatství využívat a těžba těchto surovin je spíše možností v budoucnosti. Konfliktní linie ve společnosti je pak v Afghánistánu založená na rozdíl od Iráku více na kmenové a klanové

---

⁹⁵ Tato podkapitola využívá následujících studií, které se zabývají rozdíly mezi Afghánistánem a Irákem. (Srov. Blackmon 2010; Leszczynski 2009; Malkasian – Meyerle 2009) Dále využívám také následujících kratších článků. (Freier et al. 2009; O'Hanlon 2008; Sanger 2009)

linii než na sektářské odlišnosti mezi Sunnity a Šíity. (Stancati 2010: 104) Strukturální odlišnost těchto dvou zemí se přirozeně podílí na různé podobě obou konfliktů.

Z tohoto kontextu vychází také druhá odlišnost – v podobě, složení a postupech povstání. V obou případech je cílem povstaleckého hnutí kontrola obyvatelstva a politická moc dosažená pomocí užití a hrozby násilí. Ovšem zatímco v Iráku se povstalci v čele s AQI snažili, z velké části úspěšně, vyprovokovat občanskou válku mezi sunnity a šíity, v Afghánistánu tato úroveň primárně sektářských či mezietnických bojů chybí. Afghánské povstání je v tomto směru jednodušší a nabývá primárně podstaty povstání proti centrální autoritě a zahraničním vojskům. Aktivita povstalců je tak více zaměřená proti koaličním jednotkám a afghánským bezpečnostním složkám. (Freier et al. 2009) Odlišné prostředí Afghánistánu se dále projevuje menším podílem bojů ve městech a naopak se více odehrává ve venkovských oblastech. Povstalci v Afghánistánu také více využívají útoků ze zálohy a jsou velmi zdatní ve využívání terénu. Oproti povstalcům v Iráku, kteří vynikali hlavně ve využívání improvizovaných výbušných zařízení a sebevražedných atentátů. (Srov. Kilcullen 2009: 55-56; Malkasian – Meyerle 2009: 13)

Významný vliv na odlišnou podobu povstaleckého hnutí v Afghánistánu oproti Iráku má také odlišná afghánská kultura a kmenová struktura. Tradiční zvykové a etické právo paštunvalí má nadále mezi Paštuny zásadní vliv.⁹⁶ Povstalecké skupiny na jednu stranu využívají v něm obsažený princip pohostinnosti a ochrany hosta a současně využívají ke svému prospěchu princip odplaty či případy porušení kulturních zvyklostí koaličními jednotkami. Znalost očekávaných pravidel chování se tak stává důležitou schopností zahraničních sil při kontaktu s místními obyvateli. Paštunské kmeny v Afghánistánu se pak od kmenového prostředí v Iráku výrazně odlišují - svým větším významem, silným náboženským založením a zároveň svou výraznou roztržičností a nízkou loajalitou kmenovému vůdci. (Celso 2010: 191-195) Kvůli této roztržičnosti, interním střetům mezi jednotlivými paštunskými frakcemi a neexistenci společného nepřítele jakým byla pro koaliční jednotky a

---

⁹⁶ Podrobněji o paštunvalí viz následující zdroje. (Jones – Muñoz 2010: 21-25; Knight 2011: 65-71; Kilcullen 2009: 74-79)

irácké kmeny AQI, není pravděpodobné vytvoření všeobecného jednorázového odklonu pašunských kmenových vůdců od povstaleckého hnutí a navození spolupráce s GIRoa či koaličními jednotkami jakým bylo hnutí Sahwat v Iráku. Protože povstalecké hnutí v Afghánistánu není primárně tvořeno povstalci ze zahraniční, ale místními obyvateli a Paštuny, není možné argumentovat sjednocením proti externímu nepříteli.

Současně však jsou řadoví členové Neo-Tálibánu více přístupní k přestupu na stranu místní afghánské vlády, protože její podpora mezi obyvateli je vyšší, než byla v Iráku a nereprezentuje jednu ze stran sektářského konfliktu. Velitel ISAF Petraeus považuje „*Tálibánce placené pět dolarů na den za jednoznačné kandidáty na reintegraci do afghánské společnosti.*“ (Petraeus 2010b) Kilcullen například považuje až 90 procent členů Tálibánu za minimálně potenciálně začlenitelné na protipovstaleckou stranu, především ty, jež jsou najímáni na konkrétní úkoly a omezenou dobu. (Kilcullen 2009: 48-49) Tento proces ovšem nebude jednorázový, ale postupný, dlouhodobý a decentralizovaný. Bude k němu potřeba využít konkrétních lokálních podmínek, využívat odklonu i menších kmenových či klanových společenství, posilovat a zužitkovat neshody v povstaleckém hnutí a vystupovat z pozice síly. Kromě příslibu lepších životních podmínek bude pro získání loajality nutné využívat i přímých finančních odměn. Určitým kulturním aspektem, který bude proces získávání loajality kmenových vůdců a vytváření kmenové domobrany v Afghánistánu ohrožovat, je existence vojenských vůdců ovládajících určité území (warlord). Je tedy nutné důkladně prověřovat motivy místních vůdců, kteří naznačí zájem o spolupráci a kontrolovat průběh takového partnerství.

Součástí strategie Surge v Afghánistánu a Iráku bylo využít vazeb na místní kmenové úrovni k oslabení povstání, ale konkrétní postup a průběh těchto snah se následkem rozdílných podmínek odlišoval. Podobný problém se zařazením mezi shodné rysy či odlišnosti nastává v otázce zahraniční pomoci povstání. V obou konfliktech získávalo povstalecké hnutí rozsáhlou pomoc ze zahraničí. Irácké povstání využívalo propustnosti hranic se Sýrií a Iránem, zatímco afghánské především hranic na jihu a východě s Pákistánem. Neschopnost uzavřít hranice a míra externí podpory pocházející z Pákistánu

je ovšem výrazně vyšší. (Blackmon 2010: 9-10) Federálně spravovaná kmenová území a provincie Balúčistán na hranici s Afghánistánem funguje jako zdroj materiálních i lidských zdrojů a zázemí pro systémy velení a řízení povstaleckého hnutí. Tyto hraniční oblasti jsou v obou konfliktech pro povstalce také zdrojem financí. Zatímco v Iráku pocházely z pašování ropy, v Afghánistánu z pěstování a obchodu s opiem. Finanční výnosy pro povstalecké hnutí v Afghánistánu jsou pak několikanásobně vyšší. (Malkasian – Meyerle 2009: 14)

Specifickým znakem afghánského konfliktu, který ovlivňuje postupy povstaleckého hnutí, je sezónnost bojových operací. Aktivita povstalců je výrazně vyšší v období zhruba od poloviny jara do půlky podzimu.⁹⁷ (Casualty Monitor 2010) V chladných měsících roku jsou hornatá území na jihu a východě Afghánistánu velmi nehostinná a povstalecká aktivita upadá. V iráckém konfliktu není cykličnost výrazná. Vliv ročního období je nejasný, podobně jako vliv Ramadánu na nárůst bojů. (Eisenstadt – White 2006: 41) V době trvání tohoto náboženského svátku sice byl až do roku 2006 zaznamenáván určitý nárůst povstalecké aktivity, ovšem není jisté, zda nebyl způsoben jinými faktory. (Cordesman 2009a: 2) Například v roce 2004 probíhal ve stejné době jako druhá bitva o Falúdžu, další rok současně s referendem o nové irácké ústavě a v roce 2006 vrcholilo sektářské násilí po útocích na mešitu v Sámeře.

Třetí kategorií jsou rozdíly v samotném nastavení a průběhu kampaní Surge. Odlišnost lze nalézt již v procesu tvorby jednotlivých kampaní Surge. Zatímco v otázce změny strategie v Iráku byla administrativa presidenta Bushe jednotná v podpoře nového plánu, Obamova administrativa byla rozdělena. Lze rozlišit dvě skupiny. Jedna podporovala redukci jednotek i cílů v Afghánistánu a nevěřila v úspěch protipovstaleckého vedení boje, druhá důrazně podporovala jeho zavedení a posílení amerického vojenského kontingentu. První skupinu reprezentuje americký viceprezident Joe Biden, americký velvyslanec v Afghánistánu Karl Eikenberry, zvláštní vyslanec pro Afghánistán a Pákistán Richard Holbrooke a poradci presidenta Obamy.

---

⁹⁷ Podrobněji například o vlivu sklizně (Gjersø 2010), statistiky obětí v Afghánistánu lze nalézt na [icasualties](#) či společně s počty útoků a dalšími statistikami v [Brookings Afghanistan index](#).

(Woodward 2010: 246-265, 333) Aplikaci protipovstalecké teorie naopak prosazoval ministr obrany Robert Gates, ministryně zahraniční Hillary Clintonová a představitelé ozbrojených sil náčelník generálního štábu Mike Mullen spolu s velitelem koaličních jednotek v Afghánistánu generálem McChrystalem. (Woodward 2010: 254) Tento rozpor v názoru na další postup v Afghánistánu a v pojetí nové strategie komplikoval její pozdější realizaci. (McGurk 2011) Prezident Obama při představení nové strategie Surge také dopředu ohlásil dobu jejího trvání a začátek stahování amerických vojenských jednotek v červenci 2011. To se neshoduje s postupem prezidenta Bushe, jenž dopředu nespécifikoval délku strategie Surge v Iráku.

Na podobě kampaně Surge v Afghánistánu se negativně podepsaly také problematické vztahy mezi Obamovou administrativou a Karzajího vládou. V iráckém případě byla koncepce a průběh kampaně Surge dopředu projednávána a připravována ve spolupráci s premiérem Málíkím, ovšem v afghánském případě nebyl prezident Karzaj do procesu příprav zapojen. (Srov. McGurk 2011; Rashid 2011: 75) To jen přispělo k jeho pocitu odcizení a nedostatečnému ztotožnění s ofenzivními plány koalice.⁹⁸ V porovnání s Irákem tedy nepracuje diplomatická složka kampaně natolik efektivně. Zatímco součinnost vojenského vedení a diplomacie mezi generálem Petrausem a velvyslancem Ryanem Crockerem bývá označována za perfektní⁹⁹, v Afghánistánu nebylo této kvality dosaženo. (Allen 2010: 31) Představitelé americké diplomatické moci v Afghánistánu měli nejasně stanovené mandáty, částečně odlišnou představu o misi oproti vojenskému velení a jejich osobní vztahy s prezidentem Karzajím byly napjaté. (Srov. Woodward 2010; Rashid 2011) Nedostatečná koordinace mezi politickými představiteli USA, vojenským velením a Karzajího vládou tak zpomalovala pokrok v politické oblasti a do určité míry i celkovou efektivitu protipovstalecké kampaně. Určitého zlepšení bylo dosaženo začátkem roku 2010, kdy byla afghánská strana přímo zapojena do plánování vlastních vojenských operací kampaně Surge a prezident Karzaj dal osobně příkaz k zahájení Operace

---

⁹⁸ Podrobněji o problematickém vztahu mezi americkou stranou a Karzajího vládou doporučuji článek Ahmeda Rashida „*How Obama lost Karzai*“. (Rashid 2011)

⁹⁹ Podrobněji o koordinaci vojenské a diplomatické složky kampaně Surge v Iráku *studie The Comprehensive Approach: An Iraq Case Study*. (Joint Center for Operational Analysis 2010: 1-5)

Moštarak. (Sedwill 2010) Nicméně politická složka kampaně Surge byla zároveň oslabena podezřelým průběhem prezidentských a parlamentních voleb v roce 2009 respektive 2010. (International Crisis Group 2009; International Crisis Group 2011) Zatímco v Iráku vedlo regulární proběhnutí voleb do provinčních rad a parlamentu ke zklidnění situace, v Afghánistánu naopak volby narušily důvěryhodnost a legitimitu Karzajího vlády.

Ne všechny odlišnosti mezi kampaněmi Surge však zhoršují vyhlídky na úspěch v afghánském konfliktu. Přes 90 procent Afghánců preferuje současnou vládu oproti Neo-Talibánu, mnohem výhodnější prostředí pro kampaň Surge než v Iráku. (Langer Research Associates 2010: 11) Podpora vládě zde byla mezi lety 2007-2008 mnohem nižší, přibližně 60 procent Iráčanů a více než 90 procent Sunnitů neschvalovalo jednání premiéra Málíkího. (O'Hanlon – Campbell 2008: 52) V afghánské kampani také mohly koaliční jednotky v čele s USA využít zkušeností s aplikací protipovstaleckého vedení boje v Iráku. Vyhnuly se tak postupnému učení těchto principů a vyvarovaly se mnoha předchozích chyb, které snižovaly celkovou efektivitu kampaně.

Výhodou afghánského konfliktu je také celková nižší míra násilí oproti iráckému bojišti. V Afghánistánu je celkový počet i počet civilních obětí nižší především kvůli absenci sektářského násilí. Zatímco v Iráku bylo v období vrcholného sektářského násilí zabito v roce 2006 a 2007 přes 34 tisíc respektive 23 tisíc civilních obyvatel, v Afghánistánu bylo nejvíce civilních obětí zaznamenáno v roce 2010, konkrétně 2777 obětí. (O'Hanlon – Livingston 2010: 3; UNAMA 2011: 57) Počet obětí lze také ukázat v regionálním kontextu, když v Pákistánu v letech 2008-2010 dochází k přibližně dvěma tisícům civilních obětí v důsledku teroristických a povstaleckých aktivit a v Indii k téměř jednomu tisíci obětí. (South Asia Terrorism Portal 2011a; South Asia Terrorism Portal 2011b) Relativně nižší celkovou míru násilí, jakkoliv přesto tragickou, lze ukázat také na srovnání s Mexikem, kde bylo v roce 2010 v důsledku drogového násilí zabito více než 15 tisíc osob. (BBC 2011) Významnou předností také je, že sama afghánská armáda není aktérem sektářského násilí. V neposlední řadě je do afghánského konfliktu zapojeno na

straně koalice více aktérů včetně Severoatlantické aliance, což zvyšuje legitimitu operace a množství dostupných prostředků.

4.3 Shrnutí komparace

Přestože lze najít při komparaci kampaně Surge v Afghánistánu a Iráku množství odlišností, ve svých zásadních parametrech se shodují. „[Afghánská kampaň] je koncepcí velmi podobná Surge v Iráku“, potvrzuje Frederick Kagan. (Barnes et al. 2009) Obě kampaně byly jednorázovým, krátkodobým navýšením vojenských prostředků s cílem dosáhnout obratu vývoje především v bezpečnostní oblasti. Základní podstatou byla v obou případech aplikace teorie protipovstaleckého vedení boje založená na ochraně populace a získání jejich podpory, ve spolupráci s afghánskými bezpečnostními složkami a vůdci na lokální úrovni. Shodným cílem obou kampaní bylo dosažení stavu, kdy se bude místní vláda schopná vypořádat s interní bezpečnostní situací jen s nepřímou podporou mezinárodních jednotek.

Odlišnosti mezi oběma kampaněmi vycházely z rozdílnosti prostředí Afghánistánu a Iráku. Toto přizpůsobení protipovstaleckého boje místním podmínkám je však inherentně obsažené v protipovstalecké teorii. Každé povstání je jedinečné a mění svou podobu v průběhu času. Proto je jedním z hlavních principů protipovstalecké teorie potřeba učit se a adaptovat v měnících se podmínkách. (Headquarters Department of the Army 2006: ix, 1-26) Slovy Bernarda Falla, „*Pokud to [určitý postup či taktika] funguje, je to zastaralé.*“¹⁰⁰ (Fall 1998) Teorie protipovstaleckého boje je určitým specifickým přístupem k porážce povstání a ne předem daná, neměnná soustava kroků (Kilcullen 2006a: 112) Aplikace protipovstalecké strategie vedla v Iráku mezi lety 2006-2009 k posunu směrem ke stabilizaci bezpečnostně-politického prostředí. I v Afghánistánu vedlo využití protipovstalecké strategie v rámci kampaně Surge k posunu směrem ke stabilizaci bezpečnostní situace zejména v oblasti Hílmanského údolí a Kandaháru. Protože ovšem

---

¹⁰⁰ V tomto případě pro vystižení plného významu uvádím i anglický originál textu, „*If it works, it is obsolete.*“ (Fall 1998)

afghánská kampaň nadále probíhá, bude možné naplno hodnotit výsledek a strategický dopad kampaně Surge až s větším časovým odstupem.¹⁰¹

---

¹⁰¹ Podrobněji v druhé kapitole, viz podkapitola zhodnocení účinků nové strategie.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala vývojem operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku v letech 2007-2010 se zaměřením na protipovstalecké vedení boje. Analýza byla časově vymezena lety 2001 a 2010. Zatímco se menší část této práce přibližující počátky studia protipovstaleckého vedení boje zaobírá i obdobím 20. století, hlavní analytická část práce se soustředí na období po roce 2006. Rok 2001 byl vybrán z důvodu toho, že je rokem počátku operace Trvalá svoboda (Enduring Freedom) a začátek konfliktu v Afghánistánu. Konec roku 2010 je pak nejzazší dobou, do které byl autor diplomové práce schopen shromáždit nutné materiály pro rozbor tématu.

Autor se domnívá, že cíle stanovené v úvodu diplomové práce byly naplněny. Prvním cílem bylo souhrnně představit teorii protipovstaleckého boje, a to jak v její klasické, tak v současné, tj. neoklasické podobě. Na to tento cíl navazoval cíl druhý, a sice analyzovat aplikaci teorie v Afghánistánu, respektive Iráku ve sledovaném období. Druhým cílem bylo podat důkladnou analýzu vedení protipovstaleckých operací a proměny operačního prostředí v obou zemích s ohledem na teorii protipovstaleckého vedení boje. Realizace prvních dvou cílů umožnila naplnění třetího cíle této práce, kterým bylo určit shodné a odlišné prvky dvou protipovstaleckých kampaní v Afghánistánu a Iráku ve sledovaném období tzv. Surge.

Práce se tázala, zda byly v obou kampaních aplikovány principy teorie protipovstaleckého boje a jestli protipovstalecký boj, jak je v současnosti aplikován, může vest ke stabilizaci bezpečnostní situace. V návaznosti na cíle a základní myšlenku této práce autor formuloval čtyři základní výzkumné otázky. Zaprvé, jak vznikala a vyvíjela se teorie protipovstaleckého boje? Zadruhé, jak byl koncept protipovstaleckého boje používán v prvních letech konfliktu v Afghánistánu, resp. Iráku? Na první dvě výzkumné otázky týkající se kapitoly první následně navazují další výzkumné otázky. Zatřetí, jak se proměnil přístup koaličních jednotek v čele s ozbrojenými silami USA ke konfliktům v Afghánistánu a Iráku se zahájením nové protipovstalecké strategie v roce 2009 respektive 2007? Na tuto třetí výzkumnou otázku navazuje otázka čtvrtá, a sice jaký dopad mělo zavedení této nové

protipovstalecké strategie a jaké faktory vedly k případným změnám v operačním prostředí v obou zemích?

V první kapitole se autor soustředil na teorii protipovstaleckého boje a zodpovídá podpůrné výzkumné otázky této kapitoly. Definoval hlavní termíny užívané v této práci, zachytil historii vzniku a vývoje protipovstalecké teorie od počátku 20. století do současnosti a určil podstatu a zásadní principy protipovstalecké teorie. První kapitola dále využívá dělení protipovstalecké teorie na klasickou a neoklasickou a obě následně podrobně charakterizuje. Následující kapitoly se opírají o předložení odpovědi na podpůrné výzkumné otázky v první kapitole. Za hlavní principy protipovstalecké teorie byly určeny zásady ochrany místního obyvatelstva, zaměření na odstranění prostředí produkující povstalecké hnutí a aplikaci postupu „vyčistit, udržet, budovat a převést“. Ústředním záměrem je dosáhnout podpory populace.

Kapitola druhá se zabývala operačním prostředím v Afghánistánu v období po roce 2001, se zaměřením na období let 2008-2010. V jejím rámci autor zodpovídá podpůrné výzkumné otázky této kapitoly. Přibližuje okolnosti afghánského konfliktu před ohlášením nové strategie a objasňuje její průběh. Kapitola následně podává rozbor bezpečnostně-politické situace v Afghánistánu, analyzuje její proměnu v období nové protipovstalecké strategie tzv. Afghánské Surge a identifikuje sedm hlavních složek strategie Surge. Na základě provedené analýzy autor dochází k závěru, že nová protipovstalecká strategie vedla k obratu trendu vývoje bezpečnostního prostředí v Afghánistánu, ale její dlouhodobý či strategický význam, z důvodu nedostatečného časového odstupu a faktu, že afghánská kampaň nadále pokračuje, prozatím není možné s jistotou určit.

Třetí kapitola se věnovala operačnímu prostředí v Iráku v letech 2003-2010 s důrazem na analýzu okolností transformace situace v Iráku především v letech 2007-2008 a novou protipovstaleckou strategii v Iráku. Autor v kapitole odpovídal na podpůrné výzkumné otázky. Identifikoval šest faktorů majících vliv na proměnu operačního prostředí a analyzoval změny probíhající v tomto období. Autor argumentoval, že protipovstalecká kampaň Surge byla zásadním prvkem posunu směrem ke stabilizaci situace v Iráku. Oproti

afghánskému případu byla kampaň Surge v iráckém konfliktu v době tvorby této práce již ukončena a větší časový odstup umožňuje určit její strategický dopad.

Kapitola číslo čtyři byla věnována komparaci kampaní Surge v Afghánistánu a Iráku. Byly nalezeny shodné rysy v předcházející situaci, v cílech kampaní, v jejich struktuře a průběhu. V obou případech byly nové protipovstalecké strategie vytvořeny s cílem zvrátit zhoršující se operační prostředí v zemi poté, co se nepodařilo stabilizovat bezpečnostní situaci po zahraniční intervenci. Struktura kampaně Surge v Afghánistánu a Iráku je téměř shodná. Jednalo se o jednorázové krátkodobé navýšení počtu vojáků a současně aplikaci principů protipovstalecké teorie založené na ochraně populace. Pozorované rozdílné rysy byly pro lepší orientaci rozčleněny do tří skupin. V první skupině odlišnosti vycházejí ze strukturálních rozdílů v prostředí mezi zeměmi. Afghánistán je zaostalá, venkovská a hornatá země založená na kmenové a klanové linii s nedostatečně rozvinutou tradicí centrální vlády. Naopak Irák je urbanizovaná, relativně moderní a ekonomicky rozvinutá společnost s výraznou sektářskou konfliktní linií a tradicí centrální moci. Druhá skupina odlišností tkví v podobě a postupech povstání. Zatímco v Iráku byly významnou součástí konfliktu městské sektářské boje mezi sunnity a šíity, afghánské povstání je více založeno na venkovském střetu s centrální vládou, kde hraje významný vliv kultura a kmenová skladba. Třetí skupinou jsou rozdíly v nastavení a průběhu kampaní Surge. Vzájemně odlišný byl stupeň shody při tvorbě kampaní Surge, úroveň bilaterálních vztahů mezi USA a místní vládou i součinnost vojenského vedení a diplomacie. Za rozdíly mezi kampaněmi Surge pracující ve prospěch Afghánské Surge byly identifikovány vyšší podpora místní vládě v Afghánistánu než v Iráku, předchozí zisk zkušeností s aplikací protipovstaleckého vedení boje v Iráku a v porovnání celková nižší míra násilí oproti iráckému bojišti vycházející z absence sektářského násilí.

První cíl souhrnně představit teorii protipovstaleckého boje byl splněn zodpovězením prvních dvou výzkumných otázek v kapitole první. Prostřednictvím důkladné analýzy vedení protipovstaleckých operací a proměny operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku a pomocí zodpovězení třetí a

čtvrté výzkumné otázky došlo k naplnění druhého cíle práce. Následnou komparací, umožněnou výše zmíněnou analýzou, byl pak ve čtvrté kapitole naplněn také třetí cíl této práce, a sice určit shodné a odlišné prvky dvou kampaní v Afghánistánu a Iráku ve sledovaném období.

Výsledky analýzy přednesly argumenty, které podporují základní tezi práce. Principy protipovstalecké teorie a zkušenosti z kampaně Surge v Iráku jsou významnou součástí kampaně Surge v Afghánistánu. Tento souhrn znalostí byl následně přizpůsoben afghánské kultuře a místním podmínkám. Rozhodujícím znakem protipovstaleckého vedení boje ovšem nejsou odlišnosti vycházející ze specifické zeměpisné charakteristiky určitého území, míry jeho rozvoje nebo konkrétní podoby povstaleckého hnutí, ale přístup zaměřený na zajištění bezpečnosti a podpory místního obyvatelstva k porážce povstaleckého hnutí. Vzájemná komparace obou kampaní tak ukázala, že se jedná o stejný koncept využívající principy protipovstaleckého vedení boje. Výsledky obou analýz, v rámci možností omezených nedostatečným časovým odstupem v případě afghánské kampaně Surge, potvrdily také posun směrem ke stabilizaci bezpečnostní situace a aplikování principů protipovstalecké teorie založené na myšlence ochrany obyvatelstva a nutnosti zajištění jeho podpory v obou zkoumaných oblastech.

Za největší přínos této práce autor považuje, že svým tématem a cíli práce přispěla k pokrytí problematiky, která v českém prostředí není prozatím téměř vůbec probrána. Konceptem protipovstaleckého boje se v českém akademickém prostředí nezaobírá jediná monografie, podobně i průběh a vývoj protipovstaleckých operací v Iráku a Afghánistánu po roce 2007 je pokryt jen velmi omezeně. Přes malý zájem v českém prostředí je však tato tematika vysoce relevantní, především kvůli dopadům vývoje operací a konfliktů v Afghánistánu a Iráku na mezinárodní bezpečnost a mezinárodní vztahy obecně.

Z hlediska dalšího zkoumání by bylo v budoucnu vhodné prodloužit sledované období afghánského konfliktu na roky 2011 a 2012. Rozšíření analýzy o několik dalších let a větší časový odstup by umožnilo dále upřesnit výsledky kampaně Surge v Afghánistánu. Diskutována by mohla být také

problematika dalšího možného postupu v obou konfliktech. Především otázky ohledně tempa a rozsahu stahování mezinárodních jednotek ISAF z Afghánistánu a přesunu celkové zodpovědnosti za vedení konfliktu na afghánskou vládu a její bezpečnostní síly.

PRAMENY A LITERATURA

Prameny

Amos, James F. 2011. *On Challenging Beachheads: Afghanistan, Washington, and Beyond*. Dostupné z: http://www.brookings.edu/~media/Files/events/2011/0526_marines/20110526_marines.pdf (1. 8. 2011).

Caldwell, William B. 2011. *Transition in Action: Building the Afghan Army from "Boots on the Ground" Up*. Dostupné z: http://www.brookings.edu/~media/Files/events/2011/0606_caldwell/20110606_afghan_army.pdf (1. 8. 2011).

Casualty Monitor. 2010. *Civilian Casualties: Afghanistan*. Dostupné z: <http://www.casualty-monitor.org/p/civilian-casualties-afghanistan.html> (1. 8. 2011).

CIA – The World Factbook. 2011a. *Afghanistan*. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html> (1. 8. 2011).

CIA – The World Factbook. 2011b. *Bosnia and Herzegovina*. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bk.html> (1. 8. 2011).

Clausewitz, Carl von. 1984. *On War*. Editace a překlad Howard, M. – Paret, P. Princeton, NJ: Princeton University Press. ISBN 0-69-105657-9.

Cordesman, Anthony H. 2009b. Statement before the House Committee on Foreign Affairs, *U.S. Strategy for Afghanistan: Achieving Peace and Stability in the Graveyard of Empires*. Dostupné z: http://csis.org/files/media/csis/congress/ts090402_cordesman.pdf (1. 8. 2011).

Cordesman, Anthony H. 2011a. *Afghanistan and the Uncertain Metrics of Progress*. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/110509-afghan_metrics_whole.pdf (1. 8. 2011).

Fall, Bernard B. 1998. „The Theory and Practice of Insurgency and Counterinsurgency.“ *Naval War College Review*, Winter 1998, 46-57 (poprvé publikováno 1965). ISSN 0028-1484.

Fall, Bernard. 2000. *Last Reflections on a War*. Mechanicsburg, PA: Stackpole Books. ISBN 978-0811709040.

Flynn, Michael. 2009. *State of the Insurgency: Trends, Intentions and Objectives*. Dostupné z: http://www.wired.com/images_blogs/dangerroom/2010/01/isaf-state-of-the-insurgency-231000-dec.ppt (1. 8. 2011).

Galula, David. 2006. *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*. Poprvé publikováno 1964. Westport, CT: Praeger Security International. ISBN 0-275-99303-5.

Headquarters Department of the Army. 2006. *Field Manual No. 3-24 Counterinsurgency*. Dostupné z: http://usacac.army.mil/cac2/coin/repository/FM_3-24.pdf (1. 8. 2011).

Institut doktrín VeV – VA. 2010. *Doktrína Armády České republiky*. 2. vyd. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA. Bez ISBN.

Institute for the Study of War. 2010. *Future of Iraq – Conversation with gen. Raymond Odierno*. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/press-media/webcast/future-iraq-conversation-general-raymond-t-odierno> (1. 8. 2011).

Iraq Coalition Casualty Count. 2010a. *Iraqi deaths*. Dostupné z: <http://icasualties.org/Iraq/iraqideaths.aspx> ((1. 8. 2011).

Iraq Coalition Casualty Count. 2010b. *Operation Iraqi Freedom*. Dostupné z: <http://icasualties.org/Iraq/Index.aspx> (1. 8. 2011).

ISAF. 2008. *ISAF Placemat*. Dostupné z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat_archive/isaf_placemat_081125.pdf (1. 8. 2011).

ISAF. 2010. *Operation Moshtarak*. Dostupné z: <http://www.isaf.nato.int/images/stories/File/2010-02-CA-059-Backgrounder-Operation%20Moshtarak.pdf> (1. 8. 2011).

ISAF. 2011a. *About ISAF - History*. Dostupné z: <http://www.isaf.nato.int/history.html> (1. 8. 2011).

ISAF. 2011b. *Marjah – 1 year on*. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_03/20110309_110309-ISAF-backgrounder-Marjah.pdf (1. 8. 2011).

Joint Electronic Library. 2009. *Joint Publication 3-24, Counterinsurgency Operations*. Dostupné z: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_24.pdf (1. 8. 2011).

Joint Electronic Library. 2010. *Joint Publication 3-0, Joint Operations*. Doplněné vydání. Dostupné z: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp3_0.pdf (1. 8. 2011).

Joint Electronic Library. 2011. *Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military Terms and Associated Terms*. Doplněné vydání. Dostupné z: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf (1. 8. 2011).

Jones, Seth G. 2011. *Transitioning to Afghan-Led Counterinsurgency: Testimony presented before the Senate Foreign Relations Committee on May 10, 2011*. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/2011/RAND_CT361.pdf (1. 8. 2011).

Kitson, Frank. 1991. *Low Intensity Operations: Subversion, Insurgency, Peacekeeping*. Poprvé publikováno 1971. London, UK: Faber Paperbacks. ISBN 978-0-5711-6181-2.

Krauthammer, Charles. 1990. „The Unipolar Moment.“ *Foreign Affairs* 70, č. 1, 23-33. ISSN 0015-7120.

Langer Research Associates. 2010. *ABC NEWS/BBC/ARD/Washington Post Poll - Afghanistan: Where Things Stand - Afghan Views Worsen as Setbacks Counter U.S. Progress in Helmand*. Dostupné z: <http://www.langerresearch.com/uploads/1116a1Afghanistan.pdf> (1. 8. 2011).

Livingston, Ian S. – Messera, Heather L. – O’Hanlon, Michael. 2011. *Afghanistan Index: Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-9/11 Afghanistan*. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/~media/Files/Programs/FP/afghanistan%20index/index20110329.pdf> (1. 8. 2011).

McChrystal, Stanley A. 2009. *COMISAF Initial Assessment (Unclassified) -- Searchable Document*. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/09/21/AR2009092100110.html> (1. 8. 2011).

Merriam-Webster, Eds. 1976. *Webster’s Collegiate Thesaurus*. Springfield, MA: Merriam-Webster, Inc. ISBN 978-0877790693.

National Intelligence Council, Eds. 2008. *Global Trends 2025: A Transformed World*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office. ISBN 978-0-16-081834-9.

National Security Council. 2007. *Highlights of The Iraq Strategy*. Dostupné z: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/iraq/2007/iraq-strategy011007.pdf> (1. 8. 2011).

NATO. 2010a. *Bi-SC Joint operational guidelines, 10/01 Counterinsurgency*. Dostupné z: <http://www.operacional.pt/docs/NATO%20TT-6185%20Bi-SC%20Counter-Insurgency%20%28COIN%29%20.pdf> (1. 8. 2011).

NATO. 2010b. *Lisbon summit Declaration*. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68828.htm (1. 8. 2011).

NATO. 2011. *Peace support operations in Bosnia and Herzegovina*. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_52122.htm (1. 8. 2011).

NATO Standardization Agency. 2010. *AAP-6, NATO Glossary of Terms and Definitions (English and French)*. Dostupné z:

<http://www.nato.int/docu/stanag/aap006/aap-6-2010.pdf> (1. 8. 2011).

Obama, Barack. 2009a. *Obama's Strategy for Afghanistan and Pakistan, March 2009*. Dostupné z: <http://www.cfr.org/pakistan/obamas-strategy-afghanistan-pakistan-march-2009/p18952> (1. 8. 2011).

Obama, Barack. 2009b. *Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan*. Dostupné z:

<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan> (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. – Campbell, Jason H. 2008. *Iraq Index - Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-Saddam Iraq*. Dostupné z:

<http://www.brookings.edu/~media/Files/Centers/Saban/Iraq%20Index/index20081120.pdf> (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. – Livingston, Ian S.. *Iraq Index - Tracking Variables of Reconstruction & Security in Post-Saddam Iraq*. Dostupné z:

<http://www.brookings.edu/~media/Files/Centers/Saban/Iraq%20Index/index20100330.pdf>

Petraeus, David H. 2010a. *COMISAF's Counterinsurgency Guidance*.

Dostupné z: http://glevumassociates.com/doc/speech_COMISAF-COIN-Guidance.pdf (1. 8. 2011).

Petraeus, David H. 2010b. *General Petraeus Meet the Press transcript August 15, 2010 (MSNBC)*. Dostupné z:

<http://www.isaf.nato.int/article/transcripts/general-petraeus-meet-the-press-transcript-august-15-2010.html> (1. 8. 2011).

Petraeus, David H. 2011. *Statement of General David H. Petraeus, U.S. Army Commander International Security Assistance Force and US Forces Afghanistan Before the House Armed Services Committee*. Dostupný z:

http://armedservices.house.gov/index.cfm/files/serve?File_id=1bbe2277-0e46-43ab-9ae5-24dd8afad749 (1. 8. 2011).

Sedwill, Mark. 2010. *Afghan Sovereignty and International Partnerships: Speech by Ambassador Mark Sedwill, NATO Senior Civilian Representative in Afghanistan*. Dostupné z: <http://www.isaf.nato.int/article/transcripts/transcript-nato-senior-civilian-representative-discusses-approach-in-afghanistan.html> (1. 8. 2011).

South Asia Terrorism Portal. 2011a. *Pakistan Assessment 2011*. Dostupné z: <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/> (1. 8. 2011).

South Asia Terrorism Portal. 2011b. *India Fatalities*. Dostupné z: <http://www.satp.org/satporgtp/countries/india/database/indiafatalities.htm> (1. 8. 2011).

Trinquier, Roger. 2006. *Modern warfare: a French view of counterinsurgency*. Poprvé publikováno 1964. Westport, CT: Praeger Security International. ISBN 0-275-99268-3.

UNAMA. 2011. *Afghanistan. Annual Report 2010. Protection of Civilians in Armed Conflict*. Dostupné z: <http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/human%20rights/March%20PoC%20Annual%20Report%20Final.pdf> (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2001. *The Quadrennial Defense Review Report*. Dostupné z: <http://www.defense.gov/pubs/qdr2001.pdf> (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2008a. *General Credits Success in Iraq to Various Surges*. Dostupné z: <http://www.defenselink.mil/news/newsarticle.aspx?id=50587> (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2008b. *DoD News Briefing with Maj. Gen. Kelly from Iraq – Transcript*. Dostupné z: <http://www.defenselink.mil/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=4309> (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2009. *Measuring Stability and Security in Iraq*. Dostupné z: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/9010_Report_to_Congress_Nov_09.pdf (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2010. *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan*. Dostupné z: http://www.defense.gov/pubs/November_1230_Report_FINAL.pdf (1. 8. 2011).

U. S. Department of Defense. 2011. *Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan and United States Plan for Sustaining the Afghanistan National Security Forces*. Dostupné z: http://www.defense.gov/news/1230_1231Report.pdf (1. 8. 2011).

U. S. Forces – Iraq. 2010. *Multi-National Security Transition Command - Iraq cases its Colors*. Dostupné z: <http://www.usf-iraq.com/news/press-releases/multi-national-security-transition-command-iraq-cases-its-colors> (1. 8. 2011).

U. S. Government Accountability Office. 2011. *Afghanistan Security: Afghan Army Growing, but Additional Trainers Needed; Long-term Costs Not Determined*. Dostupné z: <http://www.gao.gov/new.items/d1166.pdf> (1. 8. 2011).

White House. 2007a. *Fact sheet: The New Way Forward*. Dostupné z: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/01/20070110-3.html> (1. 8. 2011).

White House. 2007b. *Fact sheet: The New Way Forward*. Dostupné z: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/01/20070110-7.html> (1. 8. 2011).

Wired. 2010. *NTM-A/CSTC-A (Then and Today)*. Dostupné z: http://www.wired.com/images_blogs/dangerroom/2010/08/caldwell_slide1.jpg (1. 8. 2011).

Woodward, Bob. 2008. *The War Within: A Secret White House History 2006-2008*. New York, NY: Simon & Schuster. ISBN 978-1-84737-321-2.

Woodward, Bob. 2010. *Obama's Wars*. New York, NY: Simon & Schuster. ISBN 978-1-4391-7249-0.

Literatura

Abi-Habib, Maria. 2011. *U.S. and Allies Cut Plans for Funding Afghanistan's Forces*. The Wall Street Journal. Dostupné z: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052702303982504576423802532819070.html> (1. 8. 2011).

Agence France-Presse. 2009. *Iraq success required US manpower: general*. Dostupné z: http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5hjECphBQqMmyHCpV4kVA_tBlzldQ (1. 8. 2011).

Al-Qarawee, Harith. 2010. „Redefining a Nation: The Conflict of Identity and Federalism in Iraq.” *Perspectives on Federalism* 2, č. 1, 32-41. ISSN 2036-543.

Allawi, Ali A. 2007. *The Occupation of Iraq: Winning the War, Losing the Peace*. London, UK: Yale University Press. ISBN 978-0-300-11015-9.

Allen, Charles D. 2010. „The danger of deja vu: Why the Iraq surge is not a lesson for Afghanistan.” *Armed Forces Journal* 147, č. 5, 30-41. ISSN 0004-220X.

Barnes, Julian E. – Parker, Ned – King, Laura. 2009. *Obama's Afghanistan strategy has a familiar look*. Los Angeles Times. Dostupné z: <http://articles.latimes.com/2009/dec/03/world/la-fg-afghan-surge3-2009dec03> (1. 8. 2011).

BBC. 2011. *Mexico updates four years of drug war deaths to 34,612*. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-12177875> (1. 8. 2011).

Belasco, Amy. 2009. *Troop Levels in the Afghan and Iraq Wars, FY2001-FY2012: Cost and Other Potential Issues*. Washington, DC: Congressional Research Service. ISBN 978-1437919455.

Bennet, James. 2005. *The Mystery of the Insurgency*. The New York Times. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2005/05/15/weekinreview/15bennet.html?pagewanted=print> (1. 8. 2011).

Biddle, Stephen. 2010. *Forging a Four-Sided Afghan Deal*. Dostupné z: <http://www.cfr.org/afghanistan/forging-four-sided-afghan-deal/p23659> (1. 8. 2011).

Biddle, Stephen – O'Hanlon, Michael E. 2011a. *Slogging it out in Afghanistan: Headway toward a viable state is slow but worth sustaining*. The Washington Times. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2011/mar/25/slogging-it-out-in-afghanistan> (1. 8. 2011).

Biddle, Stephen – O'Hanlon, Michael E. 2011b. *U.S. progress in Afghanistan easier for soldiers than civilians to see*. The Baltimore Sun. Dostupné z: http://articles.baltimoresun.com/2011-04-04/news/bs-ed-afghanistan-20110404_1_taliban-insurgents-kandahar-helmand (1. 8. 2011).

Biddle, Stephen – O'Hanlon, Michael E. – Pollack, Kenneth M. 2008. „How to Leave a Stable Iraq. Building on Progress.“ *Foreign Affairs* 87, č. 5, 40-58. ISSN 0015-7120.

Blackmon, Daniel. 2010. *Taking a closer look at the SURGE in CounterinSURGEncy: Just because it worked in Iraq does not mean it will work in Afghanistan...or does it?* Dostupné z: <http://dodreports.com/pdf/ada525229.pdf> (1. 8. 2011).

Bruno, Greg. 2010. *Afghanistan's National Security Forces*. Dostupné z: <http://www.cfr.org/afghanistan/afghanistans-national-security-forces/p19122> (1. 8. 2011).

Carlile, Alexander. 2007. *The Definition of Terrorism: A Report by Lord Carlile of Berriew QC Independent Reviewer of Terrorism Legislation*. Norwich, UK: The Stationery Office. ISBN 978-0-10-170522-6.

Carlisle, Rodney P. 2007. *Iraq War*. 2. doplněné vydání. New York, NY: Infobase Publishing. ISBN 978-0-8160-7129-6.

Carlisle, Rodney P. 2010. *Afghanistan War*. New York, NY: Chelsea House Publications. ISBN 978-0816081196.

Celeski, Joseph D. 2005. *Operationalizing COIN*. Hurlburt Field, FL: The JSOU Press. ISBN 0-9767393-3-X.

Celso, Anthony N. 2010. „‘Phase IV’ Operations in the War on Terror: Comparing Iraq and Afghanistan.” *Orbis* 54, č. 2, 185-198. ISSN 0030-4387.

Cohen, Eliot – Crane, Conrad – Horvath, Jan – Nagl, John. 2006. „Principles, Imperatives, and Paradoxes of Counterinsurgency.” *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. March-April, 49-53. ISSN 0026-4148.

Cochran, Marisa. 2009. *Iraq Report 12: The Fragmentation of the Sadrist Movement*. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/files/Iraq%20Report%2012.pdf> (1. 8. 2011)

Cordesman, Anthony H. 2009a. *Iraq: Security Trends*. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/091118_IraqSecTrends.pdf (1. 8. 2011).

Cordesman, Anthony H. 2010. *Afghan National Security Forces: What it Will Implement the ISAF Strategy*. Washington, DC: Center for Strategic and International Studies. ISBN 978-0-89206-608-7.

Cordesman, Anthony H. 2011b. *Afghanistan and the Uncertain Metrics of Progress: The Status of the War in the Spring of 2011*. Dostupné z: <http://csis.org/publication/afghanistan-and-uncertain-metrics-progress> (1. 8. 2011).

Cordesman, Anthony H. – Lemieux, Jason. 2010. *The Afghan War: A Campaign Overview*. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/100623_AfghanCampaignSummary.pdf (1. 8. 2011).

Davidson, Janine. 2009. *Principles of Modern American Counterinsurgency: Evolution and Debate*. Dostupné z: http://www.brookings.edu/~media/Files/rc/papers/2009/0608_counterinsurgency_davidson/0608_counterinsurgency_davidson.pdf (1. 8. 2011).

Dressler, Jeffrey. 2010. *Marjah's Lessons for Kandahar*. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/files/BackgrounderMarjahsLessonsforKandahar.pdf> (1. 8. 2011).

Dressler, Jeffrey. 2011a. *Counterinsurgency in Helmand: Progress and Remaining Challenges*. Dostupné z: http://www.understandingwar.org/files/Afghanistan_Report_8_web.pdf (1. 8. 2011).

Dressler, Jeffrey. 2011b. *How to Deal with Pakistan*. The Weekly Standard. Dostupné z: http://www.weeklystandard.com/blogs/how-deal-pakistan_574045.html (1. 8. 2011).

Dressler, Jeffrey – Forsberg, Carl. 2009. *The Quetta Shura Taliban in Southern Afghanistan: Organization, Operations, and Shadow Governance*. Dostupné z: http://www.understandingwar.org/files/QuettaShuraTaliban_1.pdf (1. 8. 2011).

Drušák, Petr a kol. 2008. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-385-7.

Echevarria, Antulio J. II. 2005. *Fourth-generation war and other myths*. Dostupné z: <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/pub632.pdf> (1. 8. 2011).

Eisenstadt, Michael – White, Jeffrey. 2006. „Assessing Iraq's Sunni Arab Insurgency.“ *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. May-June, 33-51. ISSN 0026-4148.

Epstein, Susan B. – Kronstadt, Alan K. 2011. *Pakistan: U.S. Foreign Assistance*. Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/row/R41856.pdf> (1. 8. 2011).

Ess, Brett van. 2010. *The Fight for Marjah: Recent Counterinsurgency Operations in Southern Afghanistan*. Dostupné z: smallwarsjournal.com/blog/journal/docs-temp/563-vaness.pdf (1. 8. 2011).

Forsberg, Carl. 2010. *Counterinsurgency in Kandahar: Evaluating the 2010 Hamkari Campaign*. Dostupné z: http://www.understandingwar.org/files/Afghanistan%20Report%207_15Dec.pdf (1. 8. 2011).

Freier, Nathan – Leed, Maren – Nelson, Rick. 2009. *Iraq versus Afghanistan: A Surge Is Not a Surge Is Not a Surge*. Dostupné z: <http://csis.org/publication/iraq-versus-afghanistan-surge-not-surge-not-surge> (1. 8. 2011).

Gjersø, J. F. 2010. *Fighting Season in Afghanistan*. Dostupné z: <http://thecivilisingmission.com/2010/04/05/fighting-season-in-afghanistan/> (1. 8. 2011).

Gompert, David C. – Gordon, John IV. 2008. *War by Other Means: Building Complete and Balanced Capabilities for Counterinsurgency*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 978-0-8330-4309-2.

Graham, Bradley. 2005. *Pentagon Prepares to Rethink Focus on Conventional Warfare: New Emphasis on Insurgencies and Terrorism Is Planned*. The Washington Post. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A36459-2005Jan25.html> (1. 8. 2011).

Gray, Colin S. 2007. *War, Peace and International Relations: An Introduction to Strategic History*. Abingdon, UK: Routledge. ISBN 0-415-38639-X.

Hiatt, Fred. 2010. *In Afghan surge, shades of Iraq*. The Herald Sun. Dostupné z: http://www.heraldsun.com/view/full_story/5038208/article-In-Afghan-surge--shades-of-Iraq (1. 8. 2011).

Hickman, Kennedy. 2011. *Current Conflicts: International Security Assistance Force*. Dostupné z: <http://militaryhistory.about.com/od/afghanistan/p/ISAF.htm> (1. 8. 2011).

Hoffman, Bruce. 2006. *Inside terrorism*. 2. doplněné a rozšířené vydání. New York, NY: Columbia University Press. ISBN 978-0231126991.

Hoffman, Frank G. 2007. „Neo-Classical Counterinsurgency?“ *Parameters* 37, č. 2, 71-87. ISSN 0031-1723.

Hoffman, Frank G. 2009. „Hybrid Warfare and Challenges.“ *Joint Force Quarterly*, č. 52, 34-39. ISSN 1070-0692.

Cha, Viktor D. 2000. „Globalization and the Study of International Security.“ *Journal of Peace Research* 37, č. 3, 391-403. ISSN 0022-3433.

Chandrasekaran, Rajiv – Cohen, Jon. 2010. *Afghan poll shows falling confidence in US efforts to secure country*. The Washington Post. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/12/06/AR2010120601788.html> (1. 8. 2011).

Institute for the Study of War. 2008a. *Jaysh-al-Mahdi*. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/theme/jaysh-al-madhi> (1. 8. 2011).

Institute for the Study of War. 2008b. *Timeline of the Surge in Iraq*. Dostupné z: <http://www.understandingwar.org/iraq-project/timelines/Surge-timeline-1.pdf> (1. 8. 2011).

International Crisis Group. 2004. *Afghanistan: From Presidential to Parliamentary Elections*. Dostupné z: [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/south-asia/afghanistan/088_afghanistan_from_presidential_to_parliamentary_elections.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/south-asia/afghanistan/088_afghanistan_from_presidential_to_parliamentary_elections.pdf) (1. 8. 2011).

International Crisis Group. 2009. *Afghanistan: Elections and the Crisis of Governance*. Dostupné z: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south->

[asia/afghanistan/B096-afghanistan-elections-and-the-crisis-of-governance.aspx](http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-asia/afghanistan/B096-afghanistan-elections-and-the-crisis-of-governance.aspx) (1. 8. 2011).

International Crisis Group. 2011. *Afghanistan's Elections Stalemate*. Dostupné z: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-asia/afghanistan/B117-afghanistans-elections-stalemate.aspx> (1. 8. 2011).

Joint Center for Operational Analysis. 2010. *Operation IRAQI FREEDOM, January 2007 to December 2008. The Comprehensive Approach: An Iraq Case Study*. Dostupné z: http://www.ccoportal.org/sites/ccoportal.org/files/the_comprehensive_approach.pdf (1. 8. 2011).

Jones, Seth G. 2008. *Counterinsurgency in Afghanistan*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 978-0-8330-4133-3.

Jones, Seth G. – Fair, C. Christine. 2010. *Counterinsurgency in Pakistan*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 978-0-8330-4976-6.

Jones, Seth G. – Muñoz, Arturo. 2010. *Afghanistan's Local War: Building Local Defense Forces*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 978-0-8330-4988-9.

Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly. 2009. *Afghanistan Force Requirements*. Dostupné z: http://www.understandingwar.org/files/Afghanistan_Force_Requirements_0.pdf (1. 8. 2011).

Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly. 2011. *Defining Success in Afghanistan: A Report by the American Enterprise Institute and the Institute for the Study of the War*. Dostupné z: <http://www.aei.org/docLib/DefiningSuccessinAfghanistanElectronicVersion.pdf> (1. 8. 2011).

Kagan, Kimberly. 2007. „How They Did It: Executing the winning strategy in Iraq.“ *The Weekly Standard* 13, č. 10, 20-27. ISSN 1083-3013.

Kagan, Kimberly. 2009. *The Surge: A Military History*. New York, NY: Encounter Books. ISBN 978-1-59403-249-3.

Katzman, Kenneth. 2009. „Al Qaeda in Iraq: Assessment and Outside Links.“ In: *Al Qaeda in Iraq*. Ed. David H, Naylor. New York: Nova Science Publishers, 1-22. ISBN 978-1-61728-133-4.

Keegan, John. 2005. *The Iraq War*. London, UK: Random House. ISBN 1844134288.

Kilcullen, David J. 2006a. „Counterinsurgency Redux.“ *Survival* 48, č. 4, 111-130. ISSN 0039-6338.

Kilcullen, David J. 2006b. *Three Pillars of Counterinsurgency*. Dostupné z: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/uscoin/3pillars_of_counterinsurgency.pdf (1. 8. 2011).

Kilcullen, David J. 2007. *Counterinsurgency in Iraq: Theory and Practice*. Dostupné z: <http://smallwarsjournal.com/documents/kilcullencoinbrief26sep07.ppt> (1. 8. 2011).

Kilcullen, David J. 2009. *The Accidental Guerilla: Fighting Small Wars in the Midst of a Big One*. New York, NY: Oxford University Press, ISBN 978-0-19-536834-5.

Kilcullen, David J. 2010. *Counterinsurgency*. New York, NY: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-973749-9.

Kilcullen, David J. B. r. *United States Counterinsurgency - An Australian View*. Dostupné z: <http://smallwarsjournal.com/documents/australianview.pdf> (1. 8. 2011).

Kiras, James D. 2009. „Irregular Warfare: Terrorism and Insurgency.“ In: *Strategy in the Contemporary World: An Introduction to Strategic Studies*. Ed. John, Baylis – James J., Wirtz – Colin S., Gray. Oxford: Oxford University Press. 185-207.

Kirkpatrick, Charles E. 2006. *Bernard B. Fall: Vietnam War Author*. Poprvé publikováno 1989, Vietnam Magazine, January. Dostupné z: <http://www.historynet.com/bernard-b-fall-vietnam-war-author.htm> (1. 8. 2011).

Knight, Andrew J. 2011. „Influence as a Measure of Success.” *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. January-February, 64-72. ISSN 0026-4148.

Krepinevich, Andrew. 2007. *The “New” Counterinsurgency Doctrine and the Baghdad Surge: Formula for Success?* Dostupné z: smallwarsjournal.com/documents/coindoctrineandthesurge.pdf (1. 8. 2011).

Kronstadt, Alan K. 2011. *Pakistan-U.S. Relations: A Summary*. Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/row/R41832.pdf> (1. 8. 2011).

Lalwani, Sameer. 2009. *Pakistani Capabilities for a Counterinsurgency Campaign: A Net Assessment*. Dostupné z: <http://www.newamerica.net/files/NAFPakistanSept09.pdf> (1. 8. 2011).

Le Beau, John J. 2008. „The Renaissance of Insurgency and Counter-Insurgency: Examining Twenty-First Century Insurgencies and Government Responses.” *Connections, The Quarterly Journal (PfP Consortium Quarterly Journal Spring 2008)* 7, č. 1, 154-166. Bez ISSN.

Leszczynski, Peter. 2009. *Surge of American Forces in Afghanistan*. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a511253.pdf> (1. 8. 2011).

Long, Austin. 2006. *On “other war”: lessons from five decades of RAND counterinsurgency research*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 0-8330-3926-1.

Malkasian, Carter – Marston, Daniel, Eds. 2008. *Counterinsurgency in Modern Warfare*. Oxford, UK: Osprey Publishing. ISBN 978-1- 84603-281-3.

Malkasian, Carter – Meyerle, Gerald. 2009. *How is Afghanistan Different from Al Anbar?* Dostupné z: <http://www.dtic.mil/cgi->

[bin/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA498368](http://www.cgsa.gov/GetTRDoc?Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf&AD=ADA498368) (1. 8. 2011).

McGrath, John J. 2006. *Boots on the Ground: Troop Density in Contingency Operations*. Dostupné z: http://www.cgsc.edu/carl/download/csipubs/mcgrath_boots.pdf (1. 8. 2011).

McGurk, Brett. 2011. *Agreeing on Afghanistan: Why the Obama Administration Chose Consensus This Time*. Foreign Affairs. Dostupné z: <http://www.foreignaffairs.com/articles/67957/brett-mcgurk/agreeing-on-afghanistan> (1. 8. 2011).

Metz, Steven. 2007. *Rethinking Insurgency*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute - U.S. Army War College. ISBN 1-58487-297-7.

Michaels, Jim. 2011. *Measure lets size of Afghan militias triple*. Marine Corps Times. Dostupné z: <http://marinecorpstimes.com/news/2011/06/gannett-afghanistan-militias-may-triple-in-size-062911/> (1. 8. 2011).

Miller, Paul D. 2011. „Finish the Job: How the War in Afghanistan Can Be Won.” *Foreign Affairs* 90, č. 1, Jan/Feb, 51-65. ISSN 0015-7120.

Moore, Scott R. 2007. *The Basics of Counterinsurgency*. Dostupné z: <http://smallwarsjournal.com/documents/moorecoinpaper.pdf> (1. 8. 2011).

Moyar, Mark. 2009. *A question of command: counterinsurgency from the Civil War to Iraq*. New Haven & London: Yale University Press. ISBN 978-0-300-15276-0.

Nagl, John A. 2002. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam: Learning to Eat Soup with a knife*. Westport, CT: Praeger Security International. ISBN 0-275-97695-5.

National Defense University. 2010. *Dr. R. Scott Moore*. Dostupné z: <http://www.ndu.edu/inss/index.cfm?seclD=154&pageID=6&type=section> (1. 8. 2011).

Neumann, Ronald E. 2010. „Security Is More Than “20“ Percent.“ *PRISM* 1, č. 2, 3-12. ISSN 2157–0663.

Občanský institut. 2008. Protipovstalecký boj v Iráku a Afghánistánu: rozhovor s Johnem Naglem. Praha: Občanský institut. ISBN 978-80-86972-36-7.

Owens, Mackubin T. 2008. „Reflections on Future War.“ *Naval War College Review* 61, č. 3, 61-76. ISSN 0028-1484.

O'Bryant, JoAnne – Waterhouse, Michael. 2008. *U.S. Forces in Afghanistan*. Dostupné z: <http://www.fas.org/sqp/crs/natsec/RS22633.pdf> (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. 2008. *Afghanistan not Iraq – but*. The Washington Times. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2008/dec/12/afghanistan-not-iraq---but/?page=all> (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. 2010a. „Staying Power: The U.S. Mission in Afghanistan Beyond.“ *Foreign Affairs* 89, č. 5, Sep/Oct, 63-79. ISSN 0015-7120.

O'Hanlon, Michael E. 2010b. *An Obama Story Bob Woodward Doesn't Tell*. Dostupné z: http://www.brookings.edu/opinions/2010/1012_obama_afghanistan_ohanlon.aspx (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. – Riedel, Bruce. 2011. *A Pivotal Summer in Afghanistan and Pakistan*. Dostupné z: http://www.brookings.edu/~media/Files/events/2011/0616_afghanistan_pakistan/20110616_afghanistan_pakistan.pdf (1. 8. 2011).

O'Hanlon, Michael E. – Sherjan, Hassina. 2010. *Toughing it Out in Afghanistan*. Washington, DC: Brookings Institution. ISBN 978-0815704096.

O'Neill, Bard E. 1990. *Insurgency & Terrorism: Inside Modern Revolutionary Warfare*. Washington, DC: Brassey's Inc. ISBN 0-08-037456-5.

Paul, Christopher. 2011. *Counterinsurgency Scorecard: Afghanistan in Early 2011 Relative to the Insurgencies of the Past 30 Years*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN: 978-0-8330-5248-3.

Paul, Christopher – Clarke, Colin P. – Grill, Beth. 2010. *Victory Has a Thousand Fathers: Detailed Counterinsurgency Case Studies*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. ISBN 978-0-8330-4967-4.

Petit, Brian. 2011. „The Fight for the Village: Southern Afghanistan, 2010.” *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. May-June, 25-32. ISSN 0026-4148.

Petraeus, David H. 2006. „Learning Counterinsurgency: Observations from Soldiering in Iraq.” *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. January-February, 45-55. ISSN 0026-4148.

Raděj, Tomáš. 2010. *Irácké povstání v letech 2003-2009: Strategie, taktika a ideologie islámských radikálních a nacionalistických uskupení*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. ISBN 978-80-86506-91-3.

Radin, Christopher J. 2010. *The military strategy in Afghanistan*. Dostupné z: http://www.longwarjournal.org/archives/2010/02/the_military_strateg.php (1. 8. 2011).

Radin, Christopher J. 2011. *Afghan Local Police vital to General Petraeus' strategy*. Dostupné z: http://www.longwarjournal.org/archives/2011/03/afghan_local_police.php#ixzz1RFnUQB3P (1. 8. 2011).

Rashid, Ahmed. 2011. „How Obama Lost Karzai.” *Foreign Policy*, č. 185 March-April, 71-76. ISSN 0015-7228.

Ricks, Thomas E. 2006. *Fiasco: The American Military Adventure in Iraq*. New York, NY: The Penquin Press. ISBN 1-59420-103-X.

Ricks, Thomas E. 2009. *The Gamble: General David Petraeus and the American Military Adventure in Iraq, 2006-2008*. New York, NY: Penguin Press HC. ISBN 978-1-846-14145-4.

Risen, James. 2010. *U.S. Identifies Vast Mineral Riches in Afghanistan*. The New York Times. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2010/06/14/world/asia/14minerals.html?hp> (1. 8. 2011).

Robinson, Glenn E. 2007. „The Battle for Iraq: Islamic insurgencies in comparative perspective.“ *Third World Quarterly* 28, č. 2, 261-273. ISSN 0143-6597.

Robinson, Linda. 2008. *Tell me how this war ends: General David Petraeus and the Search for a Way Out of Iraq*. Philadelphia, PA: PublicAffairs. ISBN 978-1-58648-528-3.

Roggio, Bill – Radin, Christopher J. 2011. *Obama announces rapid drawdown of surge forces from Afghanistan*. Dostupné z: http://www.longwarjournal.org/archives/2011/06/obama_announces_rapi.php#ixzz1R8eJcJxl (1. 8. 2011).

Rosen, Stephen P. 2002. „The Future of War and the American Military.“ *Harvard Magazine* 104, č. 5, 29-31. ISSN 0095-2427.

Rotzien, Chad M. 2007. *Fighting a Global Insurgency Utilizing Galula's Counterinsurgency Warfare Theory*. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA467236&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf> (1. 8. 2011).

Řehák, David – Foltin, Pavel – Stojar, Richard. 2008. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: MO ČR - AVIS - Agentura vojenských informací a služeb. ISBN 978-80-7278-443-1.

Sanger, David E. 2009. *Similarities to Iraq Surge Plan Mask Risks in Afghanistan*. The New York Times. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2009/12/05/world/05policy.html> (1. 8. 2011).

Sepp, Kalev I. 2005. „Best Practices in Counterinsurgency.“ *Military Review: The Professional Journal of the U.S. Army*, č. May-June, 8-12. ISSN 0026-4148.

Shanker, Thom – Myers, Steven L. 2007. *Afghan Mission Is Reviewed as Concerns Rise*. The New York Times. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2007/12/16/washington/16afghan.html> (1. 8. 2011).

Shimko, Keith L. 2010. *The Iraq Wars and America's Military Revolution*. New York, NY: Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-12884-1.

Schmid, Alex P. – Jongman, Albert J. 2005. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. 2. vydání. Piscataway, NJ: Transaction Publishers. ISBN 978-1412804691.

Schmid, Alex P., Ed. 2011. *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. Abingdon, UK: Routledge. ISBN 978-0415411578.

Schmitt, Erik – Shanker, Thom. 2008. *Bush Administration Reviews Its Afghanistan Policy, Exposing Points of Contention*. The New York Times. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2008/09/23/washington/23policy.html> [Sept 2008](#) (1. 8. 2011).

Schwartz, Moshe – Swain, Joyprada. 2011. *Department of Defense Contractors in Afghanistan and Iraq: Background and Analysis*. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R40764.pdf> (1. 8. 2011).

Spiegel, Peter. 2009. *U.S. to Appoint Top General to Kabul in Afghan Revamp*. The Wall Street Journal. Dostupné z: <http://online.wsj.com/article/SB124173359782198081.html> (1. 8. 2011).

Stancati, Bernard. 2010. „Tribal Dynamics and the Iraq Surge.“ *Strategic Studies Quarterly* 4, č. 2, 88-112. ISSN 1936-1815.

Suarez, Marcial Garcia. 2008. *Twenty-first Century Terrorism: The Definitional Problem of Complex Political Environments*. Dostupné z: http://belfercenter.ksg.harvard.edu/files/Suarez_FINAL.pdf (1. 8. 2011).

Šedivý, Jiří. 2000. „Válka: rámec pro analýzu.“ In: *Stát, prostor, politika*. Ed. Petr, Jehlička – Jiří, Tomeš – Petr, Daněk. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK. 180 - 199.

Taher, Kashif. 2010. *Counterinsurgency in Pakistan*. Dostupné z: <http://smallwarsjournal.com/blog/journal/docs-temp/564-taher.pdf> (1. 8. 2011).

Tariq, Mohammad Osman. 2009. „Improving Community Based Security and Justice Systems: Tribal Security System (Arbakai) in Afghanistan.“ *IDS Bulletin* 40, č. 2, 20-27. ISSN 0265-5012.

Tarzi, Amin. 2009. „The Neo-Taliban.“ In: *The Taliban and the Crisis of Afghanistan*. Ed. Robert D. Crews – Amin, Tarzi. Cambridge, MA: Harvard University Press. 274-310.

The International Institute for Strategic Studies. 2007. *The Baghdad Surge*. Dostupné z: <http://www.iiss.org/publications/strategic-comments/past-issues/volume-13-2007/volume-13-issue-4/the-baghdad-surge/> (1. 8. 2011).

The Times of London. 1992, May 20. *Sir Robert Thompson*. Dostupné z: <http://www.wellesley.edu/Polisci/wj/Vietnam/Obituaries/thompson.htm> (1. 8. 2011).

Ucko, David H. 2009. *The New Counterinsurgency Era: Transforming the U.S. Military for Modern Wars*. Washington, DC: Georgetown University Press. ISBN 978-1-58901-487-9.

Vest, Jason. 2001. „Fourth-generation warfare.“ *The Atlantic Monthly* 288, č. 5, 48-50. ISSN 1072-7825.

Weinberg, Leonard – Pedahzur, Ami – Hirsch-Hoefler, Sivan. 2010. „The Challengers of Conceptualising Terrorism.“ *Terrorism and Political Violence* 16, č. 4, 777-794. ISSN 0954-6553.

West, Bing. 2008a. *The Strongest Tribe: War, Politics, and the Endgame in Iraq*. New York, NY: Random House. ISBN 978-1-4000-6701-5.

West, Bing. 2008b. „In Victory’s Direction.“ *National Review* 60, č. 17, 50-56. ISSN 0959-4205.

White, Josh. 2008. *A Shortage Of Troops in Afghanistan*. The Washington Post. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/07/02/AR2008070202010.html> (1. 8. 2011).

Abstrakt

Komparace vývoje operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku v letech 2007-2010 se zaměřením na aplikaci teorie protipovstaleckého boje

Tato magisterská diplomová práce se zabývá vývojem operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku v letech 2007-2010 se zaměřením na aplikaci teorie protipovstaleckého boje. Analýza je časově ohraničena sedmým říjnem 2001 a koncem roku 2010, přičemž hlavní analytická část této práce se soustředí na období po roce 2006. Kratší část práce, přibližující počátky studia protipovstaleckého vedení boje, se věnuje i období 20. století.

Prvním cílem předkládané práce je souhrnně představit teorii protipovstaleckého boje, a to jak v její klasické, tak v současné, tj. neoklasické podobě. Na to tento cíl navazuje cíl druhý, analyzovat aplikaci teorie v Afghánistánu, respektive Iráku ve sledovaném období a podat důkladnou analýzu vedení protipovstaleckých operací a proměny operačního prostředí v obou zemích s ohledem na teorii protipovstaleckého vedení boje. Třetím cílem je provést komparaci dvou protipovstaleckých kampaní, v Afghánistánu a Iráku ve sledovaném období tzv. Surge, a určit shodné a odlišné prvky.

Jako hlavní principy protipovstalecké teorie byly v práci stanoveny zásada ochrany místního obyvatelstva, zisk jeho podpory a aplikace postupu „vyčistit, udržet, budovat a převést“. Výsledky analýz vývoje operačního prostředí v Afghánistánu a Iráku a jejich komparace, v rámci možností omezených nedostatečným časovým odstupem v případě afghánské kampaně Surge, potvrdily posun směrem ke stabilizaci bezpečnostní situace a aplikaci výše stanovených principů protipovstalecké teorie založené na myšlence ochrany obyvatelstva.

Klíčová slova:

Protipovstalecký boj, protipovstalecké vedení boje, povstání, irácká válka (2003), afghánská válka (2001), Surge, operační prostředí, bezpečnostní situace, komparace Irák-Afghánistán.

Abstract

Comparison of changing operational environment in Afghanistan and Iraq between 2007 and 2010 with emphasis on the application of counterinsurgency theory.

This Master thesis examines the changes in the operational environment in Afghanistan and Iraq between 2007 and 2010 with emphasis being placed on the application of counterinsurgency theory. Analysis covers the period between October the seventh 2001 and the end of year of 2010, in the process the main analytical part of this work concerns with the situation after 2006. Shorter part of this text, regarding the development of the counterinsurgency theory, deals also with the twentieth century.

The first aim of this work is to introduce the counterinsurgency theory in its classical and current, aka neoclassical, form. Related second aim is to provide an analysis of the application of counterinsurgency theory in Afghanistan and Iraq in the period between 2007 and 2010 and of the changes in the operational environment in both countries with special regard to the counterinsurgency theory. The third objective is to conduct a comparison of the two counterinsurgency campaigns, so called Surge campaigns in Afghanistan and Iraq, and to highlight elements they have in common as well as determine main differences.

This work has established the idea of protecting the population, an effort to remove grievances of inhabitants and the use of “clear, hold, build and transfer” approach as the main principles of counterinsurgency theory. Getting the support of the local population is central for the theory in question. The results of the conducted analysis and the comparison of Afghanistan and Iraq cases have, within the limits of short interval of time in the case of afghan campaign, confirmed the shift toward the stabilization of security situation and the application of aforementioned principles of counterinsurgency theory based on protection of civilian population.

Key words:

Counterinsurgency, insurgency, Iraq War (2003), Afghanistan War (2001), The Surge, operational environment, security situation, comparison Iraq-Afghanistan.